

TAMPEREEN YLIOPISTO

Johtamiskorkeakoulu

Tom Aaltonen

LIIKETOIMINNAN SIIRTÄMISEN VAIHTOEHDOT
OSAKEYHTIÖSSÄ

Pro gradu -tutkielma

Tampere 2014

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

AALTONEN, TOM: Liiketoiminnan siirtämisen vaihtoehdot osakeyhtiössä

Pro gradu -tutkielma: X + 77 s.

Yritysjuridiikka & vero-oikeus

Elokuu 2014

Kaupparekisteristä saatujen tietojen mukaan Suomessa toimivien yritysten määrä on ollut kovassa kasvussa viime vuosien aikana. Vuonna 2012 julkaistusta omistajanvaihdosbarometrasta käy ilmi, että Suomessa olisi tulossa myyntiin noin 2800 yritystä vuosittain seuraavien kymmenen vuoden aikana. Yritysten lukumäärän kasvaessa voitaisiin myös olettaa yritysjärjestelyiden ja yrityskauppojen määrän lisääntyvän. Omistajanvaihdoksiin liittyvälle asiantuntijuudelle voitaisiin näin ollen nähdä olevan kovasti kysyntää.

Tutkielman tarkoituksena on vertailla sulautumista, osittaisjakautumista sekä yrityskaupan kahta muotoa, liiketoimintakauppaa ja osakekauppaa, liiketoiminnan siirtämisen vaihtoehtoina yhtiön osakekannan ollessa yhden henkilön hallussa. Relevanttien tutkimustuloksien saavuttamiseksi vaihtoehtoja tarkastellaan ainoastaan osakkeenomistajan eli myyjän näkökulmasta. Vertailua toteutettaessa huomioon on otettu myös lainsäädäntöön liittymättömiä, mutta vertailun kannalta tärkeitä tekijöitä, kuten osakkeenomistajan henkilökohtaisten intressien vaikutus järjestelyn toteuttamiseen.

Tutkimusongelmaa lähdetään selvittämään lainopillisen tutkimusmenetelmän avulla. Tarkoituksena on selventää voimassa olevan oikeuden sisältöä tutkielmassa käsiteltäviin yritysjärjestelyihin, sulautumiseen ja osittaisjakautumiseen sekä järjestelyiden ja yrityskaupan toteuttamisesta seuraaviin verovaikutuksiin. Tarkoituksena on tulkita myyjän kannalta olennaisten lähinnä yhtiöoikeudellisten ja vero-oikeudellisten säännösten sisältöä ja suorittaa samalla verosuunnittelua, jonka avulla tulisi saada lisää vastauksia tutkimusongelmaan.

On ilmiselvää, että jokainen liiketoiminnan siirtäminen on tapauskohtainen ja osakkeenomistajien intressit voivat poiketa toisistaan. Tämän vuoksi tutkielman tarkoituksena ei ole löytää yleistettäviä johtopäätöksiä vaan lähinnä laatia suuntaviivoja erilaisissa tilanteissa toimimiseen.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	II
SISÄLLYSLUETTELO	III
LÄHDELUETTELO	V
LYHENNELUETTELO	X
1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tausta.....	1
1.2 Tutkimusongelmat ja aiheen rajaus	2
1.3 Tutkimuksen metodi ja lähdeaineisto	4
1.4 Tutkimuksen rakenne.....	6
2 YRITYSKAUPPA MYYJÄN NÄKÖKULMASTA	8
2.1 Yrityskauppa	8
2.1.1 Liiketoimintakauppa.....	9
2.1.2 Osakekauppa	10
2.2 Myyjäyhtiön verotus liiketoimintakaupassa	12
2.2.1 Kauppahinnan kohdistaminen	14
2.2.2 Luovutusvoiton tuloutumisvuosi	15
2.2.3 Tappiot	16
2.3 Omistajan verotus liiketoimintakaupan jälkeen	17
2.3.1 Osingonjako	18
2.3.2 Yhtiön purkaminen.....	23
2.4 Omistajan verotus osakekaupassa	27
2.4.1 Luovutusvoiton laskeminen	27
2.4.2 Luovutusvoiton verovuosi ja lisäkauppahinta	30
2.4.3 Tappiot	31
2.5 Vertailua myyntivaihtoehtojen verotuksesta	32
3 SULAUTUMINEN LIIKETOIMINNAN LUOVUTTAJAN NÄKÖKULMASTA	34
3.1 Yritysjärjestelydirektiivi	34
3.2 Sulautumisen määrittely ja sulautumistavat	35
3.2.1 OYL:n ja EVL:n erot sulautumisen sääntelyssä.....	38
3.2.2 Sulautumisvastike	39
3.2.3 Velkojat ja muut sopimuskumppanit.....	40
3.3 Sulautumisen verovaikutukset yhtiön tasolla	42
3.4 Osakkeenomistajan verotus sulautumisessa.....	46
3.4.1 Sulautumisen vaikutukset nettovarallisuuteen ja osingon jakaminen.....	46
3.4.2 Osakkeet sulautumisvastikkeena	48
3.4.3 Rahavastike ja luovutusvoittoverotus.....	50
4 OSITTAISJAKAUTUMINEN LIIKETOIMINNAN LUOVUTTAJAN NÄKÖKULMASTA	52
4.1 Osittaisjakautumisen määrittely.....	52
4.1.1 OYL:n j EVL:n erot osittaisjakautumisen sääntelyssä	54

IV

4.1.2 Liiketoimintakokonaisuuden määritelmä	55
4.1.3 Jakautumisvastike	58
4.1.4 Velkojat ja muut sopimuskumppanit.....	59
4.2 Osittaisjakautumisen verovaikutukset yhtiön tasolla	61
4.3 Osakkeenomistajan verotus osittaisjakautumisessa	63
4.3.1 Vaikutukset nettovarallisuuteen ja osingonjakoon	64
4.3.2 Osakkeet jakautumisvastikkeena.....	65
4.3.3 Rahavastike ja luovutusvoittoverotus.....	66
5 JÄRJESTELYIDEN VERTAILU VAIHTOEHTOISISSA TILANTEISSA	67
5.1 Jakokelpoisten varojen jakaminen ja taseen keventäminen	67
5.2 Yhtiön rakenteen vaikutuksesta ja veronkiertosäännöksestä	70
5.3 Osakkeenomistajan irtautuessa täysin liiketoiminnasta.....	71
5.4 Verovaikutuksen minimointi ja varojen saaminen hallintaan	72
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	75

LÄHDELUETTELO

Kirjallisuus

Airaksinen ym. 2010

Airaksinen, Manne – Pulkkinen, Pekka – Rasinaho, Vesa: Osakeyhtiölaki II, Talentum Media Oy, Helsinki 2010.

Andersson ym. 2009

Andersson, Edward – Ikkala, Jarmo – Penttilä, Seppo: Elinkeinoverolain kommentaari, Talentum Media Oy, Helsinki 2009.

Engblom – Lakari 2012

Engblom, Ari – Lakari, Torsti: Käytännön sukupolvenvaihdos, KHT-Media Oy, Helsinki 2012.

Engblom ym. 2012

Engblom, Ari – Holla, Jyrki – Järvinen, Jussi – Kellas, Sebastian – Lampinen, Anne – Lepistö, Markku – Nuotio, Vesa-Pekka – Paronen, Vesa – Rautajuuri, Anna-Leena – Sandelin, Eric – Torkkel, Timo – Äimä, Kristiina, Elinkeinoverotus 2012, Edita Publishing Oy, Juva 2012.

Honkamäki – Pennanen 2010

Honkamäki, Tuomas – Pennanen, Matti: Yritysjärjestelyjen käsikirja, Sanna Pro Oy, Juva 2010.

Husa ym. 2008

Husa, Jaakko – Mutanen, Anu – Pohjolainen, Teuvo: Kirjoitetaan juridiikkaa, Talentum Media Oy, Helsinki 2008.

Immonen 2011

Immonen, Raimo: Yritysjärjestelyt, Talentum Media Oy, Helsinki 2011.

Immonen – Lindgren 2009

Immonen, Raimo – Lindgren, Juha: Onnistunut sukupolvenvaihdos, Talentum Media Oy, Helsinki 2009.

Immonen ym. 2011

Immonen, Raimo – Ossa, Jaakko – Villa, Seppo: Osakeyhtiön pääomanhallinta, Talentum Media Oy, Helsinki 2011.

Järvenoja 2014

Järvenoja, Markku: Liiketoimintakokonaisuus yritysjärjestelyissä. Edilex 2014. Saatavilla: <<http://helios.uta.fi:2128/artikkelit/13111.pdf>> Viitattu 10.7.2014.

Järvenoja 2010

Järvenoja, Markku: Osakevastike yritysjärjestelyissä. Edilex 2010. Saatavilla: <<http://helios.uta.fi:2209/artikkelit/6783.pdf>> Viitattu 6.6.2014.

Järvenoja 2007

Järvenoja, Markku: Yritysjärjestelyjen verotus, Sanoma Pro Oy, Juva 2007.

Karsio ym. 2012

Karsio, Tomi – Koila, Turo – Vartiainen, Seija – Äärilä, Leena: Yritystoiminnan uudelleenjärjestely, KHT-Media Oy, Helsinki 2012.

Katramo ym. 2011

Katramo, Mikko – Lauriala, Jani – Matinlauri, Ismo – Niemelä, Jaakko – Svennas, Karin – Wilkman, Nina: Yrityskauppa, WSOYPro Oy, Helsinki 2011.

Korpela 2013

Korpela, Vesa: Verotus 2014. Veronmaksajan Taloustaito 08/2013, s. 23.

Kukkonen 2007

Kukkonen, Matti: Yrityksen luovutusvoittojen verotus, Talentum Media Oy, 2007.

Kukkonen – Walden 2014

Kukkonen, Matti – Walden, Risto: Pk-yrityksen verosuunnittelu, Talentum Media Oy, 2014. Saatavilla: <<http://helios.uta.fi:2096/teos/DABBXXBTAFHFD#kohta:1>> Viitattu 10.7.2014.

Kukkonen – Walden 2010

Kukkonen, Matti – Walden, Risto: Elinkeinoverolaki käytännössä, Talentum Media Oy, 2010. Saatavilla: <<http://helios.uta.fi:2096/teos/EAJBBXXTBFAEE#kohta:1>> Viitattu 11.6.2014.

Lajunen 2009

Lajunen, Heikki: Veron kiertäminen yritysjärjestelyjen yhteydessä. Edilex 2010. Saatavilla: <<http://helios.uta.fi:2173/opinnaytetyot/7451.pdf>> Viitattu 1.8.2014.

Mähönen – Villa 2009

Mähönen, Jukka – Villa, Seppo: Osakeyhtiö IV – Osakeyhtiö ja verotus, Sanoma Pro Oy, 2009. Saatavilla: <<http://helios.uta.fi:2096/teos/IAHBCXHTCF#kohta:i>> Viitattu 13.1.2014.

Mähönen – Villa 2012

Mähönen, Jukka – Villa, Seppo: Osakeyhtiö II – Pääomarakenne ja rahoitus, Sanoma Pro Oy, 2012. Saatavilla:
<<http://helios.uta.fi:2096/teos/EADBFXETFF#kohta:i>> Viitattu 29.5.2014.

Myrsky – Linnakangas 2010

Myrsky, Matti – Linnakangas, Esko: Elinkeinotulon verotus, Talentum Media Oy, Helsinki 2010.

Nuotio 2008

Nuotio, Vesa-Pekka: Tappiontasaus kotimaisten osakeyhtiöiden jakautumistilanteessa. Verotus 5/2008, s. 510–525.

Ossa 2014

Ossa, Jaakko: Yritystoiminnan verotus, Lakimiesliiton kustannus, Tallinna, 2014.

Ossa 2006

Ossa, Jaakko: Myyntivoittoverotus käytännössä, Tietosanoma Oy, Juva 2006.

Penttilä 2013

Penttilä, Seppo: Vastike yritysjärjestelyissä – ongelmakohtia ja sudenkuoppia. Edilex 2013. Saatavilla:
<<http://helios.uta.fi:2128/artikkelit/10492.pdf>> Viitattu 27.5.2014.

Tikka ym. 2014

Tikka, Kari S. – Nykänen, Olli – Juusela, Janne – Viitala, Tomi: Yritysverotus I–II. Jatkuvatäydenteinen. Viimeisin päivitys 2.4.2014. SanomaPro Oy:n verkkojulkaisu.

Sähköiset lähteet*Kaupparekisteri 2013*

Kaupparekisteri: Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Saatavilla:
<<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>> Viitattu 25.11.2013.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2013

Kilpailu- ja kuluttajavirasto: Yrityskauppa- ja kuluttajavirasto. Saatavilla:
<<http://www.kilpailuvirasto.fi/cgi-bin/suomi.cgi?sivu=yrityskauppa- ja kuluttajavirasto>> Viitattu 4.12.2013.

Omistajanvaihdosbarometri 2012

Valtakunnallinen omistajanvaihdosbarometri 2012. Saatavilla:
<<http://www.yrittajat.fi/File/32f3bd7f-f018-4c74-8295-3dbc1346da7a/OV-barometri2012.pdf>> Viitattu 25.11.2013.

Virallislähteet*HE 177/1995*

Hallituksen esitys: Hallituksen esitys Eduskunnalle yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta.

HE 109/2005

Hallituksen esitys: Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi

HE 247/2006

Hallituksen esitys: Hallituksen esitys eduskunnalle eräitä yritysjärjestelyjä koskeviksi muutoksiksi verolainsäädäntöön.

HE 185/2013

Hallituksen esitys: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta.

Verohallinnon ohje: A15/200/2013

Verohallinnon ohje: Ennakkoratkaisu- ja poikkeuslupahakemuksen tekeminen ja siihen annettava päätös 19.6.2013.

Verohallinnon ohje: A22/200/2013

Verohallinnon ohje: Osinkotulojen verotus 27.6.2013.

Verohallinnon ohje: A67/200/2013

Verohallinnon ohje: Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa 15.5.2013.

Verohallinnon ohje: 164/200/2013

Verohallinnon yhtenäistämisohteet vuodelta 2013 toimitettavaa verotusta varten 13.1.2014.

Verohallinnon ohje: Omaisuuden luovutusvoiton verotus

Verohallinnon ohje: Omaisuuden luovutusvoiton verotus 31.3.2010.

Verohallinnon ohje: 3311/345/2000

Verohallinnon ohje: Yritysjärjestelyt verotuskäytännössä 28.11.2000.

Verohallinnon ohje: 634/348/96

Vahvistettu tappio ja omistajanvaihdos 14.2.1996.

Verohallinnon ohje: Osingot

Verohallinnon ohje: Osingot 2014 alkaen.

Oikeustapaukset

KVL 39/2009

KHO 2008/74

KVL 40/2007

KVL 36/2000

KHO 2003/55

KVL 48/1999

KHO 1998/26

KVL 346/1996

KHO 1994 B 515

KVL 187/1993

LYHENNELUETTELO

ArvL	Laki varojen arvostamisesta verotuksessa (1142/2005)
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta (360/1968)
HE	Hallituksen esitys
OYL	Osakeyhtiölaki (624/2006)
TVL	Tuloverolaki (1535/1992)
VML	Laki verotusmenettelystä (1558/1995)
VSVL	Varainsiirtoverolaki (931/1996)
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KVL	Keskusverolautakunta

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Kaupparekisterin mukaan Suomessa toimi 30.9.2013 yhteensä 579 748¹ yritystä, mikä on 50 000 yritystä enemmän kuin kolme vuotta sitten. Yleisimpänä yhtiömuotona oli osakeyhtiö, joita oli 240 368.² Vaikka tuleekin ottaa huomioon, että kaikilla Kaupparekisteriin merkityillä yrityksillä ei ole aktiivista liiketoimintaa, voisi kuitenkin olettaa yrityskauppojen ja erilaisten yritysjärjestelyiden lisääntyvän yritysten lukumäärän kasvassa ja erityisesti vanhemman sukupolven jäädessä eläkkeelle.

Vuonna 2012 julkaistiin valtakunnallinen omistajanvaihdosbarometri, jonka mukaan Suomessa olisi tulossa myyntiin noin 2800 yritystä vuosittain seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tutkimukseen vastanneista yli 55-vuotiaista yrittäjistä 38 prosenttia arvioi myyvänsä yrityksen ulkopuoliselle luopuessaan itse päävastuusta, esimerkiksi eläkkeelle jäämisen vuoksi. 28 prosenttia yrittäjistä arvioi yrityksen toiminnan loppuvan kokonaan ja 20 prosenttia uskoi jatkajan löytyvän perheen sisältä, jolloin yritystoiminta siirtyy eteenpäin sukupolvenvaihdoksella. Joka kymmenes vastanneista toimi yrityksen osaomistajana, jolloin muut omistajat voisivat jatkaa yrityksen toimintaa osaomistajan jäädessä sivuun yrityksestä.³

Yrityksen tulevaisuutta tulee miettiä hyvissä ajoin riippumatta siitä, mitä yrittäjä aikoo tulevaisuudessa tehdä yrityksellään. Suunnittelemattomuuden voi ajatella pahimmassa tapauksessa johtavan omistajanvaihdoksen epäonnistumiseen. Omistajanvaihdosbarometrin johtopäätöksissä ehdotetaan, että ikääntyvän yrittäjän tulisi ottaa yrityksen tai liiketoiminnan myynti yhdeksi tavoitteeksi ja osaksi yrityksen strategiaa⁴.

---

¹ Tähän lukuun sisältyy myös kaupparekisteriin merkityt säätiöt ja aatteelliset yhdistykset, joita oli yllämainitulla hetkellä yhteensä 408.

² Kaupparekisteri 2013: Yritysten määrät kaupparekisterissä.

³ Omistajanvaihdosbarometri 2012, s. 27, 25.

⁴ Omistajanvaihdosbarometri 2012, s. s.117.

Yllä olevan perusteella omistajanvaihdoksiin liittyvällä asiantuntijuudella näyttää olevan tulevaisuudessa, ja varmasti jo tälläkin hetkellä, kovasti kysyntää. Näin ollen voidaan nähdä perustelluksi laatia tutkielma erilaisista liiketoiminnan siirtämisen vaihtoehdoista luovuttajan näkökulmasta, vaikkakin jokaisen yrityksen tilanteen voidaan olettaa olevan erilainen ja tapauskohtainen.

1.2 Tutkimusongelmat ja aiheen rajaus

Tutkielmassa pyritään selvittämään, mikä tutkielmassa käsitellyistä osakeyhtiön siirtämisen vaihtoehdoista on omistajan näkökulmasta sopivin ratkaisu missäkin tilanteessa. Sopivan ratkaisun valitsemiseen vaikuttavat esimerkiksi verotukselliset kysymykset eli se mikä on järjestelyn toteutuksesta aiheutuva verorasitus, lainsäädännölliset kysymykset yleisesti eli mikä järjestely on mahdollista missäkin tilanteessa toteuttaa, yrittäjän ikä ja henkilökohtaiset intressit sekä yrityksen rakenne.

Liiketoiminnan siirtämisen vaihtoehdoista tarkastellaan yrityskauppaa, sulautumista ja osittaisjakautumista. Yrityskauppa jaotellaan sen toteuttamistavan mukaisesti kahteen osaan: osakekauppaan, jossa omistaja myy yhtiön omistukseen oikeuttavat osakkeet ja liiketoimintakauppaan, jossa kohdeyhtiö myy substanssiaan eli liiketoimintaa ja sitä palvelevaa omaisuutta.⁵ Sulautumisella tarkoitetaan kahden tai useamman yhtiön yhdistymistä, jonka jälkeen liiketoimintaa harjoitetaan yhdessä yhtiössä kohdeyhtiön omistajan jatkaessa osakkeenomistajan roolissa.⁶ Osittaisjakautumisessa kohdeyhtiö siirtää purkautumatta vain osan sen varoistaan ja veloistaan yhdelle tai useammalle yhtiölle, yhtiön edelleen jäädessä omistajalle.⁷ Tässä tutkielmassa käytetään edellä mainituista vaihtoehdoista yleisesti nimitystä järjestely.

Sekä osittaisjakautumisesta että sulautumisesta säädetään osakeyhtiölaissa (624/2006, myöh. OYL) ja laissa elinkeinotulon verottamisesta (360/1968, myöh. EVL). Verolainsäädännön ja yhtiölaainsäädännön voidaankin katsoa olevan tiiviisti sidoksissa yritysjärjestelyiden osalta asettaen tiettyjä vaatimuksia järjestelyiden toteuttamiselle. Yrityskau-

---

⁵ Katramo ym. 2011, s. 28.

⁶ Katramo ym. 2011, s. 190.

⁷ Immonen 2011, s. 380.

pan osalta verotusta tulee pohtia tilanteen mukaan sekä yhtiön että omistajan näkökulmasta. Kaikissa edellä mainituissa osakeyhtiön siirtämisen vaihtoehtoissa verotus on merkittävässä roolissa vaikuttaen olennaisesti omistajan päätökseen käytettävästä järjestelystä.

Tutkielma on rajattu koskemaan edellä mainittuja siirtämisen vaihtoehtoja ainoastaan osakeyhtiön tapauksessa. Tarkoituksena ei siis ole tutkia järjestelyitä muiden yhtiömuotojen osalta. Lisäksi tässä tutkielmassa osakeyhtiön omistuksen ajatellaan olevan yhden henkilön hallussa. Tutkielmassa ei myöskään perehdytä konserneja koskeviin kysymyksiin muuten kuin tytäryhtiöosakkeiden osalta. Perusteluina osakeyhtiön valinnalle ovat toimineet osakeyhtiö kirjoittajan mielenkiinnon kohteena sekä osakeyhtiön asema Suomen yleisimpänä yritysmuotona. Osakeyhtiö termillä tarkoitetaan tämän tutkielman osalta noteeraamatonta osakeyhtiötä, yhtiön omistuksen ollessa ainoastaan yhden henkilön hallussa ja edellä mainitun mukaan näkökulman rajoituksessa omistajan asemaan.

Koska näkökulmana on asettuminen osakeyhtiön omistajan asemaan, jäävät tutkielman ulkopuolella kokonaan esimerkiksi osakeyhtiön ostajaa koskevat verovaikutukset sekä järjestelyiden toteuttamisen vaiheiden käsittely. Tarkoituksena on näin ollen saavuttaa omistajan kannalta relevantteihin seikkoihin perehtyminen eikä laatia kokoavaa ohjeistoa esimerkiksi sulautumisen tai osittaisjakautumisen toteuttamisesta. Tämä näkökulma mahdollistaa tutkielman lopuksi suoritettavan vertailun ja yleisten suuntaviivojen luomisen, vaikkakin jo tässä kohtaa voidaan todeta, että jokaisen yrityksen tilanne on yksilökohtainen. Järjestelyiden määrittely ja avaaminen voidaan kuitenkin nähdä olennaiseksi sekä lukijaa että kokonaisuuksien lähempää tarkastelua ajatellen.

Erilaiset ongelmatilanteet, riidanratkaisukeinot ja vahingonkorvaukset jäävät tutkielman ulkopuolelle tutkielman rajallisuuden vuoksi. Yrityskauppojen osalta tärkeitä seikkoja ovat myös yrityskaupan rahoitus sekä immateriaalioikeuksia koskevat kysymykset. Ensin mainitulla on erittäin merkittävä rooli yrityskauppojen toteutumisen kannalta. Kuitenkin rahoituksen voidaan ajatella olevan ostajan näkökulmaa, minkä vuoksi aiheen lähempi tarkastelu ei ole perusteltua. Jälkimmäisen osalta voidaan nähdä aiheen käsitteilyn muodostavan liian suuren kokonaisuuden tutkielmaan sisällytettäväksi eikä sen käsittely toisi lisäarvoa tutkielman näkökulman kannalta.

Yrityskauppoihin liittyy myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston yrityskauppa- ja kilpailuviraston tavoitteena on turvata markkinoiden kilpailullinen rakenne puuttumalla tarvittaessa

etukäteen tehokasta kilpailua olennaisesti edistäviin yrityskauppoihin.⁸ Tietyt liikevaihtorajat⁹ ylittävät yrityskaupat on ilmoitettava kilpailulain (948/2011) 23 §:n mukaan Kilpailu ja kuluttajavirastolle. Voidaan kuitenkin olettaa, että yrityskaupan kohteena oleva yhden henkilön omistaman osakeyhtiön kauppa ei toteutuessaan muodosta määräävää markkina-asemaa ja näin estä tehokasta kilpailua markkinoilla, mistä syystä yrityskauppavalvonta voidaan myös rajata tutkielman ulkopuolelle. Tarkoituksena on myös keskittyä ainoastaan suomalaisten yritysten kesken tapahtuviin järjestelyihin, minkä perusteella maan rajat ylittävien järjestelyiden käsittely jää tutkielman ulkopuolelle.¹⁰

Suppeasti omistettujen osakeyhtiöiden liiketoiminnan jatkaja saattaa useasti löytyä perheen sisältä. Tämän tutkielman osalta lähdetään siitä olettamasta, että ostaja on omistajan lähipiirin ulkopuolinen henkilö, jonka vuoksi sukupolvenvaihdoshuojennusta koskevaa sääntelyä ei oteta tarkastelun kohteeksi yrityskaupan yhteydessä. Lahjanluonteista kauppaa koskeva sääntely on myös jätetty tutkielmassa käsittelemättä siitä syystä, että tarkoituksena on selvittää kohdeyrityksen omistajan näkökulmasta taloudellisesti paras lopputulos eikä tällaisessa tilanteessa omistajan intressissä ole myydä yritystään lahjanluonteisesti alihintaan.

Edellä mainitut rajaukset mahdollistavat järjestelyihin liittyvän relevantin tiedon kokoamisen, minkä avulla voidaan tarkastella liiketoiminnan siirtämisen vaihtoehtoja juuri halutusta näkökulmasta sekä tehdä vertailua niiden soveltuvuudesta ja kannattavuudesta vaihtoehtoisissa tilanteissa.

1.3 Tutkimuksen metodi ja lähdeaineisto

Kuten suurimmassa osassa oikeustieteellisistä tutkimuksista, niin myös tässä tutkielmassa tutkimusmenetelmä on oikeusdogmaattinen eli lainopillinen. Lainoppi pyrkii antamaan vastauksen kysymykseen, kuinka aktuaalisessa tilanteessa tulisi toimia voimassa olevan oikeuden mukaan. Se on keskeisiltä osiltaan oikeusjärjestykseen kuuluvi-

⁸ Kilpailu ja kuluttajavirasto 2013, yrityskauppavalvonta.

⁹ Osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto ylittää 350 miljoonaa euroa tai vähintään kahden yrityskaupan osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää kummankin osalta 20 miljoonaa euroa.

¹⁰ Maan rajat ylittävistä yritysjärjestelyistä lisää esim. Immonen 2011, s. 461–467.

en sääntöjen tutkimista ja niiden sisällön selvittämistä eli tulkitsemista. Toisaalta taas lainopin tehtävänä on tutkimuskohteen systematisointi eli voimassa olevan oikeuden jäsentäminen. Teoreettisesti orientoituneet tutkielmat voidaan nähdä luonteeltaan systematisoiviksi.¹¹

Tutkielmassa on tarkoituksena selvittää mikä on voimassa olevan oikeuden sisältö tutkielmassa käsiteltäviin yritysjärjestelyihin, sulautumiseen ja osittaisjakautumiseen sekä järjestelyiden ja yrityskaupan toteuttamisesta seuraaviin verovaikutuksiin. Tarkoituksena ei ole selvittää edellä mainittujen vaihtoehtojen lainmukaista toteuttamista kokonaisuudessaan vaan tulkita luovuttajan kannalta olennaisten lähinnä yhtiöoikeudellisten ja vero-oikeudellisten säännösten sisältöä ja lain sallimia mahdollisuuksia eri tilanteissa, minkä seurauksena tulisi löytää vastaus tutkimusongelmaan. Tutkielmaa ei voida pitää täysin oikeustieteellisenä järjestelyiden vertailun tapahtuessa muillakin kuin voimassa olevan lain mukaisilla perusteilla. Lain lisäksi tulee huomioida tapauskohtainen, yrityksestä ja henkilön intresseistä riippuvainen elementti.

Verotuksen ollessa huomattavan suuressa roolissa vaihtoehtojen vertailussa, tulee tutkielmaan sisällyttää myös verosuunnittelullinen näkökulma. Oikeanlaisen verosuunnittelun avulla luovuttaja voi minimoida järjestelystä aiheutuvien verojen määrän ja näin saavuttaa mahdollisimman suuren taloudellisen hyödyn. Esimerkiksi siirrettäessä varoja yhtiöstä omistajalle, voidaan tämä toteuttaa lain mukaan useammalla tavalla, joista tulisi löytää myyjän kannalta verotehokkain ratkaisu ja tätä kautta myös löytää lisää vastauksia tutkimusongelmaan.

Aihetta käsitellään ainoastaan suomalaisten osakeyhtiöiden ja kansallisen lainsäädännön osalta, joten tarkoituksena ei ole tehdä oikeusvertailevaa tutkimusta muiden maiden lakien kanssa tai käsitellä aihetta näkökulmasta, jossa jokin järjestelyistä tehtäisiin ulkomaisen yhtiön kanssa.

Tutkielmassa on käytetty lähteinä kotimaista oikeuskirjallisuutta, jonka avulla on haettu täsmennystä ja näkökulmia kirjoitettuun lakiin. Yhtenä keskeisimmistä kirjallisuuslähteistä voidaan mainita Raimo Immosen vuonna 2011 ilmestynyt teos yritysjärjestelyt.

Lähteenä on käytetty myös lainvalmisteluaineistoa, joista on haettu täsmennystä lain tarkoitukseen. Yksi esimerkki näistä on uuden osinko- ja yhtiöverotuksen valmisteluai-

---

¹¹ Husa ym. 2008, s. 20–21.

neiston HE 185/2013 käyttö apuna, kun lain muutos oli odotettavissa tätä tutkielmaa aloitettaessa.

Verohallinnon antamat ohjeet ovat olleet merkittävässä roolissa selvitettyä eri järjestelyistä koituvia veroseuraamuksia ja Verohallinnon suhtautumista tutkielman kannalta pienempiin kysymyksiin. Tukena on käytetty myös Verotus-lehden ja Edilexin asiantuntija-artikkeleita.

Oikeuskäytännöstä on myös haettu tulkinta-apua muutamassa alaluvussa. Tutkielmassa esiintyy sekä Keskusverolautakunnan (myöh. KVL) että Korkeimman hallinto-oikeuden (myöh. KHO) ratkaisuja. Esimerkiksi liiketoimintakokonaisuuden muodostamisesta on paljon oikeuskäytäntöä, jonka perusteella liiketoimintakokonaisuuden vaatimusta näytetään tulkitsevan ja joiden esittelemisen voidaan nähdä relevantiksi tämän tutkielman osalta.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkielma koostuu kuudesta pääluvusta. Varsinaisen tutkimusaiheen käsittely alkaa toisesta pääluvusta, jossa käsitellään yrityskauppaa myyjän näkökulmasta. Aluksi selvennetään yrityskaupan kahta muotoa: osakekauppaa ja liiketoimintakauppaa. Tämän jälkeen perehdytään liiketoiminta- ja osakekaupasta aiheutuviin veroseuraamuksiin sekä varojen siirtämiseen yhtiöstä osakkeenomistajalle liiketoimintakaupan jälkeen. Luvun loppuun vertaillaan yrityskaupan vaihtoehtojen verovaikutuksia.

Kolmannessa pääluvussa perehdytään sulautumiseen liiketoiminnan luovuttajan näkökulmasta. Pääluvussa lähdetään liikkeelle yritysjärjestelydirektiivistä 90/434/ETY, johon EVL:n yritysjärjestelysäännökset perustuvat. Tämän jälkeen määritellään sulautumista sekä OYL:n ja EVL:n eroavaisuuksia sulautumisessa. Luvun tarkoituksena ei ole käydä läpi sulautumista vaihe vaiheelta vaan selvittää liiketoiminnan luovuttajan näkökulmasta relevantteja seikkoja kuten sulautumisen verokohtelua, osakkeiden omistajan verokohtelua, sulautumisvastiketta ja sulautumisen vaikutuksia nettovarallisuuteen. Lisäksi luvussa on lyhyesti huomioitu yhtiön sopimuksia ja velkojien asemaa.

Neljännessä pääluvussa käsitellään tutkielman toista yritysjärjestelyn muotoa eli osittaisjakautumista liiketoiminnan luovuttajan näkökulmasta. Luku vastaa rakenteeltaan hyvin pitkälti päälukua kolme, jonka tavoin käsitellään jakautumisen verokohtelua, osakkeiden omistajan verokohtelua, jakautumisvastiketta, jakautumisen vaikutuksia nettovarallisuuteen sekä yhtiön sopimuksia ja velkojien asemaa. Osittaisjakautumisessa olennaiseksi seikaksi muodostuu liiketoimintakokonaisuuden käsite, johon on myös perehdytty erillisessä alaluvussa.

Voimassaolevan oikeuden sisällön kuvauksen jälkeen vertaillaan tutkielmassa esiteltyjä vaihtoehtoja. Viidennen pääluvun tarkoituksena on määritellä yleisiä suuntaviivoja ja pohtia erilaisia tilanteita, myyjän intressien ollessa henkilökohtaisia.

Tutkielman viimeisessä pääluvussa on lyhyesti koottu tutkielman johtopäätökset ja pohdittu jatkotutkimusmahdollisuuksia.

2 YRITYSKAUPPA MYYJÄN NÄKÖKULMASTA

2.1 Yrityskauppa

Ahtaasti rajatun terminologian mukaan yrityskauppaa ei sinällään nähdä yritysjärjestelyinä, mutta se on yleisin tapa järjestellä yrityksen omistus tai toiminta uudelleen. Useissa tilanteissa yrityskauppa on osa yritysjärjestelykokonaisuutta. Sitä käytetään joko järjestelyä edeltävänä toimenpiteenä tai järjestelyn lopuksi. Yrityskaupassa myydään kohdeyrityksen liikeomaisuus eli substanssi, jolloin kyseessä on liiketoimintakauppa, tai vaihtoehtoisesti kohdeyhtiön omistukseen oikeuttavat osakkeet eli toteutetaan osakekauppa.¹²

Jotta yrityskauppa voisi onnistua mahdollisimman hyvin, tulee siihen valmistautua huolellisesti. Riittävän aikaisen suunnittelun avulla kohdetta voidaan muokata monin eri tavoin ennen varsinaisen kaupan toteuttamista.¹³ Varsinkin verotusta ajatellen on eduksi tehdä suunnitelmia jopa useita vuosia etukäteen pohtien, mitä tulee tekemään, kun ei enää ole halua jatkaa yritystoimintaa. Esimerkiksi osakkeiden omistusajalla on vaikutusta siihen, milloin toiminnan lopettaminen on aikaisintaan kannattavaa verovaikutusten minimoimiseksi. Riittävän aikaisen suunnittelun myötä omistaja osaa varautua toiminnan jatkamiseen tiettyyn vuoteen asti ja näin saavuttaa mahdollisimman suuren hyödyn verotuksessa.

Myyjän valmistautuessa yrityskauppaan on erittäin tärkeää, että kauppa voidaan toteuttaa mahdollisimman joustavasti ilman, että siitä koituu merkittävää haittaa myytävälle liiketoiminnalle tai myyjän muulle liiketoiminnalle.¹⁴ Mikäli yrityskaupan valmistelusta alkaisi aiheutua suurta haittaa yhtiölle, voisi tämä näkyä esimerkiksi yrityksen tuloksessa ja sitä kautta myös yrityksen arvossa. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna olisi erittäin tärkeää jatkaa yritystoimintaa mahdollisimman tehokkaasti myyntihetkeen asti ja myydä

---

¹² Immonen 2011, s. 19.

¹³ Katramo ym. 2011, s. 184–185.

¹⁴ Katramo ym. 2011, s. 185.

yritys siinä vaiheessa, kun ei enää ole halua hoitaa yrityksen toimintaa tehokkaalla tavalla. Tällöin yrityksen arvo ei ainakaan pääsisi laskemaan yhtiön nuutumisen seurauksena.

Myyjän ja ostajan näkökulma kaupan kohteeseen voi usein olla erilainen. Myyjälle voi olla verotuksellisesti edullisempaa myydä yrityksen osakkeet, kun taas ostajalle voi olla mielekkäämpi vaihtoehto ostaa liiketoiminta. Yksi merkittävimmistä kaupan luonteeseen vaikuttavista eroista on se, sovelletaanko kauppaan EVL:n säännöksiä vai tuloverolain (1535/1992 myöh. TVL) säännöksiä. Yrityskaupasta koituvia veroseuraamuksia voi realisoitua kolmella tasolla: myyjän verotuksessa, kaupan kohdeyhtiön verotuksessa sekä ostajan verotuksessa, joista kahta ensimmäistä käsitellään tarkemmin tuonnempaan.¹⁵

2.1.1 Liiketoimintakauppa

Liiketoimintakauppa eli substanssikauppa on yrityskaupan muoto, jossa kohdeyhtiö myy liiketoiminnan tai osan siitä ja siihen sitoutuneen omaisuuden kuten koneet, laitteet, kaluston ja varaston. Kaupparajaan määritellään kaupan kohteena oleva aineellinen omaisuus sekä liiketoimintaan liittyvä aineeton omaisuus eli liikearvo.¹⁶ Liiketoimintakaupassa kaupan kohdetta voidaan siis rajata yksilöllisesti toisin kuin osakekaupassa. Lähtökohtaisesti ostaja hankkii liiketoiminnan sekä sen käyttö- ja vaihtomaisuuden, minkä katsoo tarpeelliseksi yrityksen toiminnan jatkamiseen.

Immosen ja Lindgrenin mukaan myyjän kannattaa vaatia kauppahintaa myös edellä mainitusta liikearvosta¹⁷, joka kertoo yrityksen myöhempään toimintaan kohdistuvista tulonodotuksista. Liikearvoelementtejä liittyy yrityksen markkina-asemaan, tuotemerkkeihin, asiakassuhteisiin tai osaavaan henkilöstöön. Liikearvo on kuitenkin hyvin yksilöllinen ja abstraktin luonteen vuoksi vaikeasti määritettävä. Sen määrä on tapauskoh-

---

¹⁵ Ossa 2014, s. 278.

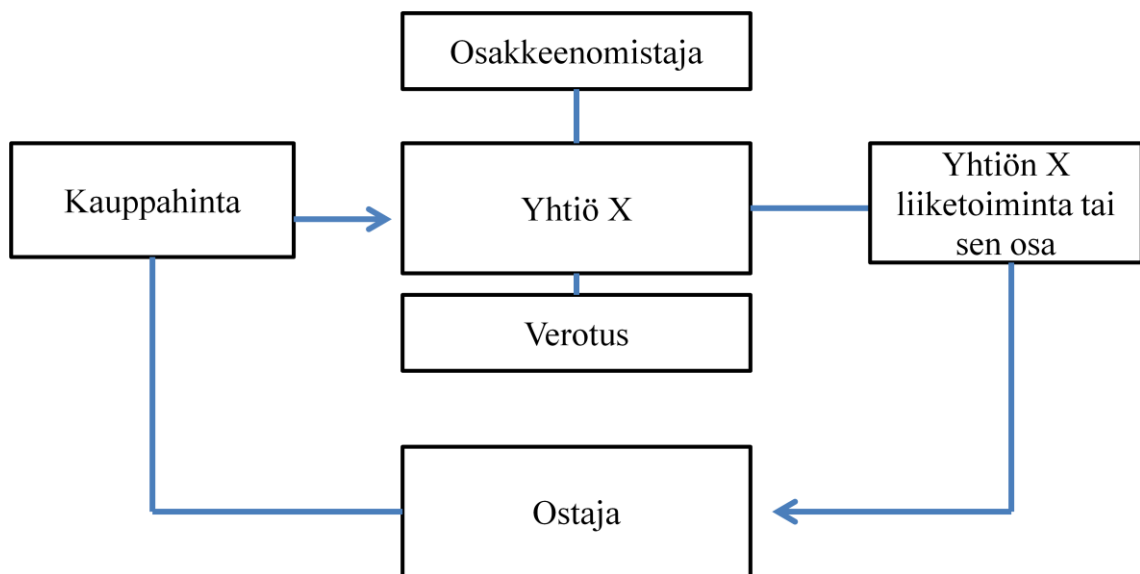
¹⁶ Karsio ym. 2012, s. 13.

¹⁷ Liikearvosta käytetään yleisesti myös englanninkielistä käsitettä goodwill.

tainen sopimuskyseminen kaupan osapuolten välillä.¹⁸ Liikearvon määrä voidaan laskea vähentämällä kauppahinnasta siirtyvien omaisuuserien arvo.

Oikeudelliselta luonteeltaan liiketoimintakauppa on irtaimen omaisuuden kauppa, lukuun ottamatta kiinteää omaisuutta, jonka osalta kysymyksessä on kiinteistökauppa. Mikäli liiketoimintakaupassa siirtyy myös kiinteää omaisuutta, tehdään yleensä pääkaupparin lisäksi luovutettavan kiinteän omaisuuden osalta erilliset maakaaren (540/1995) 2:1 §:n mukaiset luovutuskirjat omistajanvaihdoksen kirjaamista varten.¹⁹

Liiketoimintakaupassa kauppahinta on yhtiön veronalaista tuloa, jota verotetaan EVL:n säännösten mukaan. Varojen jakaminen yhtiöstä osakkeiden omistajalle on suunniteltava erikseen. Tähän keskitytään kattavammin tutkielman alaluvussa 2.3. Oheinen kuvio hahmottaa liiketoimintakauppana toteutettavan yrityskaupan osapuolia ja siinä siirtyviä eriä.

Kuvio 1. Liiketoimintakauppana toteutettava yrityskauppa.

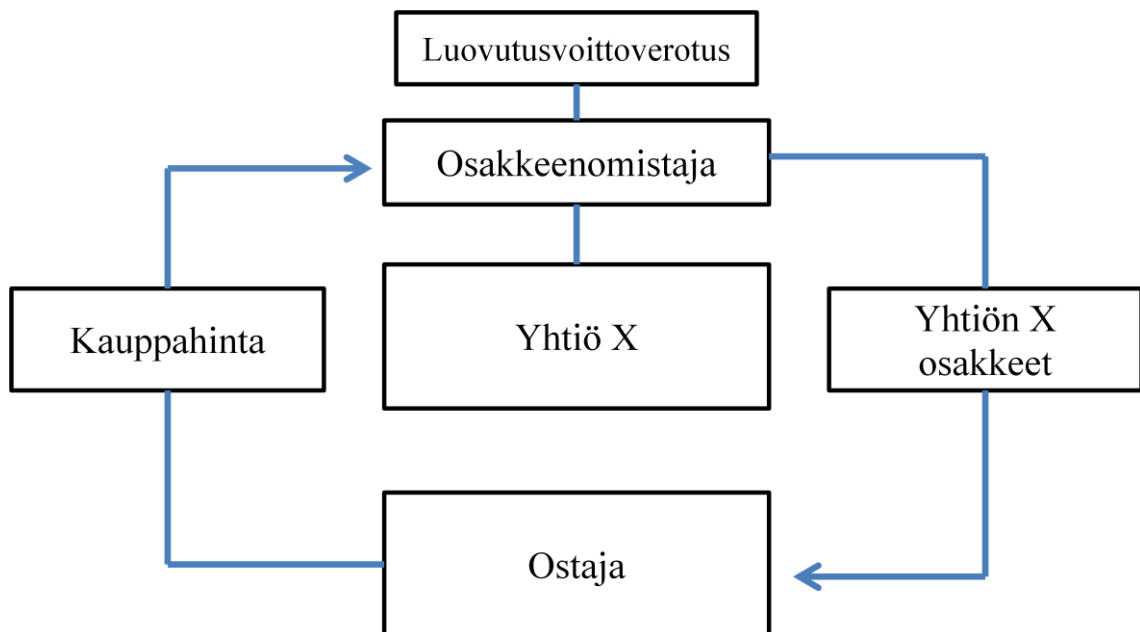
2.1.2 Osakekauppa

Toinen yrityskaupan muodoista on osakekauppa tai toisin sanoen omistuskauppa. Toisin kuin liiketoimintakaupassa, osakekaupassa ostaja ei voi valita ostettavia eriä. Osakekauppa on usein myyjän kannalta selkeämpi ja turvallisempi vaihtoehto kuin liiketoi-

¹⁸ Immonen – Lindgren 2009, s. 32.

¹⁹ Immonen 2011, s. 30.

mintakauppa, sillä myyjä vapautuu yhtiön vastuista ja osakkeista saatavaa myyntivoittoa verotetaan suoraan osakkaan tasolla pääomatulona.²⁰ Karsion ym. ovat myös todenneet, että osakekauppa on myös tavallisin yritysjärjestelyiden toteuttamistapa.²¹ Osakekaupalla tarkoitetaan järjestelyä, jossa myyjä myy yhtiön osakkeet tai osan niistä, jolloin ostajalle siirtyvät ainoastaan osakeyhtiön omistukseen oikeuttavat osakkeet. Osakeyhtiö on osakkeiden omistajasta erillinen oikeussubjekti, joten osakeyhtiön varat ja velat säilyvät ostetulla osakeyhtiöllä. Oikeudelliselta luonteeltaan osakekauppa on irtaimen kauppa, joka voidaan tehdä vapaamuotoisesti, myös suullisesti, mutta käytännössä osakekaupat tehdään poikkeuksetta kirjallisesti.²² Kuten oheisesta kuviosta huomataan, sopijapuolina kaupassa ovat osakeyhtiön ostaja sekä osakkeiden omistaja eli myyjä, jota verotetaan luovutusvoittoverosäännösten mukaan.

Kuvio 2. Osakekauppana toteutettava yrityskauppa.

Maksettavan kauppahinnan osalta otetaan yleensä huomioon kohdeyhtiön velat ja vastuut, joiden määrä perustuu kohdeyhtiön vahvistettuun tilinpäätökseen tai välitilinpäätökseen. Mitä enemmän kohdeyhtiöllä on velkoja, sitä pienemmäksi yleensä muodostuu ostettavien osakkeiden arvo. Tavallisesti kauppakirjaan otetaan ehto veloista ja vastuista, minkä mukaan myyjä vakuuttaa, ettei kohdeyhtiöllä ole sellaisia velkoja tai vastuita, joita ei ole mainittu kauppakirjassa tai sen liitteissä taikka muutoin ilmoitettu ostajalle kaupan yhteydessä. Kauppakirjassa voidaan kuitenkin sopia siten, että tällaisten velko-

²⁰ Engblom – Lakari 2012, s. 40.

²¹ Karsio ym. 2012, s. 157.

²² Karsio ym. 2012, s. 16.

jen tai vastuiden ilmaantuessa osakekaupan jälkeen, ostajalla on oikeus vaatia niiden osalta kauppahinnan alentamista tai määrästä riippuen jopa kaupan purkamista. Tavallisesti myös sovitaan, että myyjä vastaa kohdeyritykselle mahdollisesti määrättävistä veroista, jälkiveroista ja veronoikaisuista, jos niiden peruste on syntynyt ennen kauppakirjan allekirjoittamista. Tuntemattomien vastuiden vuoksi osa kauppahinnasta maksetaan usein vasta myöhempänä ajankohtana.²³

Taulukko yksi selventää edellä mainittuja, olennaisimpia eroavaisuuksia, osakekaupan ja liiketoimintakaupan välillä. Vastaavanlainen vertailu, liittyen myyntivaihtoehtojen verokohteluun, toteutetaan tutkielman alaluvussa 2.5.

	Osakekauppa	Liiketoimintakauppa
Osakeyhtiö jää myyjälle	Ei	Kyllä
Myydään osakkeet	Kyllä	Ei
Myydään liiketoiminta tai osa siitä	Ei	Kyllä
Kaupan kohdetta voidaan vapaasti muokata	Ei	Kyllä
Kauppahinta osakkaalle	Kyllä	Ei
Kauppahinta yhtiölle	Ei	Kyllä
Varojen siirto osakkaalle pitää suunnitella erikseen	Ei	Kyllä
Osakas pääsee eroon kaikesta liiketoiminnasta	Kyllä	Mahdollisesti
Yhtiöön voi jäädä sijoitusomaisuutta	Ei	Kyllä
Myyjä vapautuu yhtiön vastuista	Kyllä	Ei

Taulukko 1. Osakekaupan ja liiketoimintakaupan eroavaisuuksia.

2.2 Myyjäyhtiön verotus liiketoimintakaupassa

Myytäessä liiketoiminta sekä siihen sitoutuneita varoja ja velkoja yhtiölle kertyy veronalaista tuloa omaisuuden rakenteen, poistojärjestelmän sekä poistamattoman hankin-

²³ Immonen – Lindgren 2009, s. 36–38.

tamenon mukaan.²⁴ EVL 4 §:n mukaan veronalaisia elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot. 5.1 §:n 1 – kohdan mukaan näitä tuloja ovat vaihto- sijoitus- ja käyttöomaisuudesta sekä muista elinkeinotoiminnassa käytetyistä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat ja 5 – kohdan mukaan rahoitusomaisuudesta saadut voitot.

EVL 7 §:ssä taas säädetään vähennyskelpoisiksi elinkeinotoiminnassa tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. Myyntihinnan veronalaista osuutta laskettaessa myyntihinnasta vähennetään hyödykkeiden verotuksessa vähentämättä olevat hankintamenot, josta muodostuu joko luovutusvoitto tai -tappio. Liiketoimintakaupassa myyjänä toimii osakeyhtiö, jonka liiketoiminnasta on kysymys. Tällöin ei voida soveltaa TVL 46.1 §:n mukaista hankintameno-olettamaa, joten luovutusvoittoa määritettäessä käytetään todellisia hankintamenoja²⁵. Mikäli tehtyjen vähennysten jälkeen kaupasta muodostuu luovutusvoittoa, maksaa yhtiö tästä yhteisöveroa. Vuoden 2014 alusta muutetun TVL 124.2 §:n mukaan yhteisöveroa maksetaan 20 prosenttia aikaisemman 24,5 prosentin sijaan.

Kauppahintaan sisältyvä liikearvon osuus on myyjälle kokonaisuudessaan veronalaista tuloa, mikäli liikearvo on syntynyt yhtiön oman liiketoiminnan tuloksena. Yrityksessä itse kehitetyllä liikearvolla ei ole kirjanpidossa tai verotuksessa hankintamenoa, joka voitaisiin vähentää liikearvon määrästä. Liikearvon synnyttämiseksi uhratut menot on jo kirjattu juoksevasti kuluiksi eri verovuosina.²⁶

Yhtiön omaisuuteen voi kuulua myös niin sanottuja käyttöomaisuusosakkeita, joiden verovapaudesta on säädetty EVL 6.1 §:n 1-kohdassa. Muun kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön tai osuuskunnan sekä säästöpankin ja keskinäisen vakuutusyhtiön käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinnat eivät ole veronalaista tuloa EVL 6b §:n ehtojen toteutuessa. Liiketoimintakaupassa kaupan kohteena ei ensisijaisesti ole osakkeet, mutta kaupan kohteeseen voi sisältyä myös tytäryhtiöosakkeita.²⁷ Osake luetaan verotuksessa käyttöomaisuudeksi, kun se hankitaan pitkäaikaiseen omistukseen ja

---

²⁴ Ossa 2014, s. 278–279.

²⁵ Hankintameno-olettamasta lisää tutkielman kohdassa 2.4.1.

²⁶ Immonen 2011, s. 59.

²⁷ Näin esimerkiksi Karsio ym. 2012, s. 153.

omistuksella tavoitellaan liiketoimintaa liittyviä hyötyjä eikä vain osinkotuottoja tai arvonnousua lyhyellä aikavälillä.²⁸

EVL 6b §:n ehdot osakkeiden luovutuksen verovapaudelle:

- 1) Osakkeet on omistettu vähintään vuoden ajan ajanjaksona, joka on päätynyt enintään vuotta ennen luovutusta
- 2) Myyjä on omistanut vähintään kymmenen prosentin osuuden luovutettavan yhtiön osakepääomasta
- 3) Luovutuksen kohteena oleva yhtiö ei ole kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiö taikka osakeyhtiö, jonka toiminta tosiasiallisesti käsittää pääasiassa kiinteistöjen omistamista tai hallintaa
- 4) Luovutuksen kohteena oleva yhtiö on joko kotimainen tai sellainen EU:n jäsenvaltiossa asuva yhtiö, jota tarkoitetaan emoyhtiödirektiivin 2 artiklassa tai kohdeyhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä on voimassa verosopimus, jota sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon

EVL 6b §:ssä on vielä todettu, että mikäli käyttöomaisuusosakkeet todetaan verovapaiksi edellä lueteltujen ehtojen perusteella, ei myöskään osakkeiden hankintameno ole vähennyskelpoinen meno.

2.2.1 Kauppahinnan kohdistaminen

Myyjäyhtiön verotuksen kannalta kauppahinnan kohdentamisella ei lähtökohtaisesti ole merkitystä. Edellä mainitun mukaisesti myyjää verotetaan kokonaiskauppahinnan ja yhteenlaskettujen hankintamenojen erotuksesta yhteisöverokannan mukaan, mikäli tästä muodostuu luovutusvoittoa. Kauppahinnan kohdistaminen voi kuitenkin osoittautua myyjän kannalta merkitykselliseksi, mikäli liiketoimintakauppaan sisältyy EVL:n mu-

---

²⁸ Immonen 2011, s. 65–66. ks. tarkemmin Immonen 2011, s. 65–80.

kaan verotetun omaisuuden lisäksi TVL:n mukaan verotettua omaisuutta²⁹, koska eri tulolähteisiin realisoituvia voittoja ja tappiota ei voida verotuksessa kuitata keskenään. Lisäksi myyjällä saattaa olla mahdollisuus soveltaa toimitilan myynnin yhteydessä EVL:n mukaista jälleenhankintavarausta^{30, 31}. Jälleenhankintavarauksen edellytyksenä on kuitenkin liiketoiminnan jatkaminen, minkä vuoksi sen käyttö ei sovellu silloin, kun liiketoimintakaupassa myydään kaikki liiketoiminta eli tarkoituksena ei ole jatkaa elinkeinotoimintaa.

Edeltävän alaluvun mukaisesti myytävään liiketoimintaan saattaa sisältyä verovapaasti luovutettavia tytäryhtiöosakkeita, jolloin myyjälle voi realisoitua sekä veronalaista voittoa/ vähennyskelpoista tappiota omaisuuserien myynnistä että verovapaata myyntivoittoa/ vähennyskeltvontta tappiota tytäryhtiöosakkeista. Verotuksen kannalta myyjälle on myös tällaisessa tapauksessa keskeistä se miten kauppahinta kohdistetaan veronalaisten ja verovapaiden erien kesken.³²

2.2.2 Luovutusvoiton tuloutumisvuosi

Erityisesti liiketoiminnan osittaisluovutuksessa on huomattava, että EVL 30 §:n mukaan jaksotettava käyttöomaisuus, kuten koneet ja kalusto, tuloutetaan epäsuorasti eli koneisiin ja kalustoon kohdistuva myyntihinnan osuus pienentää irtaimen käyttöomaisuuden verotuksessa jäljellä olevaa hankintamenoa. Se osa, jota edellä mainittujen erien myyntihinnasta ei voida kuitata jäljellä olevasta menojäännöksestä, tuloutuu välittömästi verotettavaan tuloon.³³ Mikäli yhtiölle jää liiketoimintakaupan jälkeen vastaavaa käyttöomaisuutta, tuloutuu luovutusvoitto välillisesti, sillä myöhempien vuosien menojään-

²⁹ Yhtiöllä voi olla sellaista omaisuutta, joka ei palvele yhtiön elinkeinotoimintaa. Tällainen omaisuus kuuluu yhtiön henkilökohtaiseen tulolähteeseen ja sen luovutusvoittoihin sovelletaan TVL:n luovutusvoittosäännöksiä. Ossa 2006, s. 198.

³⁰ EVL 43.2 §: Jos verovelvollinen luovuttaa toimitiloinaan käyttämänsä rakennuksen tai toimitilojen hallintaan oikeuttavat osakkeet, vähennetään saatu luovutushinta, poistamatonta hankintamenoa vastaavaa osaa lukuun ottamatta, verovuonna tai kahtena seuraavana verovuonna käyttöön otetun verovelvollisen toimitilarakennuksen tai toimitilojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankintamenosta tai tällaisten tilojen kuntoon saattamisesta johtuvista menoista. 3. momentin mukaan edellytyksenä on verovelvollisen liiketoiminnan jatkaminen ja vastaavan varauksen tekeminen kirjanpidossa.

³¹ Karsio ym. 2012, s. 152–153.

³² Karsio ym. 2012, s. 153.

³³ Ossa 2006, s. 198.

nöspoistot voidaan tehdä pienempinä. Tällä ei kuitenkaan ole merkitystä, jos liiketoimintakaupassa myydään yhtiön koko liiketoiminta eikä elinkeinotoimintaa jatketa.

EVL 41 ja 42.2 §:ien mukaan, luovutetusta muusta kuin EVL 30 ja 31 §:ssä tarkoitettua kuluvaista käyttöomaisuudesta saadut veronalaiset luovutushinnat ja muut vastikkeet, tuloutetaan sinä verovuonna, jolloin käyttöomaisuus on luovutettu. Samana vuonna vähennetään näiden poistamatta oleva hankintamenon osa.

EVL:n mukaan verotettavissa käyttöomaisuuskiinteistöjen luovutustilanteissa kokonaiskauppahinta saatetaan joutua jakamaan maapohjan, rakennuksen sekä EVL 31 §:n mukaisten rakennusten ja koneiden teknisten laitteiden kesken. Rakennusten ja maapohjan osuus on tuloutettava suoraan, kun taas rakennusten ja koneiden teknisten laitteiden osuus voidaan tulouttaa epäsuorasti edellä mainitun menojäännösjärjestelmän kautta.³⁴

2.2.3 Tappiot

TVL 122 §:ssä säädetään omistajanvaihdosten vaikutuksesta tappioiden vähentämiseen. Liiketoimintakaupassa ei kuitenkaan myydä yhtiön osakkeita, joten kyseinen pykälä ei vaikuta oikeuteen käyttää edellisten vuosien tappioita. Mikäli liiketoimintakaupasta kertyy luovutusvoittoa, kohdeyhtiön mahdolliset vanhat tappiot vähennetään yhtiön verotettavasta tuloksesta kuten TVL 119 §:ssä säädetään. Liiketoimintakaupan seurauksena itse osakeyhtiö jää osakkeenomistajalle. Myyjän jatkaessa elinkeinotoimintaa kaupan jälkeen, voidaan mahdollista EVL-tulolähteen tappiota vähentää, kun myyjälle kertyy elinkeinotoiminnasta voittoja seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Mikäli yhtiö on myynyt liiketoimintakaupassa kaiken toimintansa eikä se aloita uutta liiketoimintaa, muuttuu yhtiön verostatus EVL:n mukaan verotettavasta TVL:n mukaan verotettavaksi. Kaupantekovuodelta verotus kuitenkin tapahtuu EVL:n mukaan. Tulolähteen vaihtumisella voi olla useita verovaikutuksia, johtuen tulolähteiden itsenäisyydestä ja erilaisuudesta. TVL-verovelvollisena myyjäyhtiö ei voi hyödyntää EVL-

---

³⁴ Karsio ym. 2012, s. 152.

tulolähteessä vahvistettuja tappioita eikä myöskään käyttää EVL:n mukaisia varauksia, kuten jälleenhankintavarausta tai takuuvarausta.³⁵

2.3 Omistajan verotus liiketoimintakaupan jälkeen

Liiketoimintakaupan seurauksena yhtiöön saatu, verojen jälkeinen kauppahinta jää yhtiön varallisuudeksi. Sen siirtäminen yrityksen omistajalle tulee suunnitella erikseen, minkä seurauksena kauppahinta voi tulla kahteen kertaan verotetuksi. OYL 13:1 §:ssä on määritelty osakeyhtiön varojenjakotavat, joita ovat: osingonjako ja muu varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen sekä osakeyhtiön purkaminen. Jaettaessa osakeyhtiön varoja muilla vastikkeettomilla tavoilla kuin edellä on mainittu, on OYL:n mukaan kyse laittomasta varojen jakamisesta.

Työskennellessään osakeyhtiön työntekijänä omistaja voi nostaa itselleen osakeyhtiöstä palkkaa. Mikäli yhtiö on kuitenkin liiketoimintakaupan seurauksena myynyt kaiken liiketoimintansa, ei varojen jakaminen palkan muodossa ole enää mahdollista, koska tällaisessa tilanteessa yhtiöllä ei ole enää liiketoimintaa, jonka työn tekemisestä palkkaa voitaisiin maksaa. Lisäksi yleensä palkkaa kannattavampi tapa omistajalle on maksaa yhtiöstä osinkoja, etenkin silloin, kun yhtiöllä on vain yksi osakkeenomistaja ja paljon nettovarallisuutta. Usein onkin järkevää, että yhtiötä ei heti liiketoimintakaupan jälkeen pureta vaan se jätetään muutamaksi vuodeksi jakamaan osinkoja.³⁶ Liiketoimintakaupan jälkeen varat voidaan nostaa yhtiöstä vain osinkona tai purkamalla yhtiö.³⁷ Näitä vaihtoehtoja käsitellään laajemmin seuraavissa alaluvuissa.

---

³⁵ Immonen 2011, s. 60.

³⁶ Engblom ym. 2012, s. 456.

³⁷ Engblom ym. 2012, s. 452.

2.3.1 Osingonjako

Osingonjako on osakeyhtiön voitonjakotapa, jossa on kyse tilikauden tai aikaisempien tilikausien voiton jakamisesta osakkeenomistajille. OYL 13:5 §:ssä on säädetty jaettavasta määrästä. Jollei yhtiön maksukykyä koskevasta OYL 13:2 §:stä³⁸ muuta johdu, yhtiö voi jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Varojen jako perustuu viimeksi vahvistettuun tilintarkastettuun tilinpäätökseen, jonka lisäksi varoja jaettaessa on otettava huomioon tilinpäätöksen laatimisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa tapahtuneet olennaiset muutokset (OYL 13:3 §). Päätös osingon jakamisesta tapahtuu OYL 13:6.1 §:ssä määritellyn mukaisesti osakeyhtiön yhtiökokouksessa.

Jaettaessa varoja yhtiöstä, osakkeenomistajan kannalta ensiarvoisen tärkeäksi muodostuu se, millainen verorasitus osinkoihin kohdistuu. Listaamattomasta yhtiöstä saadut osingot jakautuvat ansiotulo-osinkoon ja pääomatulo-osinkoon, jotka jakautuvat edelleen veronalaiseen ja verovapaaseen osaan. Tätä jaottelua tehdessä tulee selvittää osingonsaajan osakkeiden matemaattinen arvo. Varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005, myöh. ArvL) 2:2.1 §:n mukaan osakkeen matemaattinen arvo lasketaan verovuotta edeltävän vuoden yhtiön tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella, joka saadaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat³⁹. Tarkistetun nettovarallisuuden määrä jaetaan tämän jälkeen yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä, jolloin saadaan yhden osakkeen matemaattinen arvo (ArvL 9§). Yhtiön lunastamia ja muutoin hankkimia osakkeita ei siis oteta huomioon laskettaessa matemaattista arvoa. Tulokseksi saatu osakkeen matemaattinen arvo kerrotaan omistajan osakkeiden lukumäärällä, tässä tapauksessa osakkeenomistajia on vain yksi, ja näin saadaan laskettua omistajan kaikkien osakkeiden matemaattinen arvo.

---

³⁸ OYL 13:2 ”Varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.”

³⁹ Matemaattisen arvon laskemisessa olennaista on se, mitä katsotaan kuuluvan yhtiön varoihin ja velkoihin ja se miten nämä arvostetaan. ArvL:n 2 luvussa on määritelty tarkat ohjeet nettovarallisuuden laskemiseen sekä varojen ja velkojen arvostamiseen.

Esimerkki: Yhtiön tarkistettu nettovarallisuus (2 500 000) / ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä (1000) = yhden osakkeen matemaattinen arvo (2 500). Kaikki osakkeet ovat yhden omistajan hallussa, jolloin tämän osakkeiden matemaattinen arvo on 2 500 000 (1000x2500).

Osakkeiden matemaattisesta arvosta tehdään vielä mahdollisia osakaskohtaisia vähennyksiä, joiden tarkoituksena on pyrkiä estämään nettovarallisuuden keinotekoinen kasvattaminen. Tällaisia vähennyksiä ovat yrittäjäosakkaan tai hänen perheensä käytössä oleva yhtiön varoihin kuuluva asunto (TVL 33b.4 §) ja osakkaan tai hänen perheenjäsenensä ottama yhtiön varoihin kuuluva rahalaina (TVL 33b.5 §). Yrittäjäosakkaana pidetään työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaan osakasta, joka on yhtiössä johtavassa asemassa ja jolla on yksin vähintään 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai äänivallasta, kuten tässä tapauksessa, osakkaan omistaessa yhtiön koko osakekannan⁴⁰.⁴¹ Näin ollen vähennetään yhtiön omistaman asunnon arvo, huolimatta siitä, että asunto olisi vain vapaa-ajan asunto. Vähennys saatetaan myös tehdä, vaikka asunnon käyttö olisi verovuonna kestänyt vain lyhyen ajan. Immosen, Ossan ja Villan mukaan vähennystä ei kuitenkaan tulisi tehdä, jos käyttö on ollut vain tilapäistä. Lisäksi asunnon ei tarvitse kuulua yhtiön elinkeinotoiminnan varoihin, joten myös yhtiön TVL-tulolähteeseen kuuluvan tai yhtiön välillisesti omistaman asunnon arvo vähennetään, jos asuntoa käytetään yrittäjäosakkaan asuntona⁴². Osakkeiden arvosta vähennettävänä arvona pidetään sitä arvoa, jota on käytetty yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa.⁴³

Tässä tapauksessa osakkaan omistaessa yli 10 prosenttia elinkeinotoimintaa harjoittavan osakeyhtiön osakkeista, vähennetään osakkeiden matemaattisesta arvosta myös mahdollinen rahalaina, kuten edellä on mainittu. Omistusosuuden kannalta ratkaiseva ajankohta on ennen osingon nostettavissa olovuotta päättyneen tilikauden päättymispäivä. Vaikka yhtiö on myynyt liiketoimintakaupan seurauksena liiketoimintansa, voitaisiin tilanne tulkita niin, että yhtiöllä on ollut vielä liiketoimintaa edellisenä vuonna, jonka tilinpäätöksestä yhtiön nettovarallisuus on laskettu ja tällöin myös mahdollinen rahalaina on

⁴⁰ Työntekijäin eläkelain 7 §:ssä on säädetty yrittäjäosakkaan määritelmästä laajemmin. Kuitenkin yhden omistajan tapauksessa jo ensimmäinen omistusosuuksiin liittyvä ehto täyttyy, jonka vuoksi muiden ehtojen listaamista ei ole koettu tässä kohtaa tarpeelliseksi.

⁴¹ Verohallinnon ohje: Osingot, kohta: Kenet katsotaan yrittäjäosakkaaksi?

⁴² Kuten tapauksessa KHO 2003/55 asia on ratkaistu.

⁴³ Immonen ym. 2011, s. 193.

ollut olemassa. Osakkeiden matemaattisesta arvosta vähennettävä määränä käytetään sitä määrää, jota on käytetty nettovarallisuuden laskennassa.⁴⁴

Esimerkki: Omistajan osakkeiden matemaattinen arvo (2 500 000) - yhtiön varallisuuteen kuuluva asunto (200 000) - yhtiön varoihin kuuluva rahalaina (100 000) = vähennysten jälkeinen osakkeiden matemaattinen arvo (2 200 000), josta lasketaan pääomatulo- ja ansiotulo-osuudet.

Osakkeen matemaattisesta arvosta tehtyjen osakaskohtaisten vähennysten jälkeen määritetään jäljelle jääneestä matemaattisesta arvosta osakkaan saaman osingon ansio- ja pääomatulo-osuudet. Aikaisemman osinkoverotuksen mukaan osakkeenomistaja pystyi parhaimmassa tapauksessa nostamaan yhtiöstä pääomatulo-osinkoja 60 000 euroon asti maksamatta lainkaan veroa, jolloin kokonaisverorasitus jäi yhtiön maksamaan 24,5 prosentin yhteisöveroon. Vuoden 2014 osinkoverouudistuksen myötä noteeraamattomasta yhtiöstä nostetun osingon verotuksessa toimitaan seuraavalla tavalla (TVL 33b §):

- 1) Pääomatuloa on osinko, joka vastaa enintään 8 prosenttia osakkaan osuudesta yhtiön nettovaroihin.
- 2) Ensimmäisen 150 000 euron osalta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja loput 75 prosenttia verovapaata.
- 3) 150 000 euron ylittävistä pääomatulo-osingoista on veronalaista pääomatuloa 85 prosenttia ja 15 prosenttia on verovapaata.
- 4) Yllä mainitun 8 prosenttia ylittävästä osingosta 75 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 25 prosenttia verovapaata.

Pääomatuloja verotetaan osittain progressiivisesti veroprosentin muuttuessa pääomatulojen mukaan. Vuoden 2014 alusta TVL 124.2 § on muutettu niin, että verovuoden aikana saatuja pääomatuloja verotetaan 30 prosentin verokannalla 40 000 euroon asti, jonka ylittävän summan osalta pääomatulojen verokanta on 32 prosenttia. Ansiotulon veroprosentti muodostuu progressiivisen tuloveroasteikon perusteella TVL 124.1 §:n mukaan, jolloin kaikki henkilön saamat ansiotulot verovuodelta lasketaan yhteen ja tästä lasketaan vero summaa vastaavan veroprosentin mukaan.

---

⁴⁴ Immonen ym. 2011, s. 194.

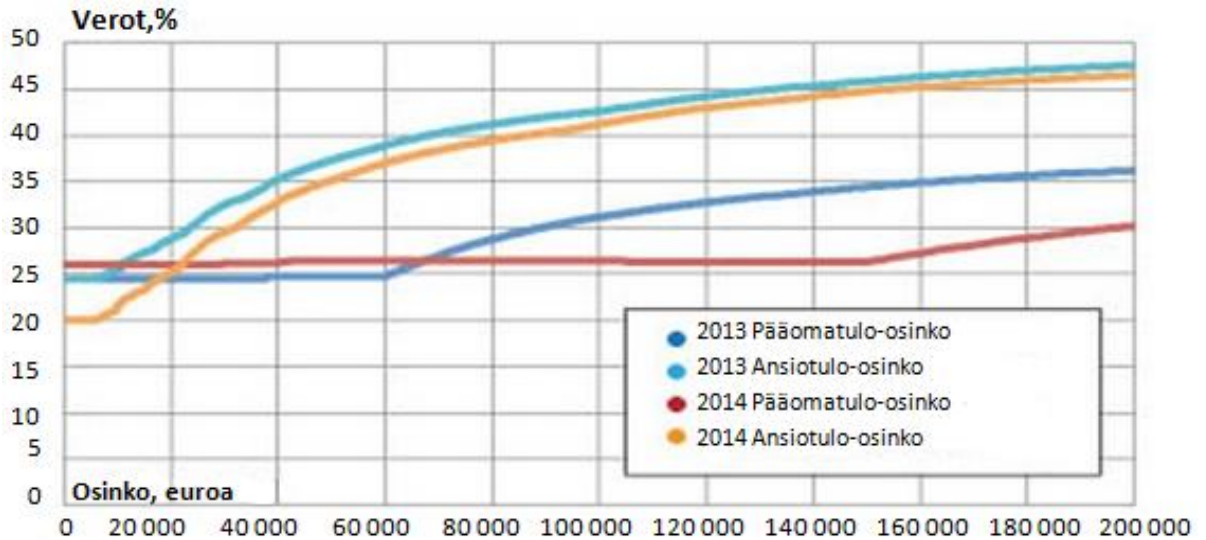
Nostaakseen mahdollisimman verotehokkaasti osinkoja yhtiöstä, täytyisi omistajan osakkeiden matemaattisen arvon olla 1 875 000 euroa, jolloin 8 prosentin osuudeksi saadaan 150 000 euroa. Tällöin efektiiviseksi⁴⁵ veroasteeksi muodostuisi 7,5 - 8 % prosenttia, pääomatulojen verokannan ollessa 30 tai 32 prosenttia. Jos henkilöllä ei olisi muita pääomatuloja, olisi efektiivinen veroaste 7,5 prosenttia. Nämä yhdistettynä yhtiön jo maksamiin veroihin tulisi kokonaisverorasitukseksi 26 - 26,4 prosenttia. Mikäli osinkoa jaetaan yli 150 000 euroa, osingon ollessa kuitenkin korkeintaan 8 prosentin osuus osakkeiden matemaattisesta arvosta, tulee 150 000 euron ylittävän osan efektiiviseksi veroasteeksi 25,5 - 27,2 prosenttia riippuen veronalaisten pääomatulojen yhteismäärästä. Edelleen yhdistettynä yhtiön jo maksamiin veroihin, kokonaisverorasitukseksi tulisi 40,4 - 41,76 prosenttia.

Esimerkki: Yhtiö jakaa osinkoa 200 000 euroa. Tästä summasta pääomatulo-osinkoa on 176 000 ($2\ 200\ 000 \times 0,08$) ja ansiotulo-osinkoa 24 000 ($200\ 000 - 176\ 000$). Pääomatuloista ensimmäinen 150 000 on huojennuksen piirissä, jolloin veronalaista on 37 500 ($150\ 000 \times 0,25$), josta muodostuu maksettavaa veroa 11 250 ($37\ 500 \times 0,30$). Huojennuksen ylittävästä pääomatulo-osingosta veronalaista on 22 100 ($176\ 000 - 150\ 000 = 26\ 000 \rightarrow 26\ 000 \times 0,85$), josta muodostuu maksettavaa veroa 7022 ($(2500 \times 0,30) + (19600 \times 0,32)$). Laskelman perusteella osakkeenomistaja maksaa saamistaan osingoista veroa yhteensä 18 272 ($11\ 250 + 7022$) + ansiotuloina verotettavasta osingosta (24 000) aiheutuvan veron.

Seuraava kuvio hahmottaa pääomatulo-osinkoihin ja ansiotulo-osinkoihin kohdistuvaa verorasitusta vanhan sekä uuden osinkoverosäännöksen mukaan laskettuna. Kuviossa esitettyihin prosentteihin sisältyy sekä yhtiön että osakkaan maksamat verot eli prosentit kuvaavat osingonjaosta aiheutuvia kokonaisverorasituksia.

---

⁴⁵ Efektiivinen = todellinen veroaste. Kun verorasitusta laskettaessa otetaan huomioon, verokantojen lisäksi, pienentävät huojennukset.

Kuvio 3. Kokonaisverorasitus ansio- ja pääomatulo-osingoissa ennen ja jälkeen vuoden 2014 osinkoverouudistuksen.⁴⁶

Omistajan kannalta verotuksellisesti edullisin vaihtoehto olisi maksaa yhtiöstä osinkoja enintään 150 000 euroa tämän osakkeiden matemaattisen arvon riittäessä. Lisäksi osinkojen nostoa olisi kannattavaa jatkaa vuosittain edellä mainitulla kahdeksaa prosenttia vastaavalla summalla osakkeiden matemaattisesta arvosta, ylärajan kuitenkin ollessa 150 000 euroa vuodessa. Mikäli omistajalle olisi tärkeämpää saada rahat nopeasti yhtiöstä voisi osinkoja nostaa myös suurempia määriä, verotuksen kuitenkin samalla kiristyessä. Näin toimittaessa pääomatulo-osingot 150 000 euron ylittävältä osalta tulisivat ankarammin verotetuksi tai vaihtoehtoisesti, osingon määrän ylittäessä osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun kahdeksan prosentin rajan, olisi verotus mahdollisesti vielä ankarampaa, ansiotulo-osinkoina. Aikaisemmin todetun mukaan kahdeksan prosentin rajan ylittävistä osingoista 75 prosenttia verotetaan ansiotuloina ja 25 prosenttia katsotaan verovapaaksi. Kuvio 3. voidaan tehdä tulkinta, että ansiotulojen progressiivisen tuloveroasteikon vuoksi pienten ansiotulo-osinkojen nostaminen olisi kuitenkin kannattavaa, osinkojen ollessa osakkaan ainoat ansiotulot verovuodelta. Siten kokonaisverorasitus muodostuisi pienten ansiotulo-osinkojen kohdalla pääomatulo-osinkoja pienemmäksi.

Osakkeenomistajan saadessa osinkoja eri yhtiöistä, lasketaan huojennuksen piiriin kuuluvat pääomatulo-osingot verovuodelta yhteen. Osakkeenomistajan ei siis ole mahdollista saada huojennettua 150 000 euron osuutta jokaisesta yhtiöstä erikseen.

⁴⁶ Korpela 2013, s. 23.

Osinkotuloon sovelletaan yleissäännöksenä TVL 110 §:n maksuperusteista jaksottamis-säännöstä, jonka mukaan tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu vallintaan. Osinko on siis sen verovuoden tuloa, jonka aikana se on yhtiökokouksen päätöksen mukaan ollut nostettavissa. Mikäli tätä ajankohtaa ei ole yhtiökokouksessa erikseen päätetty, osingon katsotaan olevan nostettavissa samana päivänä kuin yhtiökokous on pidetty. Tehtäessä useita osingonjakopäätöksiä samalta tilikaudelta, osakas saattaa saada useita osinkoja samalta yhtiöltä kalenterivuoden aikana. Myös tällöin osinkojen pääomatulo-osuus lasketaan vain kertaalleen osinkojen yhteenlasketusta määrästä^{47 48}.

2.3.2 Yhtiön purkaminen

Osakeyhtiö voidaan vapaaehtoisesti purkaa ja sen myötä jakaa varoja osakkeenomistajalle. Purkamista varten yhtiö tulee asettaa selvitystilaan, jonka menettelystä on säädetty OYL:n 20 luvussa. OYL 20:7 §:n mukaan selvitysmenettelyn tarkoituksena on yhtiön varallisuusaseman selvittäminen, tarpeellisen omaisuusmäärän muuttaminen rahaksi, velkojen maksaminen sekä ylijäämä suorittaminen osakkeenomistajille tai muille sen mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä määrätään. Selvitystilamenettely on tarkoitettu nimenomaan vapaaehtoista purkamista varten eli silloin, kun yhtiössä on enemmän varoja kuin velkoja.⁴⁹ Yhtiö ei voi purkautua selvitysmenettelyn kautta, jos sen varat eivät riitä selvitysmenettelyn läpiviemiseen. Tällaisessa tilanteessa selvitysmiehen tulisi hakea yhtiö konkurssiin.⁵⁰ Päätös vapaaehtoisesta selvitystilaan asettamisesta tehdään yhtiökokouksessa määräenemmistö päätöksellä (OYL 20:3 §) ja samalla valitaan vähintään yksi selvitysmies hallituksen sekä mahdollisen toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston tilalle (OYL 20:9.1 §). Selvitysmies hoitaa yhtiön asioita selvitystilan aikana, muuttaa rahaksi selvitystä varten tarvittavan määrän yhtiön omaisuutta ja maksaa yhtiön velat (OYL 20:9.2 §). Yhtiön velkojille tulee hakea julkinen haaste, jossa näitä kehoitetaan ilmoittamaan saatavansa haasteessa ilmoitettuun päivämäärään mennessä, tuntematto-

⁴⁷ Kuten KVL: 187/1993 tapauksessa asia on ratkaistu.

⁴⁸ Verohallinnon ohje: A22/200/2013, kohdat 2.15 ja 2.20.

⁴⁹ Mähönen – Villa 2009, s. 302.

⁵⁰ Honkamäki – Pennanen 2010, s. 397.

mien velkojen lakkaamisen uhalla.⁵¹ Velkojen maksun jälkeen selvitysmies jakaa yhtiön jäljelle jääneen omaisuuden yhtiön osakkeiden omistajalle (OYL 20:15 §) ja laatii lopputilityksen. Lopputilitys esitetään yhtiökokouksessa, jolloin yhtiö katsotaan purkautuneeksi ja purkautuminen ilmoitetaan rekisteröitäväksi kuten luvun OYL 20:17 §:ssä on säädetty. Yhtiö katsotaan siis purkautuneeksi jo lopputilityksen antamisen yhteydessä, mikä tarkoittaa, että kaupparekisteriin merkitsemisajankohdalla ei ole merkitystä.⁵²

Osakeyhtiön purkautumisen lähtökohtana on kahdenkertainen verotus, jolloin sekä yhtiötä että osakasta verotetaan arvonnoususta.⁵³ Osakeyhtiön purkamiseen sovelletaan EVL 51d §:ä, tai TVL 27 §:ä mikäli yhtiö ei harjoita liiketoimintaa, sen vuoden verotuksessa, jonka aikana yhtiö on purkautunut. Purkautuvan yhteisön verotuksessa vaihto-, sijoitus-, ja käyttöomaisuuden sekä muun omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä eli käypä arvo, josta vähennetään kyseisen omaisuuden verotuksessa poistamaton hankintameno.⁵⁴ Tällöin purkuvuoden verotettavaksi tuloksi realisoituu omaisuuden arvonnousu ja arvon alentumista nopeampana tehdyt poistot. Lisäksi vähennetään yhtiön velat. Myös purkautuvan yhtiön varaukset tuloutuvat purkautumisvuoden verotuksessa. Mikäli yhtiölle on jäänyt liiketoimintakaupan jälkeen käyttöomaisuusosakkeita, niiden luovutushinnan veronalaisuus määräytyy EVL 6b §:n mukaan, jota on käsitelty aikaisemmin tutkielman alaluvussa 2.2. Kaikki omaisuuserät huomioivan laskelman perusteella todetaan muodostuuko yhtiölle 20 prosentin verokannalla verotettavaa tuloa vai purkutappiota. Mahdollisia, aikaisemmin vahvistettuja tappioita voidaan vähentää muodostuvasta verotettavasta tulosta.⁵⁵

Purkautuvan yhtiön osakkaan kannalta katsotaan tämän verotuksellisesti vaihtavan osakkeensa yhtiöstä jako-osana saataviin omaisuuseriin, johon sovelletaan luovutusvoitoverotuksen säännöksiä. Luovutusvoittoa laskettaessa jako-osuuden käyvästä arvosta vähennetään TVL 46 §:n mukaan osakkeiden todellinen hankintameno tai vaihtoehtoisesti hankintameno-olettaman perusteella laskettu määrä, jos se muodostuu todellista

---

⁵¹ Mähönen – Villa 2009, s. 310.

⁵² Honkamäki – Pennanen 2010, s. 394.

⁵³ Kukkonen 2007, s. 239.

⁵⁴ Yhtiön omassa toiminnassa syntynyttä liikearvoa ei pääsääntöisesti käsitellä vaihto-, sijoitus-, käyttö- tai muuna omaisuutena. Kuten tapauksessa KHO 1998/26 se ei ollut purkautuvan yhtiön veronalaista tuloa. Verohallinnon ohje: 3311/345/2000, s. 13.

⁵⁵ Myrsky – Linnakangas 2010, s. 346–347.

hankintamenoa suuremmaksi. Jako-osan saantoajankohtana on normaalisti se päivä, jolloin selvitysmies on esittänyt lopputilityksen.⁵⁶

Jako-osuuden muodostuessa osakkeiden hankintamenoa pienemmäksi, syntyy osakkeenomistajalle luovutustappio, joka voidaan vähentää omaisuuden luovutuksista saaduista voitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena, sitä mukaan, kun voittoa kertyy (TVL 50 §).⁵⁷

Jako-osan saajalle eli osakeyhtiön osakkaalle voi myös muodostua maksettavaa varainsiirtoveroa. Varainsiirtoverolain (931/1996, myöh. VSVL) 6 §:ssä on säädetty veron määräksi jako-osana saatavien kiinteistöjen osalta 4 prosenttia ja VSVL 20 §:ssä jako-osana saatavien arvopaperien osalta 1,6 prosenttia käyvästä arvosta.⁵⁸

Liiketoiminnan myymisen jälkeen omistajan näkökulmasta kannattavaa olisi tehdä laskelmia ja verrata purkamisen verovaikutuksia vaihtoehtoon, jossa yhtiö jätetään muutamaksi vuodeksi jakamaan osinkoja, kuten edeltävässä alaluvussa on käsitelty. Luovutusvoitosta (purkuvoitosta) osakkeenomistaja maksaa veroa pääomaverokannan mukaan joko 30 prosenttia tai 32 prosenttia. Omistettuaan osakkeet alle kymmenen vuotta, muodostuu veron määräksi hankintameno-olettamaa käyttäen 24–25,6 prosenttia osakkeenomistajan jako-osuuden arvosta tai vaihtoehtoisesti kymmenen vuoden omistusaajan täytyessä, veron määräksi muodostuu 18–19,2 prosenttia riippuen pääomatulojen määrästä. Todellisen hankintamenon ollessa tiedossa, voidaan tehdä laskelmia ja verrata purkamisen veroseuraamuksia osingonjakamisesta koituviin veroseuraamuksiin. Tämän perusteella on mahdollisesti kannattavampaa jakaa osinkoa muutama vuosi ennen yhtiön selvitystilaan asettamista ja purkamista. Kuitenkin omistajan halutessa rahansa yhtiöstä nopeasti, ei tällainen verosuunnittelu ole mahdollista ja omistajan tulee hyväksyä suurempi verorasitus.⁵⁹ Yli 150 000 euron osinkoja ei kuitenkaan ole kannattavaa jakaa edes nettovarallisuuden riittäessä, kun osakkeet on omistettu yli kymmenen vuoden ajan. Tällainen osinko ei ole enää huojennuksen alaista ja siihen kohdistuu suurempi verorasitus kuin purkamisen verotukseen 40 prosentin hankintameno-olettamaa käyttä-

---

⁵⁶ Verohallinnon ohje: 164/200/2013, kohta 3.14.3.1. Luovutusvoittoveron laskemista ja hankintameno-olettamaa on selvennetty kattavammin tutkielman alaluvussa 2.4.1.

⁵⁷ Verohallinnon ohje: 164/200/2013, kohta 3.14.3.2.

⁵⁸ Kukkonen 2007, s. 258.

⁵⁹ Engblom – Lakari 2012, s. 146.

mällä.⁶⁰ Alla esitetyn esimerkin avulla havainnollistetaan yhtiön purkamisesta aiheutu-
via veroseuraamuksia.

Esimerkki:

TASE

Vastaavaa:

Auto 10 000 (käypä arvo 20 000)
Kiinteistö
Maapohja 100 00 (käypä arvo 150 000)
Rakennus 50 000 (käypä arvo 30 000)
Rahavarat 200 000

Yhteensä: 360 000

Vastattavaa:

Osakepääoma 10 000
Voittovarot 350 000

Yhteensä: 360 000

Kuvio 4. Purkautuvan osakeyhtiön tase.⁶¹

Yhtiön purkamisesta aiheutuisi näin ollen yhtiötasolla $0,20 \times (10\,000 + 50\,000 - 20\,000) = 8000$ euroa veroa. Osakas saisi jako-osuutena $360\,000 - 8000$ yhtiövero = $352\,000$ euroa. Mikäli osakkeenomistaja on aikanaan maksanut osakkeista 10 000 euron hankintamenon, muodostuu verotettavaa tuloa 342 000 euroa. Jos osakkeenomistaja olisi omistanut osakkeen yli 10 vuoden ajan, voitaisiin tässä kohtaa käyttää 40 prosentin hankintameno-olettamaa, jolla laskettuna luovutusvoittoa muodostuisi vain $352\,000 - 140\,800 = 211\,200$ euroa.

Luovutusvoitosta osakkeenomistaja maksaa veroa 30 prosenttia 40 000 euroon asti eli 12 000 euroa ja 40 000 euron ylittävältä osalta 32 prosenttia eli 96 640 euroa. Todellisen hankintamenon mukaan laskettuna luovutusvoittovero olisi siis yhteensä 108 640. Hankintameno-olettamaa käyttämällä luovutusvoittoveron määräksi muodostuisi samojen prosenttien mukaan laskettuna $12\,000 + 54\,784 = 66\,784$ euroa. Lisäksi jako-osuuteen sisältyvästä 150 000 euron arvoisesta maa-alueesta ja 30 000 euron arvoisesta rakennuksesta koituu maksettavaa varainsiirtoveroa neljä prosenttia eli 7 200 euroa.⁶²

⁶⁰ Yli 150 000 euron pääomatulo-osinkoon kohdistuva verorasitus on 25,5–27,2 prosenttia, kun taas yli kymmenen vuotta omistettujen osakkeiden tapauksessa purkamiseen kohdistuva verorasitus on 18–19,2 prosenttia.

⁶¹ Mukailleen Kukkonen 2007, s. 259.

⁶² Kukkonen 2007, s. 259.

Esimerkin yhtiöllä on myös taseessaan vapaata omaa pääomaa 350 000 euroa, jonka se voisi jakaa osinkoina. Yhtiön ollessa velaton sen nettovarallisuudeksi tulisi 360 000 euroa, josta huojennettua kahdeksaa prosenttia vastaavaksi määräksi muodostuisi 28 800 euroa. Tästä summasta 25 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa 30 prosentin verokannalla osingon ollessa osakkeenomistajan ainut pääomatulo verovuodelta. Pääomatuloveroa muodostuisi tällöin $(28\,800 \times 0,25) \times 0,3 = 2160$ euroa yhtiön jakaessa osinkoa vain kahdeksaa prosenttia vastaavan määrän nettovarallisuudesta.

2.4 Omistajan verotus osakekaupassa

Yrityskaupan toisessa myyntivaihtoehdossa, osakekaupassa, luovutusvoittoverotus kohdistuu osakkeiden omistajaan toisin kuin liiketoimintakaupassa, jossa vero muodostui liiketoimintaa myyvälle yhtiölle. Osakkeiden myymisestä syntyy osakkeiden omistajalle joko veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista tappiota. Verotettavan tulon laskemisessa keskeisessä asemassa on osakkeiden hankintameno ja niiden omistusaika, joita käsitellään laajemmin seuraavassa alaluvussa.

TVL 45 §:n mukaan luovutuksesta saatu voitto on luovuttajalle veronalaista pääomatuloa, jota verotetaan 30 tai 32 prosentin verokannalla pääomatulojen ylittäessä aikaisemmin todetun 40 000 euron rajan. Osakkeiden omistajalle koituvia veroseuraamuksia voidaan verrata purkautumisen yhteydessä esitettyyn esimerkkiin.

2.4.1 Luovutusvoiton laskeminen

TVL 46 §:ssä säännellään luovutusvoiton laskemisesta. Omaisuuden luovutushinnasta vähennetään omaisuuden hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden menoja yhteismäärä. Luovutuksesta syntyy voittoa, kun osakkeita luovutettaessa saadaan hinta, joka on korkeampi kuin osakkeiden hankintameno kaikkine lisäyksineen. Vastaavasti luovutushinnan ollessa hankintamenoa pienempi, syntyy tästä luovutustappio. Erotuksena saatu summa osoittaa luovutusvoiton tai luovutustap-

pion suuruuden. Hankintamenon määrä, tai se mitä hankintamenoa käytetään, muodostuu osakkeenomistajan kannalta erityisen tärkeäksi, sen vaikuttaessa suoraan luovutusvoittona verotettavan tulon määrään.

Mikäli myyjä on ostanut osakeyhtiön osakkeet, tulee selvittää niistä aikanaan maksettu hinta eli hankintameno. Jos omistaja on itse perustanut yhtiön sijoittaen siihen vähimmäispääoman 2500 euroa, on osakkeiden todellinen hankintameno tällöin 2500 euroa. Yhtiön omaa pääomaa on perustamisen jälkeen voitu korottaa maksullisella osakeannilla, jolloin tämä määrä lisätään osakkeiden hankintamenoon. Lisäksi huomioon otetaan esimerkiksi oston ja myyntiin liittyvät kulut, joita voivat olla esimerkiksi kauppakirjan laatijalle maksettu palkkio.⁶³ Silloin, kun myyjä on saanut osakkeet vastikkeetta, sovelletaan TVL 47 §:ä, jonka mukaan vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenoiksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo. Mikäli lahjansaaaja luovuttaa saamansa omaisuuden alle vuoden sisällä lahjoituksesta, hankintameno lasketaan luovuttajan hankintamenosta. Tällaisessa luovutuksessa hankinta-aika lasketaan yleisten periaatteiden mukaan lahjoitushetkestä, joten myyjä voi luovutusvoittoa laskettaessa käyttää lahjoittajan hankintamenon sijasta 20 prosentin hankintameno-olettamaa, jota käsitellään tarkemmin seuraavassa kappaleessa.⁶⁴ Osituksessa saadun omaisuuden hankintameno ja omistusaika lasketaan ositussaantoa edeltäneestä saannosta kuten TVL 46.2 §:ssä on säännelty.

Luovutusvoittoa laskettaessa voidaan myös soveltaa TVL 46.1 §:ssä säädettyä niin sanottua hankintameno-olettamaa, jonka mukaan osakkeiden hankintamenoiksi lasketaan 20 prosenttia niiden luovutushinnasta tai vaihtoehtoisesti 40 prosenttia, mikäli myyjä on omistanut osakkeet vähintään kymmenen vuoden ajan. 20 prosentin hankintameno-olettamaa käytettäessä muodostuu luovutushinnan efektiiviseksi verokannaksi 24 prosenttia ja pääomatulojen 40 000 euron ylittävältä osalta 25,6 prosenttia. Vastaavasti 40 prosenttia hankintameno-olettamalla myyjä maksaa luovutushinnasta veroa vain 18–19,2 prosenttia. Myyjän kannattaakin tehdä laskelmat todellisen hankintamenon mukaan sekä hankintameno-olettaman mukaan varmistaakseen mahdollisimman vähäisen veron muodostumisen. Verotusmenettelylain (1558/1995 myöh. VML) 26.5 §:n mukaan verotus toimitetaan verovelvollisen ilmoituksen, sivulliselta tiedonantovelvolliselta kolmannen luvun säännösten nojalla saatujen tietojen ja asiassa saadun muun selvityksen perus-

---

⁶³ Engblom – Lakari 2012, s. 59.

⁶⁴ Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 2.2.1.

teella. Näyttö todellisesta hankintamenosta tai omistusajan pituudesta tulee olla riittävä.⁶⁵

Käytettäessä hankintameno-olettamaa, sen katsotaan sisältävän hankintamenon lisäksi aiheutuneet muut kulut. Näin ollen muita kuluja ei voida lisätä hankintameno-olettamaan vaan ne otetaan toteutuneen mukaisina huomioon ainoastaan todellista hankintamenoa määritettäessä. Myyjän tulee siis käyttää joko todellista hankintamenoa tai hankintameno-olettamaa, ei molempia.⁶⁶

Taulukko 2 havainnollistaa osakkeiden omistusajan merkitystä. Esimerkissä ei ole huomioitu mahdollisia ostosta ja myynnistä aiheutuvia kuluja, jotka lisättäisiin todelliseen hankintamenoon.

Luovutushinta 500 000	Luovutusvoitto	Vero
Todellisen hankintamenon mukaan: itse perustettu yhtiö (osakepääoma 2500, ei korotettu)	497 500	146 400
Todellisen hankintamenon mukaan: ostettu yhtiö (kauppahinta 100 000)	400 000	127 200
Osakkeet omistettu alle 10 vuotta (20 prosentin olettava)	400 000	127 200
Osakkeet omistettu yli 10 vuotta (40 prosentin olettava)	300 000	95 200

Taulukko 2. Hankintamenon merkitys luovutusvoittoa laskettaessa.

Hankintameno-olettaman määrittämisen kannalta ratkaisevaksi voi muodostua yrityskaupan kaupantekohetki, joka katkaisee osakkeiden omistusajan. Kaupantekohetkeksi katsotaan yleensä kauppakirjan allekirjoitusajankohta.⁶⁷

Itse perustetun osakeyhtiön tapauksessa, osakkeiden hankinta-ajankohdaksi katsotaan niiden merkitseminen sekä perustamiskirjan allekirjoittaminen. Vakiintuneen käytännön mukaan hankinta-aika lasketaan aikaisemmin omistettujen osakkeiden hankinta-ajankohdasta, vaikka myyjä olisi hankkinut lisää osakkeita maksullisella osakeannilla. Taustalla on ajatus omistuksen jatkuvuudesta, sillä vain osakkeiden lukumäärä kasvaa. Jatkuvuudelle on kuitenkin oikeuskäytännössä muodostunut kolme edellytystä: merkittävien osakkeiden tulee olla uusia yhtiön liikkeelle laskemia osakkeita, osakkeeseen

⁶⁵ Engblom – Lakari 2012, s. 59.

⁶⁶ Verohallinnon ohje: Omaisuuden luovutusvoiton verotus, hankintameno-olettama.

⁶⁷ Ossa 2006, s. 95.

kohdistuvan omistusoikeuden haltijan on pysyttävä samana ja uusien osakkeiden on oltava sidoksissa vanhoihin osakkeisiin myös määrällisesti. Jos osakkeenomistaja merkitsee osakkeita yli vanhan omistuksen, uusien osakkeiden omistusaika lasketaan merkintähetkestä eikä aikaisempien osakkeiden hankintahetkestä. Omistuksen jatkuvuudesta on oikeuskäytännössä poikettu vain silloin, kun osakepääoman korotus on ollut huomattavan suuri ja yhtiöllä ei sitä ennen ole pitkään aikaan ollut toimintaa.⁶⁸

2.4.2 Luovutusvoiton verovuosi ja lisäkauppahinta

TVL 110.2 §:n mukaan luovutusvoitto katsotaan sen verovuoden tuloksi, jolloin kauppa tai muu vaihto on tehty tai muu luovutus on tapahtunut. Luovutusvoiton verovuosi määräytyy siten lopullisen sitovan kauppakirjan allekirjoitushetken mukaan. Sopimustenvaraisilla kaupan ehdoilla ei ole yleensä vaikutusta luovutusvuotta ratkaistaessa. Myyjää verotetaan kaupantekovuonna riippumatta siitä, milloin kauppahinta maksetaan.⁶⁹ Engblom ja Lakari kehottavatkin huomioimaan kyseisen seikan mikäli kauppahinnalle on tarkoitus antaa maksuaikaa. Tämän perusteella myyjän olisi kannattavaa vaatia ainakin osa kauppahinnasta heti maksettavaksi.⁷⁰

Lisäkauppahinta on myös katsottu kaupantekovuoden tuloksi siltä osin, kun summa on ollut tiedossa ennen kaupantekovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä. Mikäli lisäkauppahintaa ei vielä tiedetä, katsotaan se selviämivuoden tuloksi ja siihen sovelletaan maksuvuoden verokantaa. Lisäkauppahinnasta muodostuvan voiton määrittämiseksi luovutusvoitto lasketaan uudelleen ottamalla huomioon luovutushinnassa myös lisäkauppahinta. Voitto lasketaan tältä osin kaupantekovuonna voimassa olleiden säännösten mukaan. Myös hankintameno-olettama määräytyy kaupantekohetken mukaan eikä lisäkauppahinnan maksuhetken perusteella.⁷¹ Näin omistusaika ei voi muodostua pidemmäksi lisäkauppahinnan saannin vuoksi.

Kauppahinnan alentuminen on myös mahdollista, jonkin tulevaisuuteen sidotun ehdon täytyessä. Tällaisessa tapauksessa myyjää verotetaan kauppakirjassa ilmenevän myyn-

---

⁶⁸ Ossa 2006, s. 98–100.

⁶⁹ Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 2.2.2.

⁷⁰ Engblom – Lakari 2012, s. 70.

⁷¹ Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 2.2.3.

tihinnan mukaisesti luovutusvuonna. Kauppahinnan alentumisen myötä verovelvollinen voi kuitenkin vaatia verotusta muutettavaksi VML 64 §:ssä säädetyllä tavalla, jolloin oikaisuvaatimus on tehtävä viiden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta.⁷² Käytännössä myyjän tulisi siis vaatia oikaisua kuuden vuoden sisällä kaupantekovuoden päättymisestä lukien, jotta kauppahinnan alennus otettaisiin verotuksessa huomioon.

2.4.3 Tappiot

Myyjällä saattaa olla aikaisemmilta vuosilta kertyneitä, vähentämättä jääneitä luovutus-tappioita. TVL 50 §:n nojalla nämä tappiot voidaan vähentää osakkeiden myynnistä muodostuneesta luovutusvoitosta siten, että aikaisemmin syntyneet tappiot on vähennettävä omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena. Merkityksentä on, mitä osakkeiden omistaja on aikaisemmin myynyt tappiolla, kunhan kyseessä on pääomatuloverotuksen sääntöjen mukaan vähennyskelpoinen luovutustappio. Tällöin esimerkiksi kiinteistön myynnistä syntyneen tappion voi hyödyntää kohdeyhtiön osakkeiden myynnistä saadusta voitosta. Vanhimmat tappiot kuitenkin vähennetään aina ensin⁷³.

Omistajanvaihdoksen vaikutuksista kohdeyhtiön tappioihin on säädetty TVL 122 §:ssä. Tappioiden siirtyminen on lähinnä ostajan intressissä, jollei tappioiden mahdollinen siirtäminen vaikuta ostajan yhtiöstä maksaman kauppahinnan suuruuteen. Pysyttäessä myyjän näkökulmassa, tässä kohtaa ei kuitenkaan käsitellä laajemmin tappioiden siirtymistä. Sen sijaan asiaa tarkastellaan laajemmin sulautumisen ja jakautumisen yhteydessä ostajan tullessa omistajaksi myös vastaanottavaan yhtiöön.

---

⁷² Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 2.2.3.

⁷³ Engblom – Lakari 2012, s. 63.

2.5 Vertailua myyntivaihtoehtojen verotuksesta

Osakekaupan ja substanssikaupan verovaikutuksia on käsitelty laajasti tämän pääluvun aikana. Aikaisemmin todetun mukaan, myyjän ja ostajan intressit harvoin kohtaavat kaupan toteutustavasta päätettäessä. Myyjän kannaltakin kaupan toteutustapa voidaan nähdä tapauskohtaisena eikä valintaa voitane näin ollen yleistää. Myyjän intressissä voi olla kauppahinnan saaminen välittömästi hallintaan, mahdollisimman vähäinen verojen maksaminen tai jokin muu tekijä.

Engblom ym. ovat kuitenkin todenneet, että luonnollisen henkilön kannalta pääsääntöisesti edullisinta olisi toteuttaa osakeyhtiön yrityskauppa osakekauppana. Tätä on perusteltu myyntivoiton verottamisena pääomatuloverokannan mukaan ja osakkaanomistajan mahdollisuudella käyttää hankintameno-olettamaa. Liiketoimintakaupassa tulo verotetaan ensin yhtiön tasolla, minkä jälkeen se voidaan saada omistajan hallintaan jakamalla osinkoa tai purkamalla yhtiö.⁷⁴ Osingosta vain rajallinen osa verotetaan pääomatulo-osinkoina, jonka lisäksi uusi TVL 33b § ei salli lainkaan verovapaan osingon jakamista. Osinkoja jakamalla varojen saaminen osakkeenomistajan hallintaan myös kestää osakekauppaa huomattavasti kauemmin. Osakeyhtiön purkamisen myötä rahat saadaan välittömästi osakkeenomistajan hallintaan. Jako-osaa kuitenkin verotetaan luovutushintaan verrattavana tulona, jolloin kokonaisverorasitus nousee parhaimmassakin tapauksessa 34,4 prosenttiin. Osakekaupalla toteutetun yrityskaupan myötä osakkeenomistaja saa rahat välittömästi hallintaan ja myyntivoittoon kohdistuu 18–25,6 prosentin verorasitus, joka on jopa huojennuksen piirissä olevien osinkojen kokonaisverorasitusta, 26 prosenttia pienempi.

Osakekaupan huonona puolena voidaan nähdä mahdollinen vahvistettujen tappioiden menettäminen. Tämä ei kuitenkaan vaikuta ainakaan suoranaisesti myyjään, mutta tappioiden vähennysoikeuden vuoksi sen voisi olettaa vaikuttavan ostajan osakkeista maksamaan kauppahintaan.

Liiketoimintakauppa voisi myyjän puolesta olla kannattava vaihtoehto silloin, kun kauppaan sisältyisi verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita. Tällä tavalla yhtiöön saatuihin varoihin kohdistuisi verovaikutus ainoastaan siinä vaiheessa, kun va-

---

⁷⁴ Engblom ym. 2012, s. 452.

roja nostettaisiin yhtiöstä tai mahdollisen purun yhteydessä. Mikäli varoja jaettaisiin osinkoina, olisi mahdollista päästä matalampaan verorasitukseen kuin toteuttamalla kauppa osakekauppana.

Alla esitettyyn taulukkoon on koottu osakkeiden omistajaan ja yhtiöön kohdistuvia verovaikutuksia. Taulukkoon on myös laskettu vertailun vuoksi osakkaan verorasitus sekä kokonaisverorasitus järjestelyn toteutuksesta.

Osakekauppa	(Henkilö)-omistaja	Yhtiö	Verorasitus osakkaalle	Kokonaisverorasitus
	- Luovutusvoittovero 30/32 % - Voi käyttää olettaa 20/40 %	-Ei tuloverovaikutusta	18–25,6 %	18–25,6 %
Liiketoiminta- kauppa	- Ei verotusta osakastasolla ellei jaeta rahaa ulos	- Yhtiö maksaa myyntivoitosta veroa 20 % - Käyttöomaisuus-osakkeiden luovutus mahdollisesti verovapaa		
Osingon jakaminen	- Osinko jakautuu pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon		7,5–8 % / 25,5–27,2 % / ansiotuloina verotettavat osingot	26–26,4 % / 40,4–41,76 % / ansiotuloina verotettavat osingot
Purku	- Luovutusvoittovero jako-osasta 30/32%	- Vero 20% - Varaukset tuloutuvat	18–25,6 %	34,4–35,26 % / 39,2–40,8 %

Taulukko 3. Osakekaupan ja liiketoimintakaupan verovaikutusten vertailua.

3 SULAUTUMINEN LIIKETOIMINNAN LUOVUTTAJAN NÄKÖKULMASTA

3.1 Yritysjärjestelydirektiivi

EVL:n yritysjärjestelysäännökset perustuvat EVL 52.2 §:ssä mainittuun yritysjärjestelydirektiiviin 90/434/ETY, joka on annettu eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, varojen siirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä. Direktiivin tavoitteena on poistaa verotuksellisia esteitä yritystoiminnan uudelleenjärjestelyiltä Euroopan unionin alueella ja samalla pyrkiä turvaamaan tai antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden turvata kansallisia verointressejä. Verotuksellisten esteiden poistamisen on odotettu parantavan yritysten kilpailukykyä ja tuottavuutta.⁷⁵ Vaikka direktiivissä ei ole säännöksiä kansallisista yritysjärjestelyistä, Suomessa, kuten monissa muissakin jäsenvaltioissa, direktiivin määräykset on implementoitu siten, että ne koskevat sekä kansainvälisiä että kansallisia yritysjärjestelyjä. Suomessa sallitaan myös Suomen sisäisesti toteutetuissa yritysjärjestelyissä ne veroodut, jotka koskevat direktiivin mukaan kansainvälisiä järjestelyjä.⁷⁶

Edellä mainitut yritysjärjestelyt voidaan siis toteuttaa ilman välittömiä veroseuraamuksia niihin osallistuville yhtiöille tai niiden osakkaille. Verotus lykkääntyy siihen ajankohtaan, kun järjestelyssä siirtynyttä varallisuutta luovutetaan edelleen.⁷⁷ Veroneutraaliuden toteutumiselle on kuitenkin laissa asetettu muutamia vaatimuksia, joita käsitellään tarkemmin sulautumisen ja jakautumisen määrittelyn yhteydessä.

Alun perin EVL 52c §:ssä säänneltiin vain kokonaisjakautumisesta. Yritysjärjestelydirektiiviä muutettiin 17.2.2005 niin sanotulla muutosdirektiivillä 2005/19/EY ja direktiivi pantiin täytäntöön lainmuutoksella 1424/2006. Tällöin elinkeinoverolain 52c §:ään

---

⁷⁵ HE 177/1995, kohta 1.2.1.

⁷⁶ Järvenoja 2007, s. 38.

⁷⁷ HE 177/1995, kohta 1.2.1.

lisättiin myös säännökset osittaisjakautumisesta, jota käsitellään laajasti pääluvussa 4. Lakia muutettiin uudelleen lainmuutoksella 1077/2008, jonka myötä tehtiin mahdolliseksi vastaanottavan yhtiön hallussaan olevien omien osakkeiden antaminen vastikkeena.⁷⁸

3.2 Sulautumisen määrittely ja sulautumistavat

Sulautuminen eli fuusio on yritysjärjestely, jossa kaksi tai useampi yritys yhdistyvät yhdeksi yhtiöksi. Sulautumisesta on säännelty erikseen OYL:ssa sekä EVL:ssa. OYL 16:1 §:n määrittelee sulautumisen seuraavasti:

”Osakeyhtiö (sulautuva yhtiö) voi sulautua toiseen osakeyhtiöön (vastaanottava yhtiö), jolloin sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Sulautumisvastike saa myös olla rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia.”

OYL 16:2 §:ssä määritellyt sulautumistavat ovat absorptiosulautuminen ja kombinaatiosulautuminen. Absorptiosulautumisessa yksi tai useampi yhtiö sulautuu vastaanottavaan yhtiöön. Kombinaatiosulautumisessa taas vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan yhtiön. Sulautuvia yhtiöitä voi siis olla useita, mutta vastaanottavia yhtiöitä voi olla ainoastaan yksi. Absorptiosulautumisesta voidaan myös määritellä kaksi erityismuotoa, tytäryhtiösulautuminen ja kolmikantasulautuminen. Tytäryhtiösulautumisessa fuusioon osallistuvat yhtiöt omistavat kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet sekä mahdolliset optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. Kolmikantasulautuminen taas poikkeaa tavallisesta absorptiosulautumisesta siten, että sulautumisvastikkeen suorittaa jokin muu yhtiö kuin vastaanottava yhtiö, käytännössä useimmiten vastaanottavan yhtiön emoyhtiö. Kolmikantasulautumiset ovat kuitenkin käytännössä harvinaisia johtuen siitä, että EVL:ssa olevat säännökset eivät sovellu kolmikantasulautumiseen.⁷⁹ Sulautumisessa sulautuva yhtiö lakkaa aina olemasta, kun sen kaikki varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle, joten niin sa-

⁷⁸ Immonen 2009, s. 4–5.

⁷⁹ Karsio ym. 2012, s. 59.

nottua osittaissulautumista⁸⁰ ei ole mahdollista toteuttaa OYL:n eikä EVL:n mukaan.⁸¹ Sulautumisen yhtiöoikeudellisesta menettelystä johtuen erilajiset yhteisöt eivät voi sulautua keskenään. Näin ollen esimerkiksi osakeyhtiö ja henkilöyhtiö eivät voi sulautua keskenään muutoin kuin muuttamalla henkilöyhtiön yhtiömuoto ensin osakeyhtiöksi.⁸²

Verotuksessa hyväksytyt sulautumistavat on määritelty EVL 52a §:ssä. Sulautumisella tarkoitetaan järjestelyä, jossa:

1) yksi tai useampi osakeyhtiö (sulautuva yhtiö) purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja velkansa toiselle osakeyhtiölle (vastaanottava yhtiö) ja jossa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita; vastike saa olla myös rahaa, kuitenkin enintään kymmenen prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa; tai

2) sulautuva yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja velkansa vastaanottavalle yhtiölle, jonka hallussa ovat kaikki sulautuvan yhtiön osakepääomaa edustavat osakkeet, tai tuollaisen yhtiön kokonaan omistamalle osakeyhtiölle.

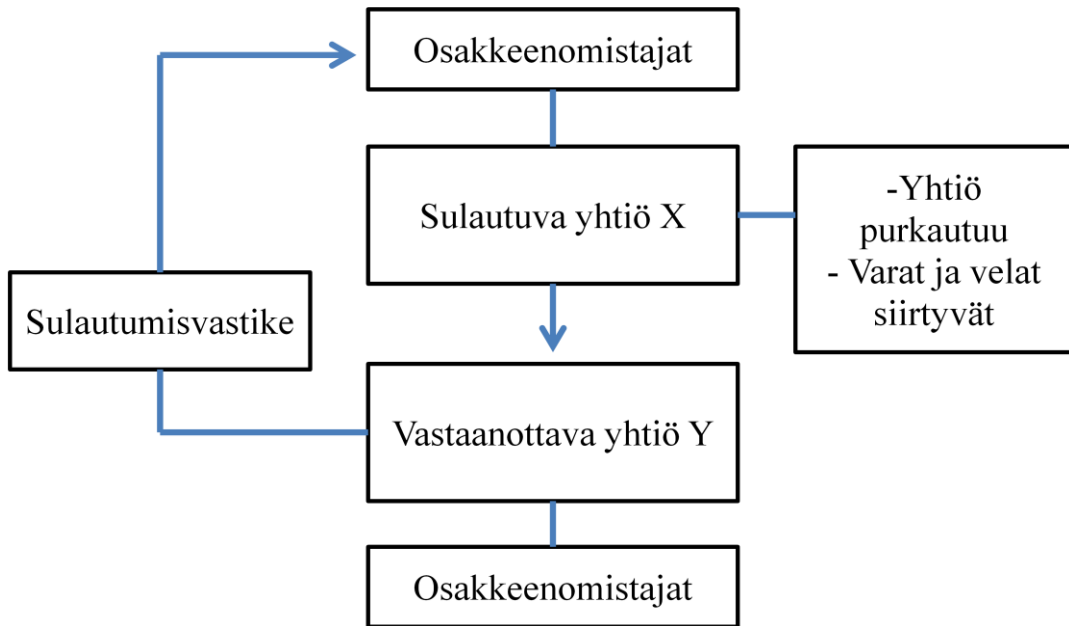
Alla olevat kuvat hahmottavat tavallista absorptiosulautumista sekä kombinaatiosulautumista, jotka voisivat olla mahdollisia sulautumisen toteutustapoja tutkielman vertailua ajatellen. Kuvista nähdään kuinka absorptiosulautumisessa sulautuva yhtiö siirtyy vastaanottavaan yhtiöön ja osakkeenomistaja saa sulautumisvastikkeen. Kombinaatiosulautumisessa taas syntyy uusi yhtiö, johon sulautuvat yhtiöt siirtyvät ja osakkeenomistajat saavat vastaavasti sulautumisvastikkeet. Tytäryhtiösulautumista ei käsitellä tässä kohtaa laajemmin, sillä tutkielmassa on lähdetty olettamasta, jonka mukaan yhtiöllä on vain yksi osakkeenomistaja. Myös kolmikantasulautumista voidaan pitää huonona vaihtoehtona siitä syystä, että EVL ei tunnista tätä sulautumisvaihtoehtoa.

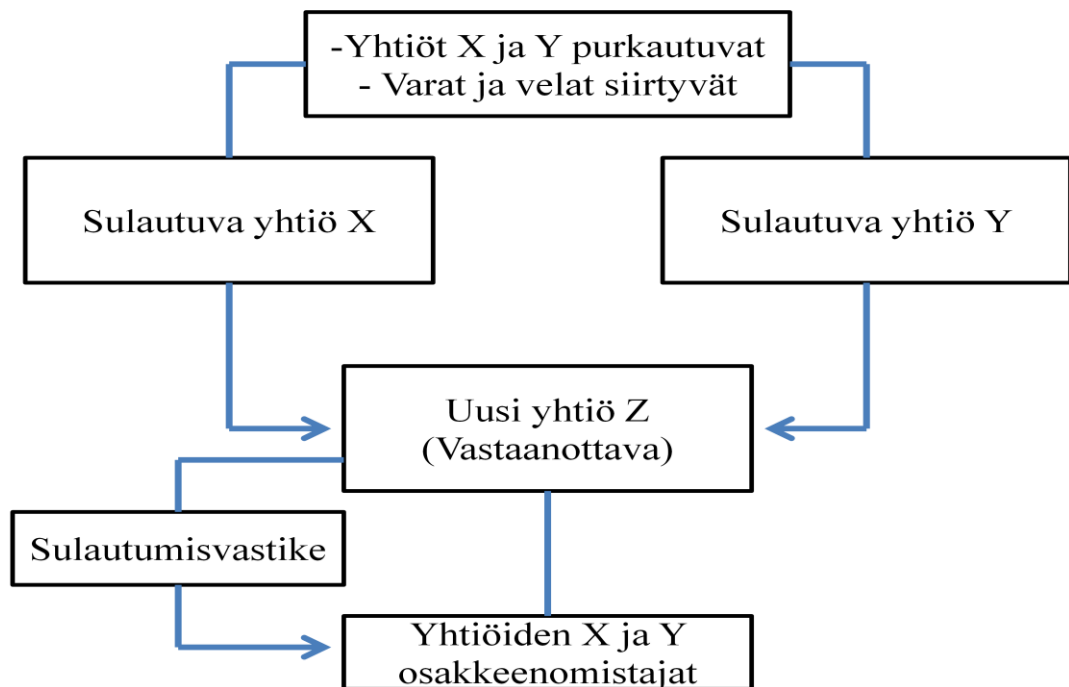
⁸⁰ Jos jokin osa varoista tai jokin osa veloista jäisi siirtämättä esimerkiksi sulautumissuunnitelmaan otetun rajauksen vuoksi, ei järjestelyä saisi rekisteröidä sulautumisena kaupparekisteriin. Vaikka näin kuitenkin olisi tapahtunut, verotuksessa ei järjestelyä kuitenkaan veroteta sulautumisena. Immonen 2011, s. 223. Vrt. Osittaisjakautuminen luku 4.1.

⁸¹ Immonen ym. 2011, s. 101.

⁸² Immonen 2011, s. 224.

Kuvio 5. Tavallinen absorptiosulautuminen.

Kuvio 6. Kombinaatiosulautuminen.

3.2.1 OYL:n ja EVL:n erot sulautumisen sääntelyssä

Kuten edellä olleista sulautumisen määritelmistä huomataan, yhtiö- ja vero-oikeudellisen sulautumisen edellytykset ovat erilaiset. Markku Järvenojan mukaan yritysjärjestelyissä jännitteitä aiheuttaa esimerkiksi se, että verolainsäädännössä yritysjärjestelytoimet on säännelty itsenäisesti eli verolaissa on säännelty yritysjärjestelyn tunnusmerkit, jotta se voidaan toteuttaa veroneutraalisti. Tämän sääntelyn voidaan huomata olevan sisällöltään tiukempaa kuin yhtiöoikeudellisen sääntelyn. Yhtiöoikeudellisesti moitteeton ja liiketoiminnallisesti järkevä yritysjärjestelytoimi ei välttämättä täytä EVL 52a §:n edellytyksiä, mutta kuitenkin verotuksessa voidaan hyväksyä ainoastaan OYL 16 luvun mukaisesti toteutettu sulautuminen.⁸³ Yksi eroavaisuus OYL:n ja EVL:n välillä on edellä mainittu kolmikantasulautuminen, jonka sääntely löytyy ainoastaan OYL:sta. Toinen ero on huomattavissa edellä mainituista sulautumisen määritelmistä, joissa määritellään myös sulautumisvastikkeesta. EVL 52a.1 §:ssä on todettu, että sulautumisvastike saa olla myös rahaa, mutta enintään kymmenen prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. OYL 16:1 §:n mukaan rahavastiketta ei ole rajoitettu, jonka lisäksi vastike saa olla osakkeita, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Taulukko 4. kokoaa yhteen sulautumisen sääntelyä OYL:ssa ja EVL:ssa.

	OYL	EVL
Vastikkeena uusia osakkeita	Kyllä	Kyllä
Vastikkeena omia osakkeita	Kyllä	Kyllä
Vastikkeena rahaa	Ei rajoitettu	Enintään 10 %
Muu vastike kuin rahaa tai osakkeita	Kyllä	Ei
Tavallinen absorptiosulautuminen	Kyllä	Kyllä
Tytäryhtiösulautuminen	Kyllä	Kyllä
Kombinaatiosulautuminen	Kyllä	Kyllä
Kolmikantasulautuminen	Kyllä	Ei
Sulautuva yhtiö purkautuu	Kyllä	Kyllä

Taulukko 4. OYL:n ja EVL:n yhtäläisyydet ja eroavaisuudet sulautumisessa.⁸⁴

⁸³ Järvenoja 2010, s. 20.

⁸⁴ Mukailleen Järvenoja 2007, s. 70.

3.2.2 Sulautumisvastike

Tytäryhtiösulautumista lukuun ottamatta sulautumisessa maksetaan aina sulautumisvastiketta sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille.⁸⁵ OYL 1:7 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat jatkavat tai ainakin voivat halutesaan jatkaa vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajina. Tutkielman tilanteessa osakeyhtiöllä on vain yksi osakkeenomistaja, joka saa sulautumisessa sulautumisvastiketta omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa, eli koko sulautumisvastikkeen ja tulee näin omistajaksi vastaanottavaan yhtiöön tai vaihtoehtoisesti sulautumisen myötä perustettavaan uuteen yhtiöön. Osakkeenomistajalle annettavien vastaanottavan yhtiön osakkeiden määrä riippuu vastaanottavan ja sulautuvan yhtiön osakkeiden arvojen suhteesta.⁸⁶ On myös katsottu, että vastikeosakkeina yritysjärjestelyissä voidaan antaa erilaisia osakkeita, eikä tämä ole esteenä EVL:n yritysjärjestelysäännösten soveltamiselle.⁸⁷ Sulautumisvastikkeesta määrätään OYL 16:3 §:n sulautumissuunnitelmassa, johon tulee sisällyttää ehdotus sulautumisvastikkeen lajista, ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta, ehdotus vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista.

Alaluvun 3.2.1 taulukosta voidaan huomata EVL:n sääntelevän OYL:a tarkemmin sulautumisvastikkeesta. Jotta sulautuminen toteutuisi veroneutraalisti, tulee vastikkeen osalta menetellä EVL:n vaatimusten mukaan. EVL 52a.1 §:n mukaan vastikkeena käytetään pääosin osakkeita, jotka ovat joko vastaanottavan yhtiön uusia tai sen hallussa olevia omia osakkeita⁸⁸, mutta myös rahavastikkeen käyttäminen on mahdollista esimerkiksi murto-osaisten osakkeiden antamisen ehkäisemiseksi. Kombinaatiosulautumisessa vastaanottava yhtiö perustetaan sulautumisen yhteydessä, jolloin vastikeosakkeina tulevat luonnollisesti kyseeseen ainoastaan perustetun yhtiön liikkeeseen laskemat uudet osakkeet.

⁸⁵ Immonen ym. 2011, s. 102. kuten myös EVL 52 a §:stä voidaan tulkita.

⁸⁶ Andersson ym. 2009, s. 627.

⁸⁷ Osakkeet voivat olla erilaisia esimerkiksi niiden tuottaman äänimäärän tai varallisuusosuuksien osalta. Ks. tarkemmin Penttilä 2013, s. 219.

⁸⁸ Vuonna 2008 muutetun EVL:n myötä vastaanottavan yhtiön ei enää tarvitse korottaa osakepääomaansa ja näin antaa vastikkeena liikkeeseen laskettuja uusia osakkeita. Yhtiö voi käyttää myös hallussaan olevia omia osakkeita vastikkeen suorittamiseen.

Mahdollisesti annettavan käteisvastikkeen osuus saa olla korkeintaan 10 prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta⁸⁹, kuten EVL 52a.1 §:ssa on säädetty. Osakkeiden ollessa nimellisarvottomia, määrä lasketaan osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. Muuta vastiketta kuin rahaa ei voida käyttää.⁹⁰ Immosen mukaan voitaisiin katsoa niinkin, että pienen ylityksen ei tulisi murtaa sulautumista, mikäli muutoin on täytetty EVL 52a §:n edellytykset. Verotus purkamisena pienen ylityksen johdosta vaikuttaa Immosen mukaan kohtuuttoman ankaralta ottaen huomioon se, että rahavastike joka tapauksessa verotetaan osakkeenomistajan osalta osakkeiden luovutuksena. Oikeuskäytäntöä tällaisesta rahavastikkeen löyhemmästä tulkinnasta ei kuitenkaan löydy, joten varmintä on seurata tarkasti pykälässä määriteltä 10 prosentin enimmäismäärää. Kombinaatiosulautumisessa rahavastikkeen määrä lasketaan sulautumisen myötä syntyvän uuden yhtiön antamien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta/vasta-arvosta ja absorptiosulautumisessa annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta/vasta-arvosta.⁹¹

3.2.3 Velkojat ja muut sopimuskumppanit

Sulautuvan yhtiön osakkeiden omistajan siirtyessä vastaanottavaan yhtiöön osakkeenomistajaksi muodostuu tämän kannalta tärkeäksi kysymykseksi yhtiön sopimusten ja velkojen kohtalo. Kuten jo OYL:n ja EVL:n mukaisista sulautumisen määritelmistä on käynyt ilmi, yhtiön velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle, jota kutsutaan yleisseuraanoksi. Tästä johtuen velkojien tai muiden sopimuskumppanien suostumusta siirtymiseen ei tarvita, ellei tällaisesta ole erikseen näiden kesken sovittu. Sulautuvan yhtiön ja sen sopimuskumppaneiden väliset sopimukset pysyvät voimassa sulautumisesta huolimatta, jollei sopimusehdoissa ole muusta sovittu tai sulautumissuunnitelman täytäntöönpanoon kuuluvasta velkojien suojaksi säädetystä menettelystä muuta johdu. Vastaanottava yhtiö tulee siis sopimussuhteeseen sulautuvan yhtiön sijaan. Sulautuvan yhtiön velkojalla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä velallisen vaihdoksesta eli velkojen siirtymisestä vastaanottavalle yhtiölle. Eräissä tilanteissa sopimusosapuolen sulautuminen toiseen yhti-

⁸⁹ Uuden OYL:n mukaan osakkeella ei enää tarvitse olla nimellisarvoa, mutta kuten OYL 3:5 §:ssä on sanottu, yhtiöjärjestyksessä voidaan edelleen määrätä, että osakkeella on nimellisarvo.

⁹⁰ Engblom ym. 2012, s. 336.

⁹¹ Immonen 2011, s. 232.

öön voi kuitenkin muuttaa sopimuksen edellytyksiä siinä määrin, että sulautuminen voi yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden nojalla johtaa sopimuksen raukeamiseen.⁹²

Sulautumisessa yhtiö purkautuu eli lakkaa olemasta oikeushenkilö ilman selvitysmenettelyä. Näin ollen sulautumisella on merkitystä yhtiön sellaisten sopimusten kanssa, joissa on purkautumista koskevia määräyksiä.⁹³ Sulautuminen saattaa yksittäisen sopimuksen tulkinnasta riippuen johtaa tällaisten sopimusmääräysten soveltamiseen, vaikka sopimus sinällään siirtyykin sulautumisessa vastaanottavalle yhtiölle.⁹⁴

Sulautumisdirektiivin 13 artiklassa on sanottu, että jäsenvaltioiden lainsäädännössä on järjestettävä riittävä suoja sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden velkojille, joiden saatatavat ovat syntyneet ennen sulautumissuunnitelman julkaisemista, mutta eivät ole eräänntyneet ennen sitä. Direktiiviä vastaava kohta löytyy OYL 16:6 §:stä, jossa on säädetty kuulutuksesta velkojille. Sulautuvan yhtiön velkojilla, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä, on oikeus vastustaa sulautumista. Vastaanottavan yhtiön velkojilla, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä, on 16:6.3 §:n nojalla yhtä lailla oikeus vastustaa sulautumista jos tilintarkastaja on katsonut sulautumisen vaarantavan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun.⁹⁵ Edellä mainittu ei siis päde saataviin, jotka ovat muodostuneet sulautumissuunnitelman rekisteröimisen jälkeen. Perusteluna tähän on nähty se, että sulautumissuunnitelman rekisteröimisen jälkeen syntyneiden saatavien omistajilla ei ole järjestelyssä vastaavaa oikeussuojan tarvetta kuin aiemmilla velkojilla, joiden osalta sulautuminen tarkoittaa olennaista muutosta velkasuhteeseen.⁹⁶ Rekisteriviranomaisen on annettava sulautuvan yhtiön hakemuksesta velkojille kuulutus, jossa mainitaan näiden oikeudesta vastustaa sulautumista. Velkojan vastustaessa sulautumista, tulee tämän ilmoittaa siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä (OYL 16:6.2 §)

Velkojan oikeus sulautumisen vastustamiseen voi vaikuttaa merkittävästi sulautumismenettelyyn ja sulautumisen täytäntöönpanoon. Velkojan oikeuksista sulautumistilan-

---

⁹² Ks. tarkemmin Mähönen – Villa 2012, s. 613–614.

⁹³ Mähönen – Villa 2012, s. 612–615.

⁹⁴ HE 109/2005, s. 162.

⁹⁵ HE 109/2005, s. 155.

⁹⁶ HE 109/2005, s. 154.

teessa on kuitenkin lähtökohtaisesti mahdollista sopia etukäteen toisin, jolloin velkojien vastustusoikeus voidaan jopa sulkea pois.⁹⁷

3.3 Sulautumisen verovaikutukset yhtiön tasolla

Sulautuvan yhtiön osakkeiden omistaja saattaa siirtyä vastaanottavan yhtiön työntekijäksi tai jäädä ainoastaan passiiviseksi osakkeenomistajaksi, mikäli liiketoiminnan siirtämisen syynä on eläkkeelle jääminen. Yhtiön osakkeiden omistajan intressissä tulisi olla myös sulautumisen vaikutukset vastaanottavaan yhtiöön mietittäessä osakkeiden mahdollista jatkoluovutusta ja tulevaisuuden arvoa. Vastaanottavan yhtiön tuloksenteokyyvällä on myös vaikutusta mahdollisesti tulevaisuudessa yhtiöstä saataviin osinkotuottoihin.

Sulautuvaa ja vastaanottavaa yhtiötä verotetaan erillisinä verovelvollisina siihen asti, kun sulautuminen on tullut voimaan eli kunnes sulautuminen on OYL 16:17 §:n mukaisesti rekisteröity. EVL 52b.1 §:n mukaan sulautuvan yhtiön ei katsota purkautuvan verotuksessa vaan kyseessä on yleisseuraanto, joten yhtiön varoa ja velkoja ei tarvitse yksilöidä ja erotella. Edellä mainittujen EVL:n edellytysten täytyessä sulautumiseen sovelletaan verotuksen osalta jatkuvuusperiaatetta, jonka mukaan sulautuvan yhtiön verotuksessa vähentämättä olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennetään vastaanottavan yhtiön verotuksessa samalla tavalla, kun ne olisi vähennetty sulautuvan yhtiön verotuksessa. Tällöin sulautuneen yhtiön poistamatta olevat vähennyskelpoiset hankinta- ja muut menot siirretään vastaanottavalle yhtiölle niihin mitään lisäämättä tai vähentämättä. Poistot eivät palaudu tuloon, vaikka siirtyvän käyttöomaisuuden käypä arvo olisi poistamatonta hankintamenoa suurempi eikä sulautuvan yhtiön verotuksessa hyväksytyt varaukset purkaudu vaan ne siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Myöskään realisoitumattomia arvonnousuja ei katsota tuloksi. Sulautuvan yhtiön viimeisessä verotuksessa ei siis sulautumisen vuoksi tapahdu tuloutuksia. Edellä mainitun

---

⁹⁷ Airaksinen ym. 2010, s. 318.

mukaisesti voitto realisoituu, kun vastaanottava yhtiö luovuttaa sille sulautumisessa siirtyneitä varoja eteenpäin.⁹⁸

Jatkuvuusperiaatetta sovelletaan myös omistusaikoihin. Omaisuuden siirtyminen sulautuvalta yhtiöltä vastaanottavalle yhtiölle ei muodosta uutta saantoa vaan omistusaika lasketaan sulautuneen yhtiön saannosta. Tällä on merkitystä mahdollisten käyttöomaisuusosakkeiden verovapautta määritettäessä.⁹⁹ Sulautumisessa mahdollisesti siirtyvien kiinteistöjen tai muiden arvopaperien osalta tällä ei kuitenkaan ole vaikutusta, koska EVL:n mukaisessa verotuksessa ei ole omistusaikaan liittyviä lievennyksiä.¹⁰⁰

EVL 52b.2 §:ssä on rajoitettu poistojen tekemistä sulautumistilanteessa. Pykälän mukaan vastaanottava yhtiö saa vähentää sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana sulautuminen on tapahtunut, sulautumisessa siirtyneen käyttöomaisuuden hankintamenosta ja muista pitkävaikutteisista menoista poistoina enintään määrän, joka vastaa verovuoden enimmäispoistoa vähennettynä sulautuvan yhtiön verotuksessa verovuonna hyväksyttävän poiston määrää. Mikäli siis sulautunut yhtiö on tehnyt tilinpäätöksessään täyden poiston koneista ja kalustosta, vastaanottava yhtiö ei voi enää tehdä samoista koneista ja kalustosta poistoa tilinpäätöksessään. Sulautuvan yhtiön tekemä poisto vähentää vastaanottavan yhtiön poistomahdollisuutta. Tasapoistojen ollessa kyseessä menetellään ajan kulumisen mukaan, jolloin sulautuva yhtiö on voinut tehdä esimerkiksi 5/12, joten vastaanottava yhtiö saa tehdä 7/12 yhden 12 kuukauden verovuoden täydestä poistosta. Poistoja rajoitetaan kuitenkin ainoastaan silloin, kun yhtiöillä on sama verovuosi. Mikäli näin ei ole, eli vastaanottavan yhtiön tilikausi päättyy vasta sulautumista seuraavana vuonna, kummankin yhtiön verotuksessa saadaan erillisesti tehdä täydet EVL-poistot.¹⁰¹ Verovuosien päättyessä samana kalenterivuonna, kummankaan yhtiön tuloon ei palauteta osaa sulautuneen yhtiön tekemästä poistosta, vaikka vastaanottava yhtiö olisi sulautumisen jälkeen luovuttanut omaisuutta. Tällaisessa tilanteessa, verovuoden lopun tilanteen perusteella laskettava enimmäispoisto voi olla pienempi kuin sulautuvan yhtiön verotuksessa hyväksytty poisto.¹⁰²

Yhtiöiden sulautumisen myötä syntynyt fuusiovoitto ei ole veronalaista tuloa eikä vastaavasti fuusiotappio ole vähennyskelpoista menoa EVL 52b.1 §:n mukaan. Ne ovat

⁹⁸ Andersson ym 2009, s. 634–635; Immonen 2011, s. 238–239.

⁹⁹ Andersson ym. 2009, s. 635.

¹⁰⁰ Tikka ym. 2014, luku 21. Vertaa TVL:n mukainen hankintameno-olettama.

¹⁰¹ Andersson ym. 2009, s. 638; Immonen 2011, s. 239.

¹⁰² Engblom ym. 2012, s. 334.

laskennallisia eriiä, jotka syntyvät erotuksena, kun vastaanottavan yhtiön maksama hankintameno sulautuvan yhtiön osakkeista on suurempi tai pienempi kuin vastaanottavalle yhtiölle fuusiossa siirtyneiden kirjanpitoarvoon arvostettujen nettovarojen arvo.¹⁰³

Mikäli sulautuneelle yhtiölle on kertynyt verotuksessa vahvistettuja tappioita, on näiden mahdollisella siirtymisellä vaikutusta vastaanottavan yhtiön verotettavaan tuloon ja sitä kautta sulautuvan yhtiön osakkeenomistajaan. Tappio on luonteeltaan sulautuvan yhtiön oman pääoman korjauserä, joka on syntynyt, koska menoja ei ole voitu kirjata kuluksi tulojen vähäisyyden vuoksi.¹⁰⁴

Tappioiden siirtymisestä on säädetty TVL 122 ja 123 §:ssä, joista jälkimmäinen on erityinen sulautumista ja jakautumista koskeva säännös. Sen tarkoituksena on varmistaa, ettei sulautumisen kautta kierrettäisi TVL 122 §:n rajoituksia.¹⁰⁵ TVL omistajanvaihdosta rajaava 122 §:n tarkoituksena on puolestaan ollut estää tappiollisten yritysten muodostuminen kauppatavaraksi.¹⁰⁶ Vastaavanlaisen, sulautumista ja jakautumista koskevan TVL 123.2 §:n mukaan vastaanottavalla yhteisöllä on oikeus vähentää verotettava tulostaan sulautuneen yhteisön tappio seuraavien edellytysten täytyessä:

- 1) Vastaanottava osakeyhtiö tai
- 2) Vastaanottavan osakeyhtiön osakkaat tai
- 3) Vastaanottava osakeyhtiö yhdessä sen osakkeiden kanssa

ovat tappiovuoden alusta lukien omistaneet yli puolet sulautuneen yhteisön osakkeista.¹⁰⁷ Tämän tutkielman kaltaisessa tilanteessa, sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja omistaa yksin koko sulautuvan yhtiön osakekannan sulautumiseen asti. Edellä mainittu säännös edellyttää omistusta tappiovuoden alusta lukien, joten niin sanotussa tavallisessa sulautumisessa tappioiden siirtyminen ei ole mahdollista, koska aikaisempaan omistukseen liittyvät vaatimukset eivät täyty.

¹⁰³ Immonen 2011, s. 232–233. Immonen on katsonut, että fuusiotappio ja fuusiovoitto ovat käsitteinä ongelmallisia, koska sulautumisesta ei tulisi yleisseuraantona aiheutua voittoa tai tappiota. Ks. tarkemmin Immonen 2011, s. 233–237.

¹⁰⁴ Immonen 2011, s. 241.

¹⁰⁵ Immonen 2011, s. 241.

¹⁰⁶ Verohallinnon ohje: 634/348/96, kohta 2.1.1.

¹⁰⁷ Tapauksessa KHO 1994 B 515 tappioiden vähennysoikeus menetettiin, koska A Oy ei ollut omistanut yli puolta C Oy:n osakekannasta tappiovuoden alusta lukien. Tappiot olivat vuosilta 1991 ja 1992. A Oy:lle siirtyi C Oy:n liiketoiminta sen ostaessa B Oy:n osakekannan 31.8.1992. B Oy oli C Oy:n emoyhtiö, joka oli hankkinut 51 prosenttia C Oy:n osakekannasta 31.8.1988.

TVL 122.4 §:n nojalla verohallinto voi myöntää erityisestä syystä poikkeusluvan tappioiden vähentämiseen, kun tämä on toiminnan jatkumisen kannalta tarpeen. Kuitenkin TVL erityisesti sulautumista ja jakautumista koskevassa 123 §:ssä ei vastaavaa poikkeuslupamahdollisuutta ole, joten poikkeuslupa voidaan saada ainoastaan vastikkeesta tapahtuvaan omistajanvaihdokseen.¹⁰⁸ Tappioiden vähennysoikeus siis menetetään sulautumisen myötä, jolloin sulautuvan yhtiön mahdolliset tappiot tulisi käyttää ennen sulautumista.

Kuitenkin sulautumisen tapahtuessa uuteen perustettavaan yhtiöön, omistusta koskeva edellytys täyttyy, mikäli sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja on omistanut yli puolet sulautuvan yhtiön osakkeista tappiovuoden alusta lukien ja saa sulautumisessa vastaanottavan yhtiön osakkeita omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa. Näin siirtyneet tappiot voidaan TVL 120 §:n nojalla vähentää yhteisön tulosta sitä mukaan kuin tuloa kertyy, kuitenkin enintään jäljellä olevana vähentämisaikana. Sulautuminen ei pidennä eikä lyhennä tappioiden käyttöaikaa.¹⁰⁹

Mikäli sulautuminen toteutetaan siten, etteivät EVL:n edellytykset täyty, ei sulautumiseen sovelleta jatkuvuusperiaatetta. Tällöin kyseessä on verollinen sulautuminen, jota käsitellään verotuksessa purkautumisena ja siihen sovelletaan samoja verotuksellisia periaatteita kuin tavanomaiseen purkuun. Verollinen sulautuminen voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun sulautumisvastikkeena on käytetty rahaa yli kymmenen prosentin sallitun rajan.¹¹⁰ Purkautumisen verokohtelua on käsitelty aikaisemmin tämän tutkielman alaluvussa 2.3.2.

VSVL 4.5 § ja 15.3 §:ssä säädetyn mukaan vastaanottavalle yhteisölle ei koidu varainsiirtoveroseuraamuksia sulautumisen yhteydessä mahdollisesti siirtyvistä arvopapereista tai kiinteistöistä toteutettaessa järjestely asianomaista yhteisöä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Varainsiirtoveroa ei myöskään ole maksettava jos sulautumisvastikkeena käytetään vastaanottavan yhtiön *uusia* osakkeita. Kuitenkin VSVL 15:4 §:n mukaan käytettäessä sulautumisvastikkeena muuta kuin vastaanottavan yhtiön uusia osakkeita, esimerkiksi rahaa tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, on vastaanottavan yhtiön maksettava tällaisesta vastikkeesta varainsiirtoveroa 1,6 prosenttia käyvästä arvosta.¹¹¹

---

¹⁰⁸ Verohallinnon ohje: 634/348/96, kohta 1.3.

¹⁰⁹ Immonen 2011, s. 241–243.

¹¹⁰ Engblom ym. 2012, s. 342–343.

¹¹¹ Engblom ym. 2012, s. 339.

3.4 Osakkeenomistajan verotus sulautumisessa

Osakkeenomistajan näkökulmasta tarkasteltuna suurin kysymys on se mitä veroseuraamuksia tälle aiheutuu sulautumisesta. Aikaisemmin todetun mukaisesti osakas saa sulautumisessa sulautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia, tai hallussa olevia omia osakkeita ja mahdollisesti rahaa. Näiden sulautumisvastikkeiden verotusta käsitellään laajemmin seuraavissa alaluvuissa. Osakkeenomistajan kannalta merkittäviä ovat myös sulautumisen vaikutukset yhtiön nettovarallisuuteen, jota on syytä tarkastella laajemmin, osakkaan mahdollisesti tulevaisuudessa saamien osinkojen vuoksi. Jos lähdetään siitä olettamasta, että osakkeenomistaja tulee yritykseen ainoastaan omistajaksi eläkkeelle jäämisen vuoksi, sulautuminen tuottaa hänelle rahaa mahdollisesti kahdella tavalla: vastikeosakkeiden mahdollisesti tuottamien osinkojen myötä tai vastikeosakkeiden jatkoluovutuksen kautta. Osakkeiden myynti voi kuitenkin osoittautua hankalaksi, mikäli kysymyksessä on noteeraamattoman yhtiön osakkeet, joiden kaupankäynti on huomattavasti vähäisempää kuin julkisen osakeyhtiön kohdalla. On myös mahdollista, että osakkeenomistaja haluaa jatkaa vielä työskentelyä vastaanottavassa yhtiössä, jolloin hänellä on mahdollisuus itse vaikuttaa yhtiön kehitykseen ja saada lisäksi yhtiöstä palkkatuloa.

3.4.1 Sulautumisen vaikutukset nettovarallisuuteen ja osingon jakaminen

Sulautuminen yhdistää siihen osallistuvien yhtiöiden varat ja velat, joka näin ollen vaikuttaa vastaanottavan yhtiön nettovarallisuuteen. Nettovarallisuuden avulla saadaan laskettua osakkeen matemaattinen arvo, jota käytetään osinkojen verotuksessa jaettaessa osingot pääoma- ja ansiotulo-osinkoihin, kuten luvussa 2.3.1 on todettu.

ArvL 13 §:ssä on säädetty niin, että sulautuminen otetaan matemaattista arvoa laskettaessa erikseen huomioon. Jos sulautuminen on tullut voimaan sen tilikauden päättymiseen mennessä, jolta osinko jaetaan, ja osinko on ollut nostettavissa sen kalenterivuoden kuluessa, jonka aikana tilikausi on päättynyt, vastaanottavan yhtiön nettovarallisuus saadaan laskemalla yhteen vastaanottavan yhtiön ja sulautuvan yhtiön nettovarallisuus.

Vastaavasti toimitaan kombinaatiosulautumisen tapauksessa, jolloin sulautuvien yhtiöiden nettovarallisuudet muodostavat uuden perustettavan yhtiön nettovarallisuuden. Pykälässä mainitaan myös, että sulautumisvastikkeen muodostuessa muusta kuin vastaanottavan yhtiön osakkeista, otetaan tämä vastaanottavan yhtiön varallisuutta vähentävä tekijänä huomioon. Näin saatu nettovarallisuus jaetaan vastaanottavan toimivan yhtiön tai vaihtoehtoisesti kombinaatiosulautumisessa syntyneen uuden yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä, josta saadaan yhden osakkeen matemaattinen arvo.

OYL 13:3 §:n mukaan osinkojen jakaminen perustuu viimeksi vahvistettuun tilintarkastettuun tilinpäätökseen. Säännöksessä viitataan yleisesti viimeksi vahvistettuun tilintarkastettuun tilinpäätökseen, joten tilinpäätöksen ei tule olla viimeksi päättyneeltä tilikaudelta. Tämä tekee mahdolliseksi osingon jakamisen viimeksi päättyneen tilikauden ja OYL:n mukaan pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen välisenä aikana. Tällöin osingonjako perustuu yhtiön viimeksi päättyneeseen tilikautta edeltävän tilinpäätöksen perusteella.¹¹²

Kombinaatiosulautumisen seurauksena syntyneellä yhtiöllä ei ole viimeksi vahvistettua tilinpäätöstä. Voiton jakaminen on kuitenkin katsottu mahdolliseksi ensimmäisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa, mikäli yhtiöllä on heti syntyhetkellä jakokelpoisia varoja, vaikka yhtiö ei ole toiminut yhtään täyttä tilikautta.¹¹³ Yhtiö siis laatii tilikauden alkuun tilinpäätöksen, joka vahvistetaan yhtiökokouksessa, minkä jälkeen varoja voidaan jakaa.¹¹⁴ Voitonjako on mahdollista myös meneillään olevalta tilikaudelta. Osingonsaajan verotuksessa ei ole merkitystä sillä, onko osinko jaettu jo päättyneeltä vai vielä kuluvalta tilikaudelta. Saatu osinko katsotaan sen verovuoden tuloksi, jolloin osinko on ollut nostettavissa.¹¹⁵

Sulautumisessa vastaanottavana yhtiönä voi olla myös julkisesti noteerattu yhtiö, jonka osinkojen verotus eroaa liiketoimintakaupan yhteydessä käsitellystä noteeraamattoman yhtiön osinkojen verotuksesta. Noteeratusta yhtiöstä saadun osingon verotusta on niin ikään muutettu vuoden 2014 alusta. Luonnollisen henkilön julkisesta yhtiöstä saama osinko on kokonaan pääomatulo-osinkoa. TVL 33a §:ssä säädetään niin, että 85 prosenttia osingosta on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Vero-

---

¹¹² HE 109/2005 s. 126, Verohallinnon ohje: Osingot.

¹¹³ HE 109/2005, s. 126.

¹¹⁴ Airaksinen ym. 2010, s. 52.

¹¹⁵ Verohallinnon ohje: Osingot.

vuoden yhteenlaskettujen pääomatulojen alittaessa 40 000 euroa, kohdistuu noteeratusta yhtiöstä saatuihin osinkoihin 25,5 prosentin ja 40 000 euron ylittävään osaan 27,2 prosentin verorasitus.

3.4.2 Osakkeet sulautumisvastikkeena

Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan verotuksessa osakkeiden vaihtamista vastaanottavan yhtiön osakkeisiin ei pidetä osakkeiden luovutuksena (EVL 52b §). Edellä mainitussa muutosdirektiivin 8 artiklassa on säädetty niin, että sulautuminen ei arvopapereiden osalta saa johtaa osakkeenomistajan tulon, voiton tai pääomavoiton verottamiseen. Luovutuksen verotus lykkääntyy siihen ajankohtaan, jolloin osakkeenomistaja mahdollisesti luovuttaa sulautumisvastikkeena saamansa osakkeet edelleen. Tällöin osakkeiden myynnistä seuraa joko luovutusvoitto tai luovutustappiota riippuen osakkeiden hankintamenosta ja luovutushinnasta.¹¹⁶

Sulautumisvastikkeena saatujen osakkeiden hankintamenoksi katsotaan sulautuneen yhtiön osakkeiden hankintamenoa vastaava määrä eli se hankintameno, joka osakkeenomistajalla on ollut sulautuvan yhtiönsä osakkeisiin (EVL 52b.4 §). Vaihtoehtoisesti osakkeenomistajalla on mahdollisuus käyttää tutkielmassakin aikaisemmin käsiteltyä TVL 46 §:n mukaista hankintameno-olettamaa. Käytettäessä hankintameno-olettamaa, oletttamaan ei lisätä mahdollisia voiton hankkimisesta kertyneitä menoja eli myyntikuluja. Nämä kulut huomioidaan ainoastaan todellista hankintamenoa käytettäessä. 20 prosentin hankintameno-olettamaa sovelletaan alle 10 vuotta omistettuun omaisuuteen, kun taas 40 prosentin hankintameno-olettamaa sovelletaan, mikäli osakkeet on omistettu yli 10 vuotta. Näin ollen osakkeenomistajan kannalta merkittäväksi voi muodostua sulautumisen ajankohta ja se hetki, josta tämän katsotaan saaneen sulautuvan yhtiön osakkeet hallintaan. Hankinta-ajankohta on alkuperäisen saannon ajankohta jatkuvuusperiaatteen

---

¹¹⁶ Immonen 2011, s. 247.

mukaan, eli esimerkiksi osakkeiden alkuperäinen ostohetki, sulautuvan yhtiön perustamisaika tai lahjan saantiajankohta.¹¹⁷

Luovutushinnasta vähennetyn hankintamenon tai vaihtoehtoisen hankintameno-olettaman jälkeen jäljelle jäävä osuus katsotaan luovutusvoitoksi tai luovutustappioksi. Luovutusvoittoa verotetaan pääomatulona 30 prosentin verokannalla 40 000 euroon asti tai 32 prosentin verokannalla siltä osin, kun pääomatulojen määrä ylittää 40 000 euroa. Osakkeiden omistusaikaa ja luovutusvoiton laskemista sekä luovutustappiota on käsitelty laajemmin tutkielman alaluvussa 2.4.1. osakekaupan verotuksen yhteydessä.

Yritysjärjestelyissä vastikkeena saadut osakkeet voidaan myös luovuttaa tulevaisuudessa lähipiirissä olevalle henkilölle, kuten osakkeenomistajan lapselle. Tällöin voisi tulla kysymykseen osakkeiden verovapaa luovutus TVL 48.1 §:n 3-kohdan perusteella, jossa on lueteltu kolme ehtoa huojennuksen soveltamiselle. Säännöksen soveltaminen on nykyisellään rajoitettu lähiomaisten välisiin saantoihin. Osakkeiden saajana voi olla luovuttajan lapsi tai tämän rintaperillinen tai hänen sisarensa, veljensä, sisarpuolensa tai velipuolensa. Luovutuksen saajana ei siis voi olla esimerkiksi yhtiössä pitkään työskennellyt muu kuin lähisukulainen.¹¹⁸

Lähiomaisten lisäksi pykälään on asetettu edellytys omistusosuudesta. Luovutettavien osakkeiden tulee oikeuttaa vähintään 10 prosentin omistusoikeuteen kyseisessä yhtiössä. Tässä kohtaa ratkaisevaksi muodostuu osakkeiden tuottama oikeus yhtiön varallisuuteen, ei esimerkiksi osakkeiden äänioikeus.¹¹⁹

Kolmantena ehtona TVL 48.1 §:n 3-kohdan lopussa on omistusaikaa koskeva vaatimus. Osakkeiden on täytynyt olla yli 10 vuotta verovelvollisen tai hänen ja hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta ne on saatu vastikkeettomasti. Näin ollen voitaisiin päätellä, että yritysjärjestelyiden yhteydessä saatujen osakkeiden tulee olla ollut osakkeiden omistajan omassa omistuksessa vähintään 10 vuotta ennen niiden jatkoluovutusta. Vastikeosakkeiden saantiajankohdaksi katsotaan kuitenkin jatkuvuusperiaatteen mukaan sulautuvan/jakautuvan yhtiön osakkeiden hankintahetki.

---

¹¹⁷ Omistusajan alkaminen voi olla myös tulkinnanvaraista. Tapauksessa KVL 2000/36 A oy sulautettiin B Oy:ön ja osakkaat saivat vastikeosakkeena B Oy:n uusia osakkeita. Omistusajan katsottiin kuitenkin alkaneen sulautumista edeltäneen, A Oy:n osakeannissa tapahtuneesta osakkeiden merkinnästä.

¹¹⁸ Kukkonen – Walden 2014, s. 288–289.

¹¹⁹ Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 2.2.5.2.

Edellä mainittujen kolmen ehdon täytyessä voidaan huojennusta soveltaa ja osakkeiden luovutus katsoa verovapaaksi. Huojennusta sovellettaessa ei välttämättä tarvitse lainkaan määrittää luovutusvoittoa vaan ainoastaan huojennuksen edellytysten täyttyminen.¹²⁰ Hankintamenon määrittämisellä ja luovutusvoiton laskemisella on kuitenkin merkitystä, mikäli lähipiirin henkilö luovuttaa osakkeet edelleen viiden vuoden kuluessa. Tällaisessa tilanteessa huojennusetu menetetään TVL 48.5 §:n mukaan ja verottamatta jäänyt luovutusvoitto verotetaan luovutuksen saajan verotuksessa, millä ei kuitenkaan ole vaikutusta luovuttajan verotukseen. Huomionarvoista on kuitenkin se, että täydellisen verovapauden saavuttamiseen kuuluu yhteensä 15 vuotta.

Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan tulee huomioida myös mahdolliset varainsiirtoveron vaikutukset. VSVL 15:4 §:ssä sanotaan, että osakkeenomistajan ei ole suoritettava veroa sulautumisen perusteella saamistaan vastaanottavan yhtiön *uusista* osakkeista. On kuitenkin katsottu, että käytettäessä vastikkeena vastaanottavan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja on velvollinen maksamaan varainsiirtoveroa 1,6 prosenttia saamansa vastikkeen käyvästä arvosta. Osakkeenomistajan olisikin viisainta vaatia sulautumisvastikkeena nimenomaan vastaanottavan yhtiön uusia osakkeita ja näin välttyä varainsiirtoverovaikutuksilta.¹²¹ Varainsiirtoverovelvollisuus voi näin ollen muodostua kahteen kertaan, kun huomioidaan aikaisemmin mainittu yhtiön varainsiirtoverovelvollisuus muusta kuin yhtiön uusista osakkeista sulautumisvastikkeena. Toteutettaessa sulautuminen kombinaatiosulautumisena tällaista ongelmaa ei esiinny, sillä sulautumisvastikkeena annetaan aina sulautumisen yhteydessä perustettavan yhtiön uusia osakkeita. Honkamäki ja Pennanen ovat katsoneet, että varainsiirtoverolakia tulisi uudistaa tältä osin, kun myös EVL:in on tehty muutos omien osakkeiden käyttämisestä vastikkeena.¹²²

3.4.3 Rahavastike ja luovutusvoittoverotus

Edeltävässä alaluvussa käsiteltyä sulautumisvastikkeena saatua osakevastiketta ei pidetty osakkeiden luovutuksena. Rahavastikkeen osalta menetellään toisin.

---

¹²⁰ Kukkonen – Walden 2014, s. 286.

¹²¹ Engblom 2012, s. 340.

¹²² Honkamäki – Pennanen 2010, s. 145.

EVL 52b.4 §:

”...Siltä osin kuin sulautumisvastikkeena saadaan rahaa, sulautumista pidetään osakkeiden luovutuksena.”

Kuitenkin rahavastikkeen määrän ylittäessä 10 prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa, sulautuminen realisoi koko sulautumisvastikkeen osalta luovutusvoittoverotuksen. TVL:n mukaisessa verotuksessa rahavastike katsotaan luovutushinnaksi ja siihen sovelletaan luovutusvoittoverotuksen säännöksiä, joita on käsitelty aikaisemmin tämän tutkielman aikana. Osakkeenomistaja voi edelleen käyttää joko todellista hankintamenoa tai vaihtoehtoisesti hankintameno-olettamaa luovutusvoittoa määritettäessä.

Jos sulautuvan yhtiön osakas saa sulautumisvastikkeena rahaa sekä osakkeita, tulee tällöin laskea rahavastikkeeseen kohdistuva osa sulautuvan yhtiön osakkeiden hankintamenoista ja vain jäävä osa muodostaa sulautumisvastikkeena saatujen osakkeiden hankintameno. Rahavastikkeeseen kohdistuva osa vähennetään rahavastikkeen määrästä luovutusvoittoa laskettaessa. Ensin tulee selvittää osakkaan saaman kokonaisvastikkeen, eli osakkeiden ja rahavastikkeen, käypä arvo. Tästä lasketaan rahavastikkeen suhteellinen osuus ja sen perusteella saadaan laskettua sulautuvan yhtiön osakkeiden hankintamenoista rahavastikkeeseen kohdistuva määrä, joka vähennetään luovutusvoittoa laskettaessa rahavastikkeesta.¹²³

Edeltävässä alaluvussa mainitun VSVL 15:4 §:n mukaan osakkeenomistajan tulee maksaa myös rahana saatavasta vastikkeesta varainsiirtoveroa yhtiön hallussa olevien osakkeiden tapaan 1,6 prosenttia saamastaan vastikkeesta. Tämän perusteella sulautuvan yhtiön osakkeenomistajan näkökulmasta tarkasteltuna myös rahavastiketta tulisi välttää ja käyttää ainoastaan tarvittaessa.

---

¹²³ Andersson ym. 2009, s. 637.

4 OSITTAISJAKAUTUMINEN LIIKETOIMINNAN LUOVUTTAJAN NÄKÖKULMASTA

4.1 Osittaisjakautumisen määrittely

Kukkonen ja Walden ovat arvioineet jakautumisen olevan nykyään kaikkein yleisin yritysjärjestely.¹²⁴ Kuten edeltävässä pääluvussa käsitelty sulautuminen, myös jakautuminen on sekä osakeyhtiöoikeudellinen että vero-oikeudellinen käsite. OYL 17:1 §:ssä jakautuminen on määritelty seuraavasti:

”Osakeyhtiö (jakautuvayhtiö) voi jakautua siten, että jakautuvan yhtiön varat ja velat osittain tai kokonaan siirtyvät yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle (vastaanottavayhtiö) ja jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat jakautumisvastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita. Jakautumisvastike saa olla myös rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia.”

Jakautuminen voidaankin nähdä sulautumiselle käänteisenä tilanteena. Tosin jakautuminen voidaan suorittaa joko kokonaisjakautumisena tai osittaisjakautumisena, kun taas osittaissulautuminen ei ole mahdollista. Jakautumisen ja sulautumisen suhdetta kuvaa myös jakautumisen sääntely, joka on monelta osin samanlainen sulautumisen vastaavan sääntelyn kanssa.¹²⁵

Jakautumisen toteutustavat on jaoteltu OYL 17:2 §:ssä. Kokonaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle ja jakautuva yhtiö purkautuu. Toisessa muodossa eli osittaisjakautumisessa vain osa jakautuvan yhtiön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle. Se osa varoista, joka ei siirry vastaanottavaan yhtiöön, jää jakautuvaan yhtiöön, joka jatkaa olemassaoloaan ja säilyttää oikeushenkilöllisyytensä.¹²⁶ Jakautuminen voidaan

---

¹²⁴ Kukkonen – Walden 2010, s. 272.

¹²⁵ Airaksinen ym. 2010, s. 444.

¹²⁶ Airaksinen ym. 2010, s. 462.

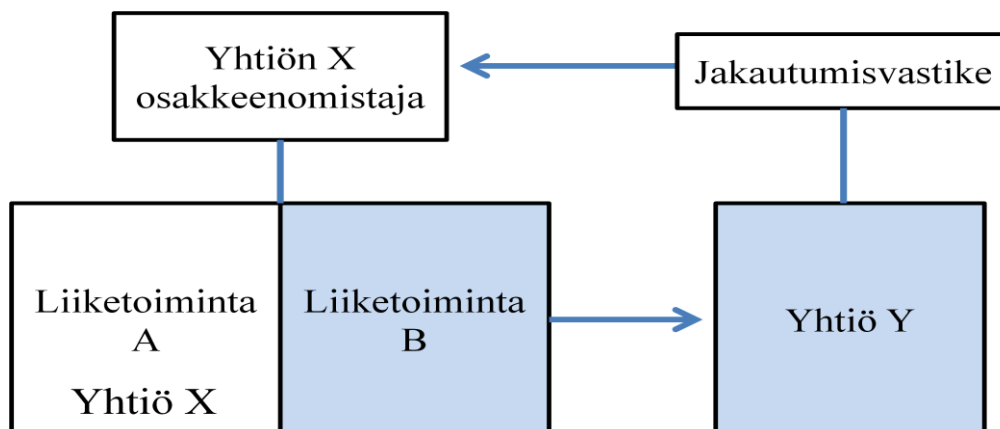
toteuttaa toimivaan yhtiöön eli ennen jakautumisen täytäntöönpanoa perustettuun yhtiöön tai jakautumisen yhteydessä perustettavaan yhtiöön.

EVL 52c §:ssä on säädetty itsenäisesti jakautumisesta verotuksessa. Sen määritelmä jakautumisesta poikkeaa hieman OYL:n määritelmästä:

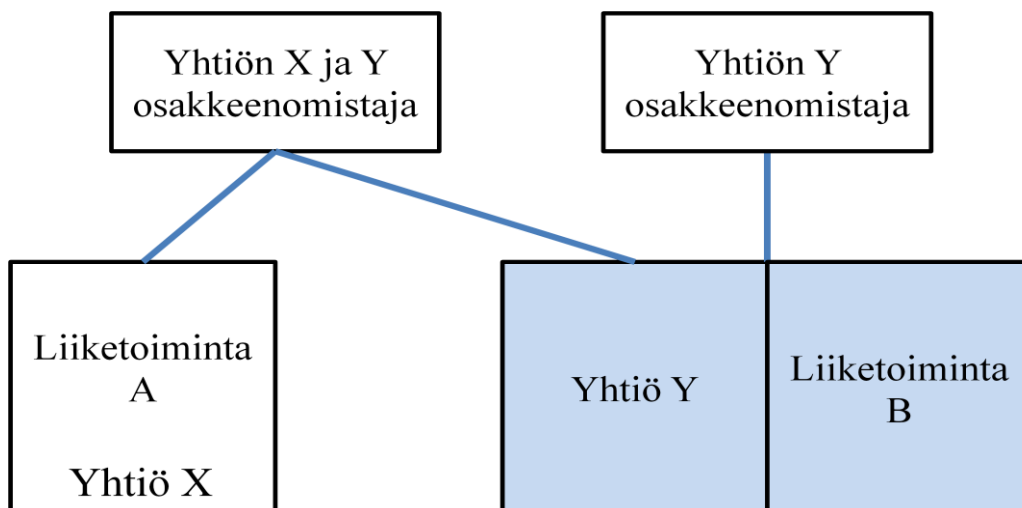
”Jakautumisella tarkoitetaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua järjestelyä, jossa jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa kunkin vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita; vastike saa olla myös rahaa, kuitenkin enintään kymmenen prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta yhtiön maksettua osakepääomaa”

Pykälässä mainitut ensimmäisen ja toisen kohdan järjestelyt käsittävät EVL:n toteutustavat jakautumiselle. Kokonaisjakautumisessa osakeyhtiö purkautuu selvitysmenettelyttä siten, että kaikki sen varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle yhtiölle. Osittaisjakautumisessa taas osakeyhtiö selvitysmenettelyttä siirtää, ilman että se purkautuu, yhden tai useamman liiketoimintakokonaisuutensa sellaisenaan yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle. Liiketoimintakokonaisuuden siirtävään osakeyhtiöön tulee myös jäädä vähintään yksi liiketoimintakokonaisuus.

Tämän tutkielman tarkoituksena on kuitenkin perehtyä tarkemmin nimenomaan osittaisjakautumiseen, jonka vaiheita alla olevat kuvat hahmottavat. Ensimmäinen kuva hahmottaa tilannetta ennen osittaisjakautumista ja siinä siirtyviä eriä. Toisen kuvan tilanteessa osittaisjakautuminen on toteutettu, yhtiö X:n omistaja on saanut sulautumisvastikkeen ja tullut myös yhtiö Y:n osakkaaksi, johon liiketoiminta B on siirtynyt.

Kuvio 7. Tilanne ennen osittaisjakautumista.

Kuvio 8. Tilanne osittaisjakautumisen jälkeen.

4.1.1 OYL:n j EVL:n erot osittaisjakautumisen sääntelyssä

Edellä esitetyistä jakautumisen määritelmistä voidaan nähdä, että osakeyhtiöoikeudellisen ja vero-oikeudellisen jakautumisen edellytyksissä on sulautumisen tavoin huomattavia eroja. Eroavaisuuksia voidaan huomata olevan omistussuhteiden säilymisessä, jakautumisvastikkeen osalta ja juuri osittaisjakautumisen tapauksessa, liiketoimintakokonaisuusvaatimuksessa. Ensimmäinen eroavaisuus on todettavissa EVL 52c §:stä, jossa sanotaan *omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa*. Vastaavaa vaatimusta ei löydy OYL:sta. Järvenojan mukaan käytännössä ei kuitenkaan ole poikettu jakautuvan yhtiön osakkeenomistajien omistusten suhteesta, joten tällä erolla ei ole suurta käytännön merkitystä.¹²⁷

Jakautumisvastikkeen eroavaisuus voidaan yhtä lailla tulkita EVL 52c §:ä ja OYL 17:1 §:ä vertaamalla. EVL:n mukaan jakautumisessa mahdollisesti annettava rahavastike on rajoitettu sulautumisen tavoin kymmeneen prosenttiin vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa. OYL ei rajoita rahavastikkeen määrää, jonka lisäksi se sallii vastaanottavan yhtiön osakkeiden lisäksi vastikkeena myös muuta omaisuutta ja sitoumuksia.

¹²⁷ Järvenoja 2007, s. 117–118.

Ehkä jopa suurimman eroavaisuuden muodostaa kuitenkin edellä mainittu liiketoimintakokonaisuudenvaatus. OYL ei määrittele, miten osittaisjakautumisessa siirrettävät varat ja velat tulee määritellä ja mitä varoja ja velkoja jakautuvaan yhtiöön tulee jäädä. EVL 52c §:ssä sen sijaan on vaatimus yhden tai useamman liiketoimintakokonaisuuden siirtämisestä sellaisenaan yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle. Sanamuoto *sellaisenaan* voidaan tulkita niin, että yksittäistä liiketoimintakokonaisuutta ei voida siirtää useammalle yhtiölle, jolloin nämä yhtiöt saisivat vain osan siirrettävästä kokonaisuudesta.¹²⁸ Lisäksi siirtävälle yhtiölle tulee myös jäädä vähintään yksi liiketoimintakokonaisuus. Liiketoimintakokonaisuuden käsitteeseen perehdytään tarkemmin seuraavassa alaluvussa. Alla oleva taulukko havainnollistaa jakautumisen sääntelyä OYL:ssa ja EVL:ssa.

	OYL	EVL
Vastikkeena uusia osakkeita	Kyllä	Kyllä
Vastikkeena omia osakkeita	Kyllä	Kyllä
Vastikkeena rahaa	Ei rajoitettu	Enintään 10 %
Muu vastike kuin rahaa tai osakkeita	Kyllä	Ei
Siirtyvän omaisuuden tulee muodostaa liiketoimintakokonaisuus osittaisjakautumisessa	Ei	Kyllä
Osakkaiden omistussuhteet voivat muuttua	Kyllä	Ei

Taulukko 5. OYL:n ja EVL:n yhtäläisyydet ja eroavaisuudet jakautumisessa.

4.1.2 Liiketoimintakokonaisuuden määritelmä

Jo osittaisjakautumisen määritelmästä voidaan todeta, että osittaisjakautuminen ei sovelu järjestelynä sellaisille yhtiöille, joilla on ainoastaan yksi liiketoimintakokonaisuus, kun siirrettävän kokonaisuuden lisäksi siirtävälle yhtiölle tulee itselleen jäädä vähintään yksi liiketoimintakokonaisuus. Näin ollen liiketoimintakokonaisuuden määritelmä voidaan nähdä osittaisjakautumisen osalta erittäin keskeiseksi käsitteeksi ja sen lähempi tarkastelu aiheelliseksi. Se, mitä liiketoimintakokonaisuudella käytännössä tarkoitetaan,

¹²⁸ Engblom 2012, s. 354.

ei kuitenkaan ole ollut aina täysin selkeää.¹²⁹ Liiketoimintakokonaisuuden käsitettä on tarkennettu EVL:n 52c.2 §:ssä:

”Liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan yhtiön osan kaikkia varoja ja vastuita, jotka hallinnollisesti muodostavat itsenäisen toiminnan eli oma-varaiseen toimintaan kykenevän yksikön”

Sekä jakautuvan että vastaanottavan yhtiön on molempien täytettävä liiketoimintakokonaisuuden kriteerit jakautumisen jälkeen. Tämän perusteella ei liene mahdollista, että jakautuva yhtiö ei harjoittaisi enää liiketoimintaa jakautumisen jälkeen tai jakautuminen, jossa toiselle vastaanottavalle yhtiölle siirtyisi liiketoimintakokonaisuus ja toiselle jokin yksittäinen omaisuususerä kuten kiinteistö tai sijoituksia.¹³⁰

Hallituksen esityksen mukaan liiketoimintakokonaisuuden muodostumista tulisi tarkastella ensisijaisesti toiminnalliselta kannalta eikä esimerkiksi rahoituksen kannalta. Toiminnallisuuden käsitteellä tarkoitetaan lähtökohtaisesti sitä, että siirrettyjen varojen on muodostettava siirron hetkellä kokonaisuus, joka voi toimia itsenäisesti ilman merkittäviä lisäsjoituksia tai lisävarojen siirtämistä. Liiketoimintakokonaisuuden varoihin katsotaan kuuluvan irtaimen ja kiinteän käyttöomaisuuden lisäksi muut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, jotka ovat toiminnan ylläpitämiseksi tarpeen. Pelkkien hyödykkeiden siirto ilman liiketoiminnan siirtoa ei ole EVL 52c.2 §:n tarkoittama tilanne.¹³¹ Juuri liiketoimintakokonaisuuden vaatimuksen vuoksi voidaan joskus joutua toteuttamaan jakautuminen kokonaisjakautumisena, kuten alla olevassa tapauksessa, vaikka samaan lopputulokseen voisi päästä kevyemmällä tavalla osittaisjakautumisen avulla.¹³²

KVL 40/2007 Tapauksessa käsiteltiin rakennusalan tarvikkeiden valmistusta harjoittavan osakeyhtiön osittaisjakautumista. Osakeyhtiö aikoi siirtää rakennustarvikkeiden valmistustoiminnalle uudelle, perustettavalle yhtiölle. Varoina olisivat siirtyneet keskeneräiset työt sekä valmistukseen liittyvät aineet ja tarvikkeet sekä koko tuotantohenkilöstö. Siirtävään yhtiöön olisi jätetty tuotteiden suunnittelu ja myynti, valmistustoiminnassa tarvittavat koneet ja laitteet sekä tuotantotilat ja kaikki muu omaisuus. Keskusverolautakunnan päätöksessä tapaukseen ei kuitenkaan voitu sovel-

¹²⁹ Honkamäki – Pennanen 2010, s. 219. Oikeus- ja verotuskäytännössä on säännöksen voimaantulon jälkeen ollut tiukka linja, joka on myöhemmin hieman lieventynyt. Nykyisin kantana on se, että siirtävällä osakeyhtiöllä on itsellään paras näkemys siitä, mikä muodostaa liiketoimintakokonaisuuden. Näin myös Verohallinnon ohje 3311/345/2000, s. 4. sekä Mähönen – Villa 2009, s. 592. ”On pidettävä mielessä, että liiketoimintakokonaisuus on hyvin vaikea käsite ja sen tapaussidonnaisuus on suuri.”

¹³⁰ Engblom ym. 2012, s. 354–355.

¹³¹ HE 247/2006 vp, s.7. Ks. myös Järvenoja 2014, s. 7–13.

¹³² Andersson ym. 2009, s. 643.

taa EVL 52c §:n osittaisjakautumista koskevia säännöksiä, koska siinä oli tarkoitus siirtää uuteen yhtiöön vain osa liiketoimintakokonaisuuteen kuuluvista varoista ja jättää olennainen osa liiketoimintakokonaisuudesta jakautuvaan yhtiöön.

Liiketoimintakokonaisuuden tulkinnasta on muodostunut runsaasti oikeuskäytäntöä. Varsinkin, kun huomioidaan se, että EVL 52d §:ssä esiintyy liiketoimintasiirron yhteydessä sama liiketoimintakokonaisuus termi, voidaan osittaisjakautumisessa hyödyntää myös liiketoimintasiirrosta kertynyttä oikeustapausaineistoa. Käsitteen tulkinnan voidaan nähdä perustuvan pääosin oikeuskäytäntöön.¹³³ Alla olevissa KHO:n ja KVL:n ratkaisuisissa on ollut kyse sijoitusvarallisuuden ja kiinteistön siirtämisestä uuteen yhtiöön.

KHO 2008/74 Tapauksessa osakeyhtiön A toimialaksi yhtiöjärjestykseen oli merkitty puutarhaliiketoimintaan liittyvän toiminnan lisäksi arvopaperikauppa ja muu sijoitustoiminta. A Oy aikoi siirtää sijoitusvarallisuutensa perustettavalle uudelle osakeyhtiölle. Sijoitusvarallisuuteen kuului pankkitalletuksia 1 602 000 euroa, indeksilaina 100 000 euroa ja rahastosijoituksia 828 696 euroa. Tapaukseen ei kuitenkaan voitu soveltaa EVL 52c §:n osittaisjakautumista koskevaa säännöstä, koska kysymys ei ollut liiketoimintakokonaisuuden siirtämisestä. Sijoitustoiminta A Oy:ssä ei ollut aktiivista ja siirrettävä varallisuus käsitti vain yksittäisiä varallisuuseriä eli rahavaroja ja rahastosijoituksia.

KVL 39/2009 Tapauksessa A Oy harjoitti eräiden LVI-alan tuotteiden valmistusta, kauppaa, maahantuontia ja vientiä sekä kyseisten laitteistojen asennusta ja huoltoa. Yhtiö omisti toiminnassaan käytettävän kiinteistön, jolla sijaitti teollisuushalli. A Oy:n tarkoituksena oli siirtää kiinteistö uudelle, perustettavalle yhtiölle, jolloin A Oy:n osakkaat olisivat saaneet vastikkeena perustettavan yhtiön uusia osakkeita. Tällaisen liiketoiminnan käytössä olevan yksittäisen kiinteistön ei katsottu muodostavan liiketoimintakokonaisuutta, jonka perusteella järjestelyyn ei sovellettu EVL 52c §:n osittaisjakautumista koskevia säännöksiä.

Liiketoimintakokonaisuuden vaatimus voi muodostaa epävarmuutta järjestelyn toteuttajien keskuudessa tulkinnanvaraisen määritelmän vuoksi. Epäselvässä tilanteessa asiaan voidaan hakea varmuutta Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisulla tai Verohallinnon ennakkotiedolla, joista on säädetty VML 84 §:ssä ja 85 §:ssä. Tuloverolain mukaisiin asioihin, kuten yritysjärjestelyn hyväksyttävyyteen haetaan ennakkotieto Verohallinnosta. Keskusverolautakunta antaa ennakkoratkaisuja silloin, kun asialla on laajempaa mer-

¹³³ Mähönen – Villa 2009, s. 592; Kukkonen – Walden 2010, s. 278.

kitystä verotuskäytännön yhtäläisyyden vuoksi muissa vastaavissa tapauksissa. Ennakoratkaisusta voidaan valittaa hallinto-oikeuteen ja mahdollisesti myös korkeimpaan hallinto-oikeuteen hakijan ollessa tyytymätön saamaansa ratkaisuun. Toisin on saadun ennakkotiedon tapauksessa, jolloin verotus tulee ensin toimittaa saadun ennakkotiedon mukaisesti, jonka jälkeen toimitettuun verotukseen voidaan hakea muutosta.¹³⁴

Verovelvollisen vaatiessa verotus toimitetaan saadun ennakkotiedon tai -ratkaisun mukaan, jos todelliset olosuhteet vastaavat hakemuksessa kuvattua tilannetta.¹³⁵ Verohallinnon laatimista ohjeista löytyy tarkat sisältövaatimukset hakemukselle. Ennakkotietoa haettaessa on ilmoitettava yksilöity kysymys, josta ennakkotieto haetaan ja asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys.¹³⁶ Näin saadun selvityksen avulla tiedetään etukäteen kuinka verotus toimitettaisiin hakemuksessa kuvatussa tapauksessa ja voidaan ryhtyä taloudellisesti merkittävään järjestelyyn ilman riskiä yllättävistä veroseuraamuksista. Keskusverolautakunnan ja Verohallinnon antamat ennakkokannanotot ovat hakijalle maksullisia.¹³⁷

4.1.3 Jakautumisvastike

Kuten edellä on todettu, osittaisjakautumisessa myös tulee maksaa jakautumisvastiketta, jonka osalta menetellään sulautumisen tavoin. Alaluvun 4.1.1 taulukosta voidaan havaita kuinka EVL:ssä on OYL:a tiukemmat vaatimukset vastikkeen osalta. Jotta jakautuminen voitaisiin toteuttaa veroneutraalisti, vastikkeen tulee vastata nimenomaan EVL vaatimuksia. Jakautumisvastikkeesta määrätään OYL 17:3 §:n mukaisessa jakautumissuunnitelmassa, johon tulee sisällyttää ehdotus sulautumisvastikkeen lajista, ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta, ehdotus vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista.

Jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat jakautumisvastiketta vastaanottavalta yhtiöltä omistamiensa osakkeiden mukaisessa suhteessa. Osakkeiden ollessa yhden osakkeenomistajan hallussa saa tämä koko vastikkeen. Jakautuvan yhtiön osakkeiden omis-

---

¹³⁴ Engblom – Lakari 2012, s. 229–230.

¹³⁵ Verohallinnon ohje: A15/200/2013, kohta 6.

¹³⁶ Verohallinnon ohje: A15/200/2013, kohta 3.2.2.

¹³⁷ Verohallinnon ohje: A15/200/2013, kohta 5.

taja tulee näin ollen omistajaksi myös vastaanottavaan yhtiöön tai jakautumisen myötä perustettavaan uuteen yhtiöön. EVL 52c.1 §:n mukaan vastikkeena käytetään pääosin vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita. Mikäli vastaanottava yhtiö perustetaan jakautumisen yhteydessä, kyseeseen voivat tulla ainoastaan vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemat uudet osakkeet. Rahavastikkeen antaminen on myös mahdollista esimerkiksi murto-osaisten osakkeiden antamisen ehkäisemiseksi, kuitenkin enintään kymmenen prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta yhtiön maksettua osakepääomaa. Muuta vastiketta, kuin rahaa ei voida käyttää.¹³⁸

4.1.4 Velkojat ja muut sopimuskumppanit

Sulautumisen viimeisenä tarkoituksena on yhdistää sulautuvien yhtiöiden varat ja velat, kun taas jakautumisessa yhden yhtiön varallisuus erotetaan kahdeksi tai useammaksi erilliseksi kokonaisuudeksi.¹³⁹ Osittaisjakautumisessa jakautuvan yhtiön osakkeenomistaja tulee vastaanottavan yhtiön osakkaaksi, mutta samalla jää jakautuvan yhtiön osakkeenomistajaksi. Tässä kohtaa on syytä tarkastella sulautumiseen tapaan osittaisjakautumisen vaikutuksia yhtiön sopimuksiin ja velkoihin.

Kokonaisjakautuminen katsotaan sulautumisen tavoin yleisseuraannoksi eli jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottaville yhtiöille, kun jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Osittaisjakautumisessa kuitenkin siirtyvät ainoastaan jakautumissuunnitelmassa jaetut varat ja velat kuten OYL 17:16.1 §:ssä sanotaan ja jakautuva yhtiö jää olemaan eikä sille jäävien varojen osalta tapahdu yleisseuraantoa. Yhtiö jatkaa olemassaoloaan samana oikeushenkilönä säilyttäen kaikki jakautumista ennen olleet oikeudet ja velvollisuudet, joita jakautumissuunnitelman mukaan ei siirretty vastaanottavalle yhtiölle.¹⁴⁰ Osittaisjakautumisessa jakautumisen yleisseuraanto il-

---

¹³⁸ Engblom ym. 2012, s. 358.

¹³⁹ Airaksinen ym. 2010, s. 518.

¹⁴⁰ Andersson ym. 2009, s. 643; Airaksinen ym. 2010, s. 519.

menee lähinnä siitä, että jakautumissuunnitelmassa mainittujen varojen siirtymiseen ei tarvita eri luovutustoimia.¹⁴¹

Osittaisjakautumisen hyvänä puolena voidaan nähdä se, että jakautumisesta ei tarvitse keskustella sopimuskumppaneiden kanssa muuten kuin siirtyvän liiketoiminnan osalta.¹⁴² Jakautumissuunnitelman perusteella määräytyy, mille jakautumiseen osallistuvista yhtiöistä sopimukseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät tai jäävät. Lähtökohtaisesti vastaanottavana yhtiö tulee jakautuvan yhtiön sijaan jakautumissuunnitelman mukaan sille siirtyvien jakautuvan yhtiön solmimien sopimusten osapuoleksi.¹⁴³ Näin ollen voidaan olettaa, että osittaisjakautumisessa siirtyvän liiketoiminnan mukana siirtyisivät kyseiseen liiketoimintaan liittyvät, jakautumissuunnitelmassa määritellyt sopimukset ja vastaanottava yhtiö tulee jakautuvan yhtiön sijaan sopimusten osapuoleksi. Andersson ym. ovat katsoneet, että myös osittaisjakautumisessa saattaa jossain tapauksessa olla sellainen, olennainen olosuhteiden muutos, joka oikeuttaa osittaisjakautuvan yhtiön sopimuskumppanin irtisanomaan sopimuksen.¹⁴⁴

Alaluvussa 3.2.3 on käsitelty kuulutusta velkojille ja velkojien oikeutta vastustaa sulautumista, joista on OYL 17:6 §:ssä vastaavanlaisesti säännelty jakautumisessa. Pykälän teksti on identtinen OYL 16:6 §:n kanssa, jonka vuoksi sen käsittelyä ei voida nähdä tässä kohtaa tarpeelliseksi.

OYL 17:16.6 §:n mukaan jakautumiseen osallistuvat yhtiöt vastaavat yhteisvastuullisesti jakautuvan yhtiön velasta, joka on syntynyt ennen kuin jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Aikaisemmin todetun mukaan, osittaisjakautumisessa siirtyvät ainoastaan jakautumissuunnitelmassa jaetut varat ja velat. Pykälässä mainitaan vielä, että sellaisista jakautuvan yhtiön veloista, joista toinen yhtiö vastaa jakautumissuunnitelman mukaan, yhtiön vastuun kokonaismäärä on enintään sille jäävän tai siirtyvän nettoomaisuuden arvo. Tällaisesta jakautumissuunnitelman mukaisesta velasta velkoja voi vaatia suoritusta yhteisvastuun perusteella vasta sen jälkeen, kun on todettu, ettei suoritusta saada velalliselta tai vakuudesta.¹⁴⁵

---

¹⁴¹ HE 109/2005, s. 167.

¹⁴² Karsio ym. 2012, s. 79.

¹⁴³ Airaksinen ym. 2010, s. 521.

¹⁴⁴ Airaksinen ym. 2010, s. 521.

¹⁴⁵ Velkavastuu koskee ensisijaisesti sitä yhtiötä, jolle velka on jakautumissuunnitelmassa siirretty. Muut jakautumiseen osallistuvat yhtiöt ovat ainoastaan toissijaisessa vastuussa tällaisesta velasta. Airaksinen ym. 2010, s. 525. Ks. tarkemmin Airaksinen ym. 2010, s. 525–528.

4.2 Osittaisjakautumisen verovaikutukset yhtiön tasolla

Tässä alaluvussa käsitellään sulautumisen tavoin osittaisjakautumisen verotusperiaatteita yhtiön tasolla, niiden myös vaikuttaessa välillisesti jakautuvan yhtiön osakkeiden omistajaan. Osakkeenomistaja on jakautumisen jälkeen osakkaana kahdessa yhtiössä, joiden tuloksetkoko vaikuttaa osakkeiden arvoon ja sitä kautta mahdollisiin tulevaisuudessa tehtäviin osakkeiden jatkoluovutuksiin.

Osittaisjakautumisessa siirrettävää liiketoimintakokonaisuutta verotetaan jakautuvan yhtiön tulona siirtohetkeen saakka. Jakautuminen tulee voimaan OYL 17:16.1 §:n mukaisesti, kun täytäntöönpano merkitään kaupparekisteriin. Liiketoiminnan siirtävän yhtiön tilikausi ei pääty siirtohetkellä. Yhtiön verotus toimitetaan normaalisti siltä vuodelta, jolloin jakautuminen on tapahtunut. Vastaanottavan yhtiön osalta verotus toimitetaan siirtyvän liiketoiminnan osalta vasta jakautumisen jälkeiseltä ajalta.¹⁴⁶

EVL52c.3 §:ssä sanotaan, että jakautumisessa noudatetaan mitä EVL 52b §:ssä säädetään sulautumisesta. Jakautuvaan ja vastaanottavaan yhtiöön sovelletaan mitä sulautumisen yhteydessä on sulautuvasta ja vastaanottavasta yhtiöstä säädetty. Osittaiseen jakautumiseen sovelletaan muutosdirektiivin mukaan samanlaista jatkuvuutta kuin kokonaisjakautumiseen. Myös osittaisjakautumisessa voitto realisoituu vasta siinä vaiheessa, kun vastaanottanut yhtiö luovuttaa osittaisjakautumisessa saatua omaisuutta eteenpäin. Jatkuvuusperiaatetta on käsitelty laajemmin sulautumisen yhteydessä luvussa 3.3. Toiston välttämiseksi jatkuvuutta ei tässä kohtaa käsitellä uudelleen vaan keskitytään muihin yhtiön tasolla koituihin verovaikutuksiin.

Jakautuvan yhtiön varausten siirtymisestä säännellään EVL 52c.4 §:ssä. Varaukset eivät realisoitu tuloa jakautuvan yhtiön verotuksessa, vaan ne siirtyvät sellaisenaan vastaanotavalle yhtiölle. Edellä mainitussa pykälässä varaukset on jaettu kahteen osaan, tiettyyn toimintaan liittyviin varauksiin ja muihin varauksiin. Jakautuvan yhtiön verotuksessa vähennetyt varaukset, jotka kohdistuvat tiettyyn toimintaan, siirtyvät sille vastaanotavalle yhtiölle, jolle siirrettyyn toimintaan varaus kohdistuu.¹⁴⁷ Osittaisjakautumisessa muut varaukset siirtyvät jakautumisessa mukana oleville yhtiöille samassa suhteessa

---

¹⁴⁶ Honkamäki – Pennanen 2010, s. 219.

¹⁴⁷ HE 177/1995 Perustelut kohta 1.1. Tällaisiksi varauksiksi mainitaan takuuvaraus ja jossain tapauksissa jälleenhankintavaraus.

kuin jakautuvan yhtiön nettovarallisuus jakautuu näille yhtiöille. Näitä varauksia ei kuitenkaan käytännössä enää ole.¹⁴⁸

TVL 123.1 §:n mukaan yhteisön jakauduttua jakautuvan yhteisön tappiot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle siltä osin, kuin on ilmeistä, että tappiot ovat syntyneet vastaanottavalle yhtiölle siirtyneessä toiminnassa. Asia voidaan nähdä niin, että osittaisjakautumisessa kaikki tappiot jäisivät jakautuvalle yhtiölle, jos vastaanottavalle yhtiölle siirtyvä omaisuus olisi ollut koko ajan voitollinen.¹⁴⁹ Mikäli tappioita ei olisi toiminnan luonteesta, tappiollisen toiminnan loppumisesta tai muusta syystä mahdollista kohdistaa siirrettävään liiketoimintakokonaisuuteen, siirtyvät ne samassa suhteessa kuin jakautuvan yhtiön nettovarallisuus siirtyy vastaanottaville yhteisöille. Tappioita ei kuitenkaan verotuksessa vahvisteta eri liiketoimintojen osille erikseen. Niiden kohdistaminen liiketoimintakokonaisuuksiin on mahdollista silloin, kun yhtiölle vahvistetut tappiot ovat selkeästi aiheutuneet yhdestä yhtiön harjoittamasta toimialasta. Tappioiden jakaminen eri toimialoille on nähty mahdolliseksi myös silloin, kun tappion kohdistuminen tiettyyn toimintaan voidaan nähdä ilmeiseksi yhtiön ylläpitämän toimialakohtaisen tuloslaskelman perusteella.¹⁵⁰

Jos ajatellaan jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan jäävän eläkkeelle jakautumisen jälkeen, voitaisiin olettaa, että mitään suuria panostuksia vaativaa liiketoimintaa ei ole tarkoitus jättää osakeyhtiöön. Näin ollen yhtiön liiketoimintaan voisi kohdistua lähinnä sijoitus- tai vuokraustoimintaan liittyvät tappiot.

Kuten sulautumisen yhteydessä todettiin, myös vastaanottavaan yhtiöön siirtyvillä tappioilla on osakkeenomistajalle välillistä merkitystä. Jakautumiseen pätee sulautumisen tavoin TVL 123.2 § omistajanvaihdoksen vaikutuksesta tappioiden vähentämiseen. Osittaisjakautumisen tapahtuessa uuteen yhtiöön on katsottu omistusta koskevan edellytyksen täyttyvän siten, että jakautuvan yhtiön osakkaat ovat omistaneet yli puolet jakautuvan yhtiön osakkeista tappiovuoden alusta lukien.¹⁵¹ Mikäli kuitenkin TVL 123.2 § mukaiset omistuksen edellytykset eivät täyty, menetetään tappioiden vähennysoikeus. Jakautumisessa ei myöskään voida saada poikkeuslupaa tappioiden siirtämiseen.

---

¹⁴⁸ Andersson ym. 2009, s. 652.

¹⁴⁹ Nuotio 2008, s. 514.

¹⁵⁰ HE 247/2006, s. 8. Ks. tarkemmin Nuotio 2008.

¹⁵¹ Nuotio 2008, s. 516.

Ainoastaan OYL:n mukaan toteutettu osittaisjakautuminen ei välttämättä vielä täytä EVL:n osittaisjakautumiselle asettamia vaatimuksia. Mikäli osittaisjakautumisessa ei noudateta EVL:ssa annettuja tarkkoja vaatimuksia, esimerkiksi liiketoimintakokonaisuuden osalta, ei jakautumiseen voida soveltaa jatkuvuusperiaatetta ja kyseessä ei näin ole veroneutraali jakautuminen. Tällaisesta tilanteesta käytetään nimitystä verollinen jakautuminen. Kokonaisjakautumisessa tilannetta verotetaan EVL 51d §:n mukaisena yhteisön purkautumisena.¹⁵² Osittaisjakautumisessa tilanne voidaan nähdä monimutkaisempana, sillä se katsotaan verolliseksi ainoastaan siirtyvän omaisuuden, eikä koko yhtiön osalta.¹⁵³ Näin ollen osittaisjakautumiseen ei voida soveltaa EVL 51d §:ä. Tilanteessa siirretyt varat katsottaisiin käypään hintaan luovutetuiksi jakautuvan yhtiön verotuksessa, kuten se olisi luovutus myös omistajien verotuksessa. Verollinen osittaisjakautuminen rinnastuu taloudellisessa mielessä lähinnä substanssikauppaan.¹⁵⁴

Osittaisjakautumisesta ei lähtökohtaisesti seuraa varainsiirtoverovelvollisuutta. Poikkeuksena ovat kuitenkin tietyt erityistilanteet, joiden osalta menetellään samalla tavalla kuin sulautumisen yhteydessä on käsitelty alaluvussa 3.3.

4.3 Osakkeenomistajan verotus osittaisjakautumisessa

Osittaisjakautumisen jälkeen jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan voidaan nähdä olevan täysin erilaisessa tilanteessa kuin sulautumisen jälkeen. Vastaanottavan yhtiön omistukseen oikeuttavien vastikeosakkeiden lisäksi luovuttajalle jää edelleen osakeyhtiö, jossa on vähintään yksi liiketoimintakokonaisuus, kun taas sulautumisen jälkeen luovuttaja on osallisena vain yhden yhtiön toimintaan ja siinäkin mahdollisesti vain passiivisena osakkaana. Osittaisjakautumisen jälkeen luovuttaja siis toimii omistajana kahdessa yhtiössä yhden yhtiön sijaan ja harjoittaa edelleen ainakin pienimuotoista liiketoimintaa.

Osittaisjakautuminen vaikuttaa oletettavasti yhtiön nettovarallisuuteen osan varoista siirtyessä vastaanottavalle yhtiölle. Seuraavissa alaluvuissa käsitellään erityisesti vaiku-

---

¹⁵² Andersson ym. 2009, s. 642.

¹⁵³ Näin Engblom ym. 2012, s. 364. Samalle kannalle ovat kääntyneet myös Kukkonen ja Walden 2010, s. 292.

¹⁵⁴ Kukkonen – Walden 2010, s. 293.

tuksia nettovarallisuuteen ja osingonjakoon. Osakkeenomistajaan kohdistuvien verovai-
kutuksien voidaan huomata olevan suurelta osin identtisiä sulautumisen kanssa.

4.3.1 Vaikutukset nettovarallisuuteen ja osingonjakoon

Tullessaan osakkeenomistajaksi vastaanottavaan yhtiöön, osakkeenomistaja voi saada vuosittaista tuottoa voitonjakona eli osinkona tai vaihtoehtoisesti luovutusvoittona vas-
tikkeena saadusta osakeomistuksesta luovuttaessa. Jakautuvan yhtiön osakkaan näkö-
kulmasta tarkasteltuna voidaan nähdä erityisen tärkeäksi, että osinkoa voidaan jakaa
vuosittain jakautumisesta huolimatta. Osingonjaon lisäksi oleellisena voidaan nähdä
myös osittaisjakautumisen vaikutukset yhtiön nettovarallisuuteen ja sitä kautta osakkeen
matemaattiseen arvoon.

ArvL 13.2 §:ssä on määritelty sulautumisen vaikutuksesta yhtiöiden nettovarallisuuteen
ja matemaattiseen arvoon. Sen sijaan jakautumisen vaikutuksista ei ole kovin tarkasti
säännelty vaan ArvL 13.3 §:ssä ainoastaan mainitaan, että yhtiön jakautuminen otetaan
huomioon jakautuvan ja vastaanottavan yhtiön osakkeen matemaattista arvoa lasketta-
essa noudattaen soveltuvin osin, mitä toisessa momentissa säädetään. Vastaanottavan
yhtiön tai osittaisjakautumisen myötä syntyneen uuden yhtiön nettovarallisuus voidaan
siis laskea sulautumisen tavoin, laskemalla yhteen yhtiöiden nettovarallisuudet. Tut-
kielmissäkin aikaisemmin todetun mukaisesti, osakkeen matemaattinen arvo lasketaan
edeltäneen verovuoden nettovarallisuuden perusteella (ArvL 2:2.1 §). Järvenoja on kat-
sonut, että jakautumisessa syntyneitä uusia yhtiöitä ei voida katsoa ArvL 2:10 §:n tar-
koittamaksi uudeksi yhtiöksi, jolloin sen osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yhtiöl-
le siirtyneen nettovarallisuuden perusteella.¹⁵⁵

Osittaisjakautumisessa mahdollisesti syntynyt uusi yhtiö, kuten kombinaatiosulautumi-
sessa syntynyt yhtiö, voi jakaa osinkoa heti ensimmäisellä tilikaudellaan, vaikka yhtiö ei
ole toiminut yhtään täyttä tilikautta.¹⁵⁶

---

¹⁵⁵ Järvenoja 2007, s. 444.

¹⁵⁶ HE 109/2005, s. 126. Vertaa tutkielman kohtaan 3.4.1.

Jakautuvan yhtiön nettovarallisuuden muutoksiin tulee myös kiinnittää huomiota osan varoista siirtyessä vastaanottavaan yhtiöön liiketoimintakokonaisuuden mukana. Jakautuvan yhtiön jakautumisen jälkeinen nettovarallisuus saadaan laskettua vähentämällä jakautuvan yhtiön nettovarallisuudesta vastaanottavalle yhtiölle siirtynyt nettovarallisuus.¹⁵⁷ Verovelvollisen saadessa osinkoja kahdesta tai useammasta noteeraamattomasta yhtiöstä kalenterivuoden aikana, lasketaan osinkojen pääomatulo-osuus vain kertaalleen, osinkojen yhteenlasketusta määrästä.¹⁵⁸

Myös osittaisjakautumisessa vastaanottavana yhtiönä voi olla julkisesti noteerattu yhtiö, josta saatavien osinkojen verotuksessa menetellään kohdassa 3.4.1 todetun mukaisesti.

4.3.2 Osakkeet jakautumisvastikkeena

EVL 52c.3 § on viittaussäännös, jonka mukaan jakautumisessa noudetaan, mitä 52b:ssä säädetään sulautumisesta. Jakautuvan yhtiön osakkeenomistajiin sovelletaan vastaavaa, mitä säädetään sulautuvan yhtiön osakkeenomistajista. Jakautuvan yhtiön osakkeiden vaihtamista vastaanottavan yhtiön osakkeisiin ei siis pidetä osakkeiden luovutuksena eikä siitä näin ollen synny veroseuraamuksia osakkeenomistajalle. Luovutuksen verotus niin ikään siirtyy siihen ajankohtaa, jolloin osakkeenomistaja luovuttaa osittaisjakautumisessa saamansa vastikeosakkeet edelleen.

Osittaisjakautumisessa jakautuneen yhtiön osakkeiden hankintamenosta on erikseen säädetty EVL 52c.5 §:ssä. Osittaisjakautumisessa jakautuneen yhtiön osakkeiden hankintamenoksi katsotaan se osa jakautuvan yhtiön osakkeiden hankintamenosta, joka vastaa sille jäänyttä osaa jakautuvan yhtiön nettovarallisuudesta. Jakautuvalle yhtiölle jäävän ja vastaanottavalle yhtiölle siirtyvän nettovarallisuuden suhteen poiketessa olenaisesti näiden yhtiöiden osakkeiden käypien arvojen suhteesta, hankintamenon jakoperusteena käytetään osakkeiden käypien arvojen suhdetta. Momentissa ei kuitenkaan ole erikseen mainittu siitä poikkeaman suuruudesta, jolloin käypien arvojen mukaista suhdetta voitaisiin käyttää. Kuitenkin KVL:n ratkaisussa 48/1999 tällaiseksi rajaksi katsottiin 20 prosenttia.

---

¹⁵⁷ Järvenoja 2007, s. 443.

¹⁵⁸ Verohallinnon ohje: Osingot, kohta: listaamattomasta yhtiöstä saadut osingot.

Todellisen hankintamenon määrittämisen lisäksi osakkeenomistajalla on sulautumisen tapaan mahdollisuus käyttää myös TVL 46 §:n mukaista hankintameno-olettamaa. Myös hankinta-aikaan, muuhun jatkoluovutukseen ja varainsiirtoverolakiin liittyviä kysymyksiä on tarkasteltu aikaisemmin sulautumisen yhteydessä, joten niiden käsittely jätetään pois tässä kohtaa toiston välttämiseksi.

4.3.3 Rahavastike ja luovutusvoittoverotus

Osittaisjakautumisen yhteydessä mahdollisesti saatavaan käteisvastikkeeseen sovelletaan EVL 52c.2 §:n viittaussäännöksen perusteella samoja periaatteita kuin sulautumisessa saatavaan käteisvastikkeeseen. Sulautumisessa saatavaa rahavastiketta ja siihen kohdistuvaa luovutusvoittoverotusta on käsitelty tutkielman kohdassa 3.4.3 mikä voidaan rinnastaa myös jakautumiseen.

5 JÄRJESTELYIDEN VERTAILU VAIHTOEHTOISISSA TILANTEISSA

5.1 Jakokelpoisten varojen jakaminen ja taseen keventäminen

Yhtiöllä voi olla taseessaan huomattava määrä jakokelpoisia varoja, joiden jakamista tulisi pohtia ennen järjestelyn toteuttamista. Ostajan tai vastaanottajan kannalta (myöh. yleisesti ostajat) ei ole kannattavaa ostaa yrityksen kassavaroja, minkä vuoksi voitaisiin nähdä myyjän edun mukaiseksi keventää yrityksen tasetta ennen järjestelyihin ryhtymistä. Taseen keventämisellä saadaan kauppahintaa laskettua alas, jolloin ostajan mahdollinen rahoituksen tarve muodostuu pienemmäksi ja potentiaalisia ostajia voisi ilmaantua enemmän. Näin ollen varojen jakamisella voi olla suurta merkitystä järjestelyn toteutumisen kannalta ainakin silloin, kun yritykselle ei löydy ostajaa.

Yhtiöön kertynyttä varallisuutta voidaan jakaa osakkeenomistajalle tutkielman alaluvussa 2.3.1 käsitellysti osinkona. Ennen osingonjakoa tulee tarkkaan miettiä, paljonko varoja jaetaan. Vuoteen 2014 asti oli kannattavaa jakaa varoja vähintään osingon verovapaa osa. Tämän vuoden alusta voimaan tulleen TVL 33b §:n mukaan osinkoon ei enää sisälly verovapaata osuutta vaan osinkoon kohdistuu parhaassakin tapauksessa 7,5 prosentin verorasitus ja huojennuksen ylittäviin osinkoihin huomattavasti ankarampi 25,5–27,2 prosentin verorasitus. Osinkoja, joiden määrä ylittää kahdeksan prosentin osuuden yhtiön nettovarallisuudesta, verotetaan 75 prosenttisesti ansiotuloina lopun 25 prosentin ollessa verovapaata. Ansiotulojen progressiivisen veroasteikon myötä suurien osinkojen verotus muodostuu hyvinkin ankaraksi, kuten kuvasta kolme voidaan havaita.

Varojen jakaminen voidaan toteuttaa myös omien osakkeiden hankkimisella, joka on määritelty OYL 13:1.1 §:n 3-kohdassa lailliseksi varojenjakotavaksi. Yhtiön omista osakkeista on yleisesti säännelty OYL 15 luvussa, jonka 1 §:ssä tulevat esille termit

hankkiminen ja lunastaminen. Osakkeita hankittaessa osakas luopuu omistuksestaan vapaaehtoisesti toisin kuin lunastuksessa osakas on pakotettu luopumaan osakkeistaan.¹⁵⁹ Osakkeiden hankinnalle on asetettu laissa ainoastaan yksi määrää koskeva rajoitus OYL 15:11.2 §:ssä, jonka mukaan osakeyhtiö ei saa hankkia kaikkia omia osakkeitaan.

Omien osakkeiden ostolla on luonnollisesti myös verovaikutuksia. Osakkaan, yhtiöltä saama kauppasumma verotetaan yleensä luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaan eli osakas maksaa osakkeiden myynnistä pääomatuloveroa 30 tai 32 prosenttia.¹⁶⁰ Omien osakkeiden hankinnassa osakkeista voidaan maksaa vain käypää arvoa vastaava määrä. Käyvän arvon ylittävä osa verotettaisiin VML 29.1 §:n perusteella peiteltynä osinkona, jota verotetaan TVL 33d §:n mukaan 75 prosenttisesti ansiotulona, lopun 25 prosenttia ollessa verovapaata. Säännöstä ei kuitenkaan ole yleensä sovellettu omien osakkeiden oston liittyessä yrityskauppaan, koska hankkiminen ei tapahdu osingosta menevän veron välttämiseksi.¹⁶¹ Osakkaan lisäksi, järjestelystä aiheutuu verovaikutuksia myös yhtiölle, jonka tulee suorittaa varainsiirtoveroa hankkiessaan omia osakkeita vastiketta vastaan. Veron perusteena on tällöin osakkeesta maksettava kauppahinta.¹⁶²

Alla esitetty kuvio hahmottaa tilannetta ennen ja jälkeen omien osakkeiden ostamisen. Kuvioista nähdään kuinka yrityksen arvo on pienentynyt varojenjaon seurauksena. Omien osakkaiden hankintaan on käytetty 40 000 euroa vapaata omaa pääomaa ja osakepääomaa 7 500 euroa, jolloin yhtiöön on jäänyt vielä OYL 1:3 §:n vaatima 2 500 euron osakepääoma.

Osakeyhtiön tilinpäätös

<i>Varat 100 000</i>	<i>10 000 Osakepääoma</i>
	<i>40 000 Vapaa oma pääoma</i>
	<i>50 000 Velat</i>
<i>Vastaavaa 100 000</i>	<i>100 000 Vastattavaa</i>

*Kuvio 9. Tilanne ennen omien osakkeiden ostamista.*¹⁶³

¹⁵⁹ Engblom – Lakari 2012, s. 105.

¹⁶⁰ Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 4.2.

¹⁶¹ Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 4.2.2; Immonen ym. 2011, s. 254.

¹⁶² Verohallinnon ohje: A67/200/2013, kohta 4.5.

¹⁶³ Engblom – Lakari 2012, s. 107.

Osakeyhtiön tilinpäätös

<i>Varat 52 500</i>	<i>2 500 Osakepääoma</i>
	<i>- Vapaa oma pääoma</i>
	<i>50 000 Velat</i>
<i>Vastaavaa 52 500</i>	<i>52 500 Vastattavaa</i>

*Kuvio 10. Tilannen omien osakkeiden ostamisen jälkeen.*¹⁶⁴

Yhtiön hankkiessa omia osakkeitaan, omistajan osakkeiden nettovarallisuus loogisesti vähenee yhtiön varojen vähentyessä. Kuitenkin selvittäessä osakkeen matemaattista arvoa mahdollisen osingonjaon varalta, huomioidaan ainoastaan yhtiön ulkona olevat osakkeet, jolloin myös käytettävä jakaja pienenee.

Omien osakkeiden ostaminen saattaa osoittautua kannattavaksi vaihtoehdoksi joissain tilanteissa. Osinkoa ei ainakaan tulisi jakaa enempää, kuin huojennuksen piirissä oleva määrä, jolloin osinkoihin kohdistuva verorasitus alittaa osakkeiden luovutuksen verorasituksen. Myös erittäin pienillä ansiotulo-osingoilla voidaan päästään alhaiseen verorasitukseen.

Yhtiöllä voi myös olla taseessaan erilaisia kiinteistöjä, kuten elinkeinotoimintaan liittyviä toimistokiinteistöjä tai omistajan yksityiskäytössä olevia kiinteistöjä. Arvokkaiden kiinteistöjen myynnillä ennen järjestelyn toteutusta voidaan myös keventää tasetta ja tehdä yrityksestä houkuttelevampi ostokohde, kun ostajalla ei välttämättä ole halua maksaa tämän kaltaisista kiinteistöistä. Osakkeiden omistaja voi myös haluta jättää yhtiön varoihin kuuluvan kiinteistön itselleen. Vaihtoehtona myynnille, kiinteistöt voitaisiin myös eriyttää jakautumisella erilliseen yhtiöön. Liiketoimintakaupassa tällaista ongelmaa ei muodostu, kun kaupan kohdetta voidaan vapaasti muokata ja jättää halutessa kiinteistöt kaupan ulkopuolelle.¹⁶⁵

¹⁶⁴ Lakari – Engblom 2012, s. 107.

¹⁶⁵ Engblom ym. 2012, s. 453.

5.2 Yhtiön rakenteen vaikutuksesta ja veronkiertosäännöksestä

Yhtiön rakenne voi myös vaikuttaa liiketoiminnan siirtämiseen soveltuvan järjestelyn valintaan. Mikäli kysymyksessä on yhden liiketoimintakokonaisuuden omaava yhtiö, ei osittaisjakautumista voida käyttää niin, että EVL:n mukaiset ehdot toteutuisivat. Alaluvussa 4.1.2 on käsitelty KHO:n ja KVL:n tapauksia liittyen liiketoimintakokonaisuuden määrittämiseen. KVL 39/2009 ratkaisussa liiketoimintakokonaisuudeksi ei katsottu yksittäistä liiketoiminnan käytössä olevaa teollisuushallia, joka ainakin evää mahdollisuuden toteuttaa osittaisjakautuminen yhtiön omistaessa vain yhden kiinteistön. Tulkinta kiinteistöjen kohdalla näyttää kuitenkin olevan vaihtelevaa, kun tapauksessa KVL 346/1996 yksittäinen 9 000 neliömetrin suuruinen teollisuusrakennuksen katsottiin muodostavan liiketoimintakokonaisuuden. Suositeltavaa olisi ainakin ennen järjestelyyn ryhtymistä hakea tilanteeseen tulkinta-apua luvussa 4.1.2 mainitulla ennakkotiedolla tai –ratkaisulla.

Osittaisjakautumista ei myöskään voida toteuttaa silloin, kun tarkoituksena on jättää yhtiöön ainoastaan yksittäisiä varallisuuseriä ja käyttää yhtiötä passiivisena holding-yhtiönä, kuten sitä ei hyväksytty KHO 2008/74 ratkaisussa. Ratkaisua perusteltiin sillä, että yhtiön sijoitustoiminta ei ollut aktiivista ja siirrettävän yhtiön varallisuus käsitti vain yksittäisiä varallisuuseriä eli rahavaroja ja rahastosijoituksia. Yleistäen voitaisiin siis todeta, että selkeästi yhden liiketoiminnan yhtiöiden tapauksessa voitaisiin toteuttaa osakekauppa, liiketoimintakauppa tai sulautuminen.

Liiketoimintaa siirrettäessä saatetaan joutua käyttämään useamman järjestelyn yhdistelmää, jotta päästäisiin haluttuun lopputulokseen. Esimerkiksi osittaisjakautuminen kannattaisikin toteuttaa yhtiössä X, silloin kun toisella yhtiöllä Y olisi paremmat resurssit käyttää hyväksi yhtiön X teknologiaa ja samaan aikaan yritys Z haluaisi ostaa vain yhtiö X:n toisen liiketoiminnan. Yhtiö X:n osakkeenomistaja tulisi tällöin osakkeenomistajaksi yhtiöön Y, josta voisi odottaa tulevaisuudessa hyviä osinkoja uutta teknologiaa hyödyntävän liiketoiminnan myötä. Osittaisjakautumisen jälkeen yhtiöllä X olisi yksi liiketoimintakokonaisuus vähemmän, joten myös siitä maksettavan hinnan voitaisiin olettaa muodostuvan matalammaksi.

Voidaan myös kuvitella ostaja, joka ei ole kiinnostunut koko siirrettävästä yhtiöstä, mutta yhtiöllä on vain yksi liiketoimintakokonaisuus. Tämänkaltaisessa tilanteessa voitaisiin osa yhtiöstä myydä liiketoimintakaupalla, jonka jälkeen voitaisiin vielä toteuttaa osakekauppa tai sulautuminen toiseen yhtiöön. Liiketoimintakaupan toteutuksen jälkeen, voisi kuitenkin osoittautua tarpeelliseksi toteuttaa alaluvun 5.1 mukaisia keinoja varojen jakamiseen ennen kuin ostaja löytyisi.

Yritysjärjestelyitä suunniteltaessa on myös tärkeää huomioida mikä katsotaan veron kiertämiseksi ja mikä ei. EVL 52h § on erillinen yritysjärjestelyitä koskeva veronkiertonormi, jonka mukaan sulautumiseen, jakautumiseen, liiketoimintasiirtoon ja osakevaihtoon liittyvä verokohtelu voidaan evätä, jos on ilmeistä, että järjestelyn yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisista tarkoituksista on ollut veron kiertäminen tai veron välttäminen. Lisäksi yritysjärjestelyihin voi tulla sovellettavaksi VML 28 §:n yleinen veronkiertonormi.

Jos yritysjärjestelyä pidettäisiin veron kiertämisenä, menetettäisiin kunkin lainkohdan mukaisen jatkuvuuteen perustuvat veroedut.¹⁶⁶ Penttilä ym. ovat katsoneet veronkiertosäännöksen keskeiseksi merkitykseksi korostaa vaatimusta siitä, että yritysjärjestelyllä tulee olla hyväksyttävät liiketaloudelliset perusteet.¹⁶⁷ Laista ei suoraan voida löytää määritelmää tällaisille liiketaloudellisille perusteille. Oikeuskäytännön perusteella voidaan kuitenkin päteviksi perusteiksi katsoa esimerkiksi liiketoiminnan uudelleenjärjestelyt, yritystoiminnan muokkaamisen myyntiä varten ja yhtiön liiketoiminnan kehittämisen.¹⁶⁸

5.3 Osakkeenomistajan irtautuessa täysin liiketoiminnasta

Mikäli osakkeenomistajan ensisijaisena syynä järjestelyn toteuttamisella on eläkkeelle jääminen tai jopa irtaantuminen myös passiivisesta omistuksesta, rajaa tämä käytettävissä olevia vaihtoehtoja. Ainakin sulautumisen ja osittaisjakautumisen voitaisiin nähdä olevan poissuljettuja vaihtoehtoja, sillä osakkeenomistajan ei ole tarkoitus jatkaa vas-

---

¹⁶⁶ Immonen 2011, s. 469.

¹⁶⁷ Penttilä ym. 2009, s. 688.

¹⁶⁸ Lajunen 2009, s. 44; Penttilä ym. 2009, s. 691.

taanottavassa yhtiössä työntekijänä tai edes osakkeenomistajana. Tietysti on mahdollista, että vastikeosakkeille löytyy heti ostaja, jolloin tilannetta voisi verrata osakekauppaan. Tämä on todennäköistä lähinnä silloin, kun vastaanottavana yhtiönä on arvopaperipörssissä noteerattu osakeyhtiö, jonka osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena. Ehdottomasti poissuljettuna vaihtoehtona voidaan kuitenkin nähdä osittaisjakautuminen, sillä sen seurauksena osakkeenomistajalle jäisi yhtiö, jossa olisi vähintään yksi liiketoimintakokonaisuus. Pelkästään sijoitus- tai kiinteistövarallisuutta omistava yhtiönäkin sen toiminnan tulisi olla aktiivista liiketoimintaa.

Käyttökelpoisimmiksi järjestelyiksi tällaisessa tilanteessa voitaisiin nähdä osakekauppa tai liiketoimintakauppa. Jälkimmäisessäkin tosin tulisi myynnin kohteena olla kaikki yhtiön liiketoiminta, jolloin yhtiö toimisi lähinnä sijoitusyhtiönä, josta osakkeenomistaja nostaisi ajan myötä varoja. Aikaisemmin todetun mukaan, osakekaupassa osakkeenomistaja vapautuisi yhtiön vastuista eikä hänelle jäisi edes yhtiötä järjestelyn jälkeen. Osakekauppa voitaisiinkin nähdä kaikkein nopeimpana vaihtoehtona eläkkeelle jäämiseen. On tietysti mahdollista, että osakekaupan osapuolet ovat sopineet kaupan ehdoissa niin, että osakkeenomistaja jää vielä sovituksi ajaksi yhtiöön työntekijäksi jakamaan osaamistaan ja tietojaan yhtiöstä. Tällöin eläkkeelle jääminen voi viivästyä vielä esimerkiksi vuodella. Näin ollen huomioon tulee ottaa myös aika, jonka osakkeenomistaja on valmis käyttämään järjestelyn läpiviemiseen.

5.4 Verovaikutuksen minimointi ja varojen saaminen hallintaan

Moni osakkeenomistaja pitää varmasti ensiarvoisen tärkeänä järjestelystä koituvan verorasituksen minimoimista eli toisin sanoen varallisuuden maksimoimista liiketoiminnan siirtämisen jälkeen. Toinen erittäin tärkeä elementti voi olla edellisessä alaluvussa mainittu aika, jonka osakkeenomistaja on valmis odottamaan varojen saamiseksi hallintaan. Osakkeenomistaja voi joutua punnitsemaan näiden kahden elementin välillä, sillä pienimpään verorasitukseen pääseminen ei välttämättä ole nopein vaihtoehto.

Liiketoimintakaupassa varat voidaan saada hallintaan nopeasti purkamalla osakeyhtiö tai vaihtoehtoisesti pidemmällä aikavälillä nostamalla yhtiöstä osinkoja vuosittain. Osa-

kekaupassa varat saadaan välittömästi hallintaan, mutta voi myös olla kannattavaa odottaa muutama vuosi, osakkeiden omistajan vaikuttaessa olennaisesti järjestelystä aiheutuvaan verorasitukseen. Osakekaupan ja liiketoimintakaupan verovaikutuksia on vertailtu kattavasti alaluvussa 2.5, jonka vuoksi näitä kahta vaihtoehtoa ei lähdetä vertailemaan tässä kohtaa laajemmin. Verovaikutuksia on myös koottu taulukkoon kolme, jota on laajennettu jäljempänä taulukossa kuusi sisällyttäen vertailuun mukaan myös sulautumisen ja osittaisjakautumisen. Taulukko kuusi kokoo laajemmin yhteen tutkielmassa vertailtuja asioita kaikkien neljän järjestelyn osalta.

Luvuissa kolme ja neljä todettujen vaatimusten täytyessä sulautumisesta ja osittaisjakautumisesta ei koidu välittömiä veroseuraamuksia vaan järjestelyn verotus lykkääntyy omaisuuden jatkoluovutukseen. Tosin on huomattava, että veroneutraaliudesta huolimatta mahdollinen rahavastike laukaisee luovutusvoittoverotuksen, jonka lisäksi tulee ottaa huomioon mahdolliset varainsiirtoverot. Vastikeosakkeiden jatkoluovutus voi olla aikaa vievä prosessi, mikäli vastaanottavana yhtiönä on noteeraamaton yhtiö. Yhtiöstä voidaan kuitenkin saada vuosittain varoja osinkojen muodossa ja osakkeiden mahdollisen arvonnousun myötä myös niiden jatkoluovutuksessa.

Osittaisjakautumisessa ja sulautumisessa kauppahinta (vastike) tulee suoraan osakkeiden omistajalle eikä sulautuvalle/jakautuvalle yhtiölle, kuten liiketoimintakaupassa. Vastikeosakkeiden arvon ollessa noussut osakkeiden alkuperäisestä hankintahinnasta, osakkeiden jatkoluovutukseen kohdistuu luovutusvoittoverotus eli samanlainen 18–25,6 prosentin verorasitus kuin osakekaupassa. Osakekaupaan verrattuna voidaan kuitenkin saavuttaa merkittävä veroetu TVL 48.1 §:n 3-kohdan ehtojen täytyessä. Edellä mainitun pykälän mukaisessa tilanteessa osakkeet voitaisiin luovuttaa verovapaasti, kuten alaluvussa 3.4.2 on todettu. Täydellisen verovapauden saavuttaminen vaatii kuitenkin huomattavasti aikaa. Osakkeiden omistajan tulee ylittää kymmenen vuotta, jonka lisäksi myös jatkoluovutuksen jälkeisen omistajan on omistettava ne vähintään viiden vuoden ajan ennen jatkoluovutusta. Vastaavanlainen verovapaus voitaisiin saavuttaa myös osakekaupalla, mutta tutkielmassa on lähdetty siitä olettamasta, että osakkaan lähipiirissä ei ole henkilöä, joka haluaisi aktiiviseksi omistajaksi eli liiketoiminnan jatkajaksi.

	Osakekauppa	Liiketoiminta- kauppa	Osittais- jakautuminen	Sulautuminen
Edeltävät toimet	-Mahdollinen taseen keventäminen voitonjaolla, osakkeita ostamalla tai kiinteistöjä myymällä	-Kaupan kohdetta voidaan muokata vapaasti, jolloin taseen varoista ei muodostu ongelmaa	-Tasetta voidaan keventää -Luovuttavalle yhtiölle jääväan liiketoimintakokonaisuuteen liittyvät varat jäävät yhtiölle	-Mahdollinen taseen keventäminen voitonjaolla, osakkeita ostamalla tai kiinteistöjä myymällä
Henkilö (omistaja)	-Luovutusvoittovero 30/32 % -Voi käyttää olettaa 20/40 %	-Ei verotusta osakastasolla ellei jaeta rahaa ulos	-Saa vastikeosakkeita ja mahdollisesti korkeintaan 10 % rahaa -Veroneutraali -Varainsiirtovero jos vastikkeena ei käytetä uusia osakkeita -Jatkoluovutukseen luovutusvoittovero, jossa voi käyttää olettaa -Verovapaa luovutus mahdollinen	-Saa vastikeosakkeita ja mahdollisesti korkeintaan 10 % rahaa -Veroneutraali -Varainsiirtovero jos vastikkeena ei käytetä uusia osakkeita -Jatkoluovutukseen luovutusvoittovero, jossa voi käyttää olettaa -Verovapaa luovutus mahdollinen
Yhtiö	-Ei tuloverovaikutusta	-Yhtiö maksaa myyntivoitosta veroa 20 % -Käyttöomaisuus-osakkeiden luovutus mahdollisesti verovapaa	-Veroneutraali -Varainsiirtovero jos vastikkeena käytetään muuta kuin yhtiön uusia osakkeita	-Veroneutraali -Varainsiirtovero jos vastikkeena käytetään muuta kuin yhtiön uusia osakkeita
Verorasitus osakkaalle	18–25,6 %	Osingonjako: 7,5–8 % / 25,5–27,2 % / ansiotuloina verotettavat osingot Purku: 18–25,6 %	-Osingot kuten liiketoimintakaupassa Jatkoluovutus: 18–25,6 % / verovapaa	-Osingot kuten liiketoimintakaupassa Jatkoluovutus: 18–25,6 % / verovapaa
Kokonaisverorasitus	18–25,6 %	Osingonjako: 26–26,4 % / 40,4–41,76 % / ansiotuloina verotettavat osingot Purku: 34,4–35,26 % / 39,2–40,8 %		
Varojen saaminen hallintaan	Nopeasti	Osingonjako: Matalasti verotettuna voi kestää useita vuosia Purku: Nopeasti	-Mahdollisuus saada vuosittain osinkoja -Jatkoluovutus voi kestää, varsinkin verovapauden saavuttaminen -Koskee ainoastaan siirrettävän liiketoiminnan osuutta	-Mahdollisuus saada vuosittain osinkoja -Jatkoluovutus voi kestää, varsinkin verovapauden saavuttaminen
Tilanne järjestelyn jälkeen	-Ei yhtiötä -Ei osakkeita -Varat osakkaan henkilökohtaista omaisuutta	-Yhtiö jää osakkaalle, josta varojen saanti suunnitellaan erikseen	-Yhtiö jää osakkaalle -Yhtiöön jää liiketoimintakokonaisuus -Osakkeenomistajana vastaanottavassa yhtiössä	-Ei yhtiötä -Osakkeenomistajana vastaanottavassa yhtiössä

Taulukko 6. Tutkielmassa esitettyjen järjestelyiden vertailua.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman tarkoituksena on ollut perehtyä liiketoimintakauppaan, osakekauppaan, sulautumiseen ja osittaisjakautumiseen liiketoiminnan siirtämisen vaihtoehtoina, yhden henkilön omistaessa koko osakeyhtiön osakekannan. Näkökulmana on ollut siirtäjän asema, vaikkakin yritysjärjestelyiden osalta, vastaanottavalle yhtiölle kohdistuvien vaikutusten voidaan nähdä olevan tärkeitä myös siirtäjälle, tämän tullessa osakkaaksi vastaanottavaan yhtiöön.

Tutkielmassa on käyty läpi järjestelyistä osakkaalle ja yhtiölle koituvia veroseuraamuksia, OYL:n ja EVL:n asettamia vaatimuksia yritysjärjestelyiden veroneutraalille toteuttamiselle, tilanteita järjestelyn jälkeen ja osakkeiden jatkoluovutusta. Varsinaisen tutkimusongelman ohella on myös perehdytty pienempiin kysymyksiin, kuten vuoden 2014 alussa voimaan tulleeseen osinkoverouudistukseen, liiketoimintakokonaisuuden käsitteeseen ja yhtiön muokkaamiseen hyvään luovutuskuntoon.

Kuten tutkielman alussa on todettu, jokainen yhtiö on erilainen ja jokainen liiketoiminnan siirto on arvioitava tapauskohtaisesti. Jo tutkielman aikana ja myöhemmin pääluvussa viisi, on käsitelty vaihtoehtoisia liiketoiminnan siirtämisen tilanteita, joiden voidaan sanoa olevan lähinnä pohdintaa ja olettamia. Tutkielman ei siis voida sanoa muodostavan oikeita vastauksia tai tarkkoja ohjeita erilaisissa tilanteissa toimimiseen. Näin ollen tutkielmassa ei ole saavutettu uutta ja perusteltua tietoa suhteessa entiseen. Vertailun avulla on lähinnä saavutettu suuntaviivoja sekä laskemia siitä, mikä järjestely johtaa verotuksellisesti pienimpään mahdolliseen lopputulokseen.

Verohallinnon ohjeet yritysjärjestelyihin liittyen ovat jo huomattavan vanhoja, kuten ohje ”Yritysjärjestelyt verotuskäytännössä” on vuodelta 2000. Tätä tutkielmaa laadittaessa on jo ollut tiedossa, että Verohallinto on antamassa uuden yritysjärjestelyjä koskevan ohjeen vuoden 2014 aikana, joskin sen ilmestymisestä ei ole ollut tarkempaa tietoa. Tärkeää on kuitenkin vielä huomioida, että sen parempiin tutkimustuloksiin ei olisi voinut päästä verohallinnon ohjeen myötä, koska liiketoiminnan siirtämiseen vaikuttaa verotuksen ohella myös moni muu elementti.

Johtopäätökseksi voidaan tosin mainita sekin, että jokainen liiketoiminnan siirtäminen on tapauskohtainen eikä yleistettävää vastausta tutkimuskysymykseen voida antaa. Kuten tutkielmassa on havaittu, myös Omistajanvaihdosbarometrissa mainittuun hyvin aikaiseen suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota, tämän voidaankin katsoa olevan yhteinen tekijä kaikkien liiketoiminnan siirtämisen vaihtoehtojen kesken. Osakkaiden omistusajalla on huomattavaa merkitystä osakkeiden luovutusvoittoveroa määritettäessä tai jopa verovapaaseen jatkoluovutukseen pyrittäessä. Ajalla voidaan myös huomioida olevan vaikutusta jaettaessa varoja yhtiöstä ja valmisteltaessa yhtiötä luovutukseen keventämällä tasetta.

Viidennessä pääluvussa toteutetun pohdinnan perusteella voidaan käyttää yleistä suuntaviivaa, jonka mukaan on kannattavampaa toteuttaa yrityskauppa, varsinkin osakekauppa, kuin sulautuminen tai osittaisjakautuminen, mikäli tarkoituksena on saada rahat mahdollisimman nopeasti hallintaan. Osakekaupan avulla päästään myös liiketoimintakauppaa alhaisempaan kokonaisverorasitukseen, varsinkin jos osakkeet on omistettu vähintään kymmenen vuoden ajan ja hyödynnetään 40 prosentin hankintameno-olettamaa. Liiketoimintakauppaan kohdistuu uuden osinkoverotuksen myötä aina kahdenkertainen verotus. Alaluvusta 2.5 voidaan tehdä johtopäätös, jonka mukaan liiketoimintakaupan jälkeen on kannattavampaa purkaa yhtiö kuin jakaa huojennuksen ylittäviä osinkoja, mikäli varat tarvitaan nopeasti hallintaan.

Jos taas tavoitteena on saada jatkuvaa tuloa osinkojen muodossa, tulee järjestely toteuttaa liiketoimintakauppana (riippuen yhtiön nettovaroista), sulautumisena tai osittaisjakautumisena. Kahdessa jälkimmäisessä vaihtoehdossa, vastaanottavalla yhtiöllä voi olla erinomainen tuloksentekeyky, jolloin odotettavissa on myös hyviä ja parhaassa tapauksessa matalasti verotettuja osinkoja.

Kaikkein pienimpään verorasitukseen on mahdollista päästä sulautumisen tai osittaisjakautumisen avulla TVL 48.1 §:n 3-kohdan ehtojen täytyessä. Samalla tulee kuitenkin hyväksyä järjestelyn ajallinen kesto. Tässäkin kohtaa tulee muistaa, että osakkeenomistaja ei pääse osittaisjakautumisessa eroon kaikesta liiketoiminnasta, yhden liiketoimintakokonaisuuden jäädessä jakautuvaan yhtiöön, joten se ei sovellu mikäli tarkoituksena on eläkkeelle jääminen. Täydelliseen liiketoiminnasta irtautumiseen voidaan nähdä parhaaksi ratkaisuksi osakekaupan toteuttaminen.

Tutkielmaa on näin toteutettuna jouduttu rajaamaan huomattavasti ja se on sisältänyt asioita, joista olisi voinut laatia jopa erillisen pro gradu –tutkielman. Tämän vuoksi aiheesta olisi mahdollista tehdä jatkotutkimuksia, erityisesti pienempiä kysymyksiä kuten liiketoimintakokonaisuutta tarkemmin tutkien. Mukaan voisi myös ottaa vaihtoehdon, jossa osakeyhtiölle löytyisi jatkaja perheen sisältä. Kuitenkin niin kauan kuin tutkielman tarkoituksena on vertailla oletettuja tilanteita eikä esimerkiksi löytää parasta ratkaisua tietyn yhtiön kohdalla, tutkimustulokset voidaan nähdä vain suuntaa antavina.